

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1932 kl. 4.³⁰ e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande det civila och militära pensionsväsendet samt rörande vissa pensioner och understöd, att utgå från allmänna indragningsstaten.

A. Civila pensionsväsendet.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 22 januari 1932 dagtecknad proposition nr 46 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att såsom bidrag till överkonstapelns *Axel Rask* och vaktmästarens *Nils Månsson* av Malmöhus läns landsting beviljade pensioner må, räknat från och med ingången av år 1932, från förslagsanslaget till polisväsendet i riket årligen till landstinget utbetalas ett belopp, motsvarande en tredjedel av de till Rask och Månsson utgående pensionsbeloppen, dock tillhoppa högst 1,483 kronor 33 öre.

*Ang.
bidrag av
statsmedel
till pensioner
åt överkon-
stapelns A.
Rask och vakt-
mästaren
N. Månsson.*

Enligt 3 § i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket må för visst landstingsområde anställas polismän till förstärkning av den för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet avsedda polispersonalen inom landstingsområdet. Jämlikt 8 § är landsting i fråga om dylika polismän skyldigt att med skäligen pension förse innehavare av befattning, som är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bliva helt sysselsatt (ordinarie befattning), och enligt 15 § 3 mom. är landsting, som på annat sätt än genom pensionsförsäkring i statens pensionsanstalt ombesörjer pensionering av ordinarie befattningshavare, som anställts för landstingsområdet, berättigat till bidrag av statsverket med en tredjedel av den till sådan befattningshavare utgående pensionen. Övergångsbestämmelsen till förordningen den 6 juni 1925

(nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m. innehåller, att polis- eller fjärdingsman, som vid polisväsendet har anställning, som kan betraktas såsom ordinarie, vid den tidpunkt, från vilken lagen om polisväsendet i riket skall lända till efterrättelse i avseende å det område, för vilket han är anställd, äger, då fråga uppstår om honom tillkommande rätt till pension, tillgodoräkna sig hela den tid, som han i en följd innehaft dylik anställning för området.

Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om bidrag av statsmedel till pensioner, som av landstinget tillerkänts överkonstapeln Axel Rask och vaktmästaren Nils Månsson, vilka varit anställda vid landstingets polisavdelning.

Framställningen innehåller bland annat följande:

Genom beslut år 1925 bestämde landstinget, att inom landstingsområdet skulle för år 1926 vara anställd en ordnings- och säkerhetspolis, benämnd centralpolis, bestående av elva polismän; och skulle samtliga nämnda befattningar vara *icke ordinarie*. Landstinget beslutade tillika, att för utredning av frågan om behovet av anställande av en särskild ordnings- och säkerhetspolis för landstingsområdet m. m. utse en kommitté med uppdrag att förelägga 1926 års landsting de förslag, vartill utredningen gäve anledning.

I anslutning till förslag av nämnda kommitté beslutade 1926 års landsting, bland annat, att inom landstingsområdet skulle för tiden från och med den 1 januari 1927 till och med den 31 december 1931 anställas en ordnings- och säkerhetspolis, bestående av sju befattningar, vilka skulle vara *icke ordinarie*, ävensom att överkonstapeln Aug. Strandkvist skulle entledigas med utgången av år 1926 och tilldelas en årlig pension av 2,340 kronor. På framställning av förvaltningsutskottet enligt landstingets uppdrag medgav Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1928, att till den Strandkvist av landstinget beviljade pensionen finge från och med ingången av år 1927 utgå statsbidrag med en tredjedel av de Strandkvist tillkommande pensionsförmånerna.

Vid 1929 års landstingsmöte utsåg landstinget en kommitté med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag, huruvida landstingspolisens verksamhet skulle fortfara jämväl efter den 31 december 1931 samt, för motsatt fall, huru en avveckling borde ske.

Sedan nämnda kommitté framlagt betänkande i ämnet, beslutade landstinget år 1930, bland annat,

att vid poliskåren anställda överkonstapeln Axel Rask och vaktmästaren Nils Månsson skulle med utgången av år 1931 entledigas med pension;

att inom landstingsområdet skulle för tiden från och med den 1 januari 1932 anställas en ordnings- och säkerhetspolis, bestående av fyra konstaplar;

att befattningarna, å vilka de nuvarande konstaplarna borde förordnas, skulle vara ordinarie.

Enligt de grunder, som gälla beträffande pensionering av landstingets befattningshavare, uppgå de ifrågavarande befattningshavare tillkommande pensionerna för överkonstapeln Rask till 2,760 kronor och för vaktmästaren Månsson till 1,690 kronor för år, med skyldighet för pensions-

tagarna att underkasta sig den reglering av pensionsbeloppet, som landstinget på grund av penningvärdets förändring kan finna skäl föreskriva.

Rask, som är född den 31 augusti 1876, har varit anställd vid länspolisen sedan den 1 januari 1902. Hans tjänstetid den 31 december 1931 utgör alltså 30 år.

Månsson är född den 26 september 1874, har varit anställd vid länspolisen sedan den 1 januari 1901 och innehar sålunda vid utgången av år 1931 en tjänstetid av 31 år.

Efter omnämmande av avgivna utlåtanden av länsstyrelsen i Malmöhus län samt statskontoret har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Såsom av det anförda framgår, hava *Rask* och *Månsson* alltsedan den tidpunkt, då 1925 års polislagstiftning trädde i kraft i avseende å dem, och intill dess att de med utgången av sistförflutna kalenderår entledigades, liksom övriga vid Malmöhus läns landstings polisväsen anställda befattningshavare innehaft anställning, vilken betecknats såsom icke ordinarie. Vad angår år 1926 sammanhänge denna anordning med att landstinget igångsatt utredning av frågan om behovet av särskild ordnings- och säkerhetspolis för landstingsområdet m. m. Ej heller sedan denna utredning slutförts och resulterat i viss omorganisation av länspolisen från och med år 1927 vunno emellertid befattningshavarna vid ifrågavarande poliskår formellt stadigvarande anställning, utan anställningstiden begränsades till utgången av år 1931. Anledningen härtill synes hava varit, att förhållandena efter fullständigt genomförande med ingången av år 1932 av 1925 års polisreform ansågos kunna bliva så förändrade, att samma behov av länspolis icke längre komme att förefinnas.

Vid utgången av år 1931, då de entledigades, hade *Rask* och *Månsson* tjänstgjort vid länspolisen under respektive 30 och 31 år i anställningar, som givit dem full sysselsättning och som få anses hava, reellt sett, varit av stadigvarande art. Vid entledigandet voro de respektive 55 och 57 år gamla; de hade således båda uppnått en ålder, som i många polisdistrikt berättigar till pension.

Vid nu berörda förhållanden och då enligt min mening länspolisen i Malmöhus län jämväl under de senast förflutna åren måste anses hava utgjort en väl behöflig förstärkning av polispersonalen, synas mig starka skäl tala för att statsbidrag till *Rasks* och *Månssons* pensionering medges, oaktat de under de senaste åren formellt icke innehaft ordinarie anställning. Med hänsyn till de i ärendet föreliggande särskilda omständigheterna torde ett beslut härom näppeligen behöva, såsom statskontoret befarat, föranleda några icke önskvärda konsekvenser.

Det tillstyrkta statsbidraget synes, i likhet med vad tidigare skett beträffande överkonstapeln *Strandkvists* pensionering, böra bestämmas att utgå efter samma grunder, som enligt polislagen skulle hava gällt, om *Rask* och *Månsson* vid entledigandet varit ordinarie befattningshavare, eller således med en tredjedel av de utgående pensionerna. Med hänsyn till avfattningen av landstingets beslut om pensioneringen torde dock statsbidraget böra maximeras till en tredjedel av de nu utgående pensionsbeloppen eller 1,483 kronor 33 öre. Statsbidraget synes böra utgå från och med ingången av år 1932 och bestridas från det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till polisväsendet i riket.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet goda skäl föreligga för att statsbidrag till pensionering av ifrågavarande befattningshavare medgives. Utskottet delar ock departementschefens uppfattning därom, att ett beslut om dylikt bidrag med hänsyn till de i ärendet åberopade särskilda omständigheterna näppeligen behöver medföra några icke önskvärda konsekvenser.

Vad Kungl. Maj:t i ärendet föreslagit har ej givit utskottet anledning till annan erinran än att med hänsyn till avfattningen av landstingets beslut bidragsbeloppet lämpligen torde bära maximeras för vardera av de ifrågavarande pensionerna för sig.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva, att såsom bidrag till överkonstapeln Axel Rask och vaktmästaren Nils Månsson av Malmöhus läns landsting beviljade pensioner må, räknat från och med ingången av år 1932, från förslagsanslaget till polisväsendet i riket årligen till landstinget utbetalas ett belopp, motsvarande en tredjedel av de till Rask och Månsson utgående pensionsbeloppen, dock högst 920 kronor för den till Rask utgående pensionen och högst 563 kronor 33 öre för den till Månsson utgående pensionen.

2:o.

*Ang.
ersättning för
skada till följd
av olycksfall
i arbete åt
f. tygarbetaren
O. V. Johans-
son.*

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 88 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till *Oscar Valdemar Johansson* må — utan hinder därav att krav om ersättning icke blivit framställt inom den tid, som föreskrives i 13 § av lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete — från och med den 1 januari 1931 utbetalas den livränta, vartill han enligt grunderna för nämnda lag kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som är född den 3 december 1886, varit anställd i sammanlagt omkring 12 1/2 år såsom tygarbetare vid Karlsborgs tygstation, nämligen från och med den 6 juni 1907 till och med den 9 april 1915 samt från och med den 16 mars 1925 till och med den 1 november 1929, då han avskedats med rätt till avskedsersättning enligt de grunder, som angivas i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10)

angående förtidspension och avskedersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen; att nämnda ersättning utgått med ett belopp av 2,808 kronor 22 öre; att Johansson under tiden 14 mars 1915—14 mars 1925 arrenderat ett mindre område å kronoparken Granvik; att Johansson den 7 april 1910 skadats genom olycksfall under arbete vid en cirkelsåg i snickarverkstaden å Karlsborg, varvid han erhöll en kontusion i vänstra ljumsken; att han under tiden 7—24 april sistnämnda år på grund av den honom åsamkade skadan varit oförmögen till arbete; att han därefter under sin anställning vid tygstationen endast kunnat sysselsättas med lättare arbete; att han enligt ett den 12 februari 1930 utfärdat läkarintyg ännu lider av sviter efter olycksfallet, vilka sannolikt torde bliva för framtiden bestående; samt att Johansson icke äger fast egendom eller annan förmögenhet utan är medellös.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande anfört bland annat, att riksförsäkringsanstalten funne Johansson vid olycksfallet hava varit stadd i sådant arbete, som avsåges i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, vilken lag varit gällande vid olycksfallets inträffande. Jämlikt 1 § i nämnda lag ålåge det arbetsgivaren att utgiva ersättning enligt i lagen stadgade grunder. Dock kunde arbetsgivaren jämlikt 10 § i lagen befria sig från denna skyldighet genom att taga försäkring hos riksförsäkringsanstalten. Då sådan försäkring icke tagits för vid Karlsborgs tygstation anställda arbetare, kunde någon ersättning förty icke utgå från anstalten på grund av olycksfallet. Därest emellertid Johansson varit försäkrad hos riksförsäkringsanstalten, skulle anstalten jämlikt sagda lag hava tillerkänt honom livränta efter en beräknad nedsättning av arbetsförmågan med 25 procent eller med ett belopp av 75 kronor för år räknat.

Statskontoret har i avgivet utlåtande tillstyrkt, att åt Johansson måtte utverkas den livränta, som skulle tillkommit honom, därest bestämmelserna i 1901 års olycksfallsersättningslag blivit iakttagna.

Föredragande *departementschefen* har erinrat, att Johansson icke vore berättigad att enligt 1901 års olycksfallsersättningslag utbekomma någon ersättning i anledning av förenämnda olycksfall, enär krav därom icke gjorts inom behörig tid. Billighetsskäl syntes emellertid departementschefen tala för, att något understöd tilldelades Johansson. Vad beträffade ersättningens storlek och sättet för dess utgående har departementschefen förklarat sig dela den av statskontoret uttalade uppfattningen, att ersättningen borde utgå i form av livränta jämlikt i nyssnämnda lag angivna grunder, varvid Johansson även borde komma i åtnjutande av å dylik livränta medgiven tilläggsersättning.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I likhet med föredragande departementschefen och de i ärendet hörda myndigheterna finner utskottet billigt, att dispens från de i 1961 års olycksfallsersättningslag angivna preskriptionsbestämmelserna i detta fall medgives.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

3:o.

Ang.
pension åt
förra små-
skollära-
rinnan
Augusta
Söderlund.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 94 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra småskolläraryrinnan *Augusta Söderlund, född Lundh*, må, räknat från och med den 1 januari 1931, under sin återstående livstid från statens pensionsanstalt uppbära, utöver henne tillkommande s. k. uppskjuten pension, en årlig pension av 600 kronor.

Av den i propositionen meddelade utredningen i ärendet framgår, att *Augusta Söderlund* är född den 10 april 1870 och gift med gårdsägaren *Olof Söderlund* i Sör Romme, Stora Tuna församling; att hon, sedan hon den 4 juni 1888 avlagt småskolläraryrinnexamen, tjänstgjort såsom småskolläraryrinnan i olika skoldistrikt under åren 1889—1891 samt under år 1892 intill utgången av november månad, under tiden den 27 februari 1893—den 24 mars 1894 samt den 15 juli 1894—den 1 juni 1922, vid vilken sistnämnda tidpunkt hon på egen begäran avgått på grund av giftermål; att hon för sin tjänstgöring erhållit mycket goda vitsord; samt att statens pensionsanstalt den 24 maj 1930 för *Augusta Söderlund* utfärdat pensionsbrev å s. k. uppskjuten pension till belopp av 49 kronor, gällande från och med den dag, då hon uppnått 60 års ålder, eller således den 10 april 1930.

I ärendet har upplysts, att mannen *Söderlund*, som är 72 år gammal, tidigare varit sågare och snickare men på flera år icke kunnat utföra något förvärvsarbete utan endast utfört gårdskarlsgöromålen vid makarnas fastighet; att han ej vore taxerad för någon inkomst; att fastigheten vore taxerad till 8,000 kronor och intecknad för tillsammans 3,800 kronor; att makarna tidigare ägt ett mindre sparkapital, som nu vore förbrukat; att fastigheten inköpts i tanke att *Augusta Söderlund* skulle erhålla full pension såsom f. d. lärarinna; samt att, därest sådan pension icke skulle beviljas och makarna i anledning därav nödgades sälja fastigheten, detta skulle medföra betydande förlust.

Till stöd för framställning om förhöjd pension har *Augusta Söderlund* anfört, att hon vid frånträdande år 1922 av sin lärarinnebefattning haft den uppfattningen, att, när hon innehade fullt antal tjänstår, hon vid uppnådda 60 år skulle bekomma hel pension.

I infortrat utlåtande den 28 juli 1930 har *statens pensionsanstalt*, med åberopande av föreskrifterna i § 20 mom. 1 och § 27 i reglementet för anstalten, anfört, att anstalten, ehuru ömmande omständigheter syntes föreligga, med hänsyn till möjliga för anstalten ekonomiskt ofördelaktiga konsekvenser av beviljande av full pension i fall som det föreliggande funne sig förhindrad tillstyrka bifall till ansökningen.

Skolöverstyrelsen har i avgivet utlåtande tillstyrkt bifall till den av Augusta Söderlund gjorda framställningen om hel pension.

Statskontoret har anfört:

Medan det enligt bestämmelserna för understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt gällt, att den, som avginge i förtid utan rätt till genast börjande pension, förlorade all rätt till någon pensionsförmån, hade vid omorganisation av nämnda understödsanstalt med 1920 års ingång införts en rätt till s. k. uppskjuten pension, i det att den, som avginge i förtid, skulle äga rätt till viss pension, som började utgå, när han uppnådde pensionsåldern eller dessförinnan drabbades av invaliditet. Pensionens belopp beräknades försäkringstekniskt, så att den i värde motsvarade av befattningshavaren erlagda tjänstepensionsavgifter. När sökanden år 1922 vid 52 års ålder avgått från sin befattning för att ingå äktenskap, hade hon alltså erhållit rätt att komma i åtnjutande av uppskjuten pension vid uppnåendet av 60 levnadsår. Att denna pension, som utgjorde 49 kronor, motsvarade så liten del av det pensionsbelopp av något mer än 1,200 kronor, som skulle hava tillkommit henne, om hon vid avgången uppnått 60 års ålder, berodde givetvis på de obetydliga årsavgifter, som av henne erlagts, nämligen före år 1909 4 kronor, åren 1909—1919 7 kronor och först därefter 30 kronor om året. Hade till grund för den försäkringstekniska värdeberäkningen fått läggas jämväl statens och hufvudmannens bidrag, skulle enligt inhämtad uppgift pensionen hava ökat med 385 kronor, därav 331 kronor grundats på statens andel.

Då avgång i förtid syntes förekomma ganska ofta bland delägarna i statens pensionsanstalt, kunde det givetvis med hänsyn till konsekvenserna anses betänkligt att medgiva något undantag från bestämmelserna om beräkningen av uppskjuten pension. För sin del kunde statskontoret knappast finna omständigheterna i detta fall vara sådana, att ett undantag kunde medgivas utan risk för ganska vittgående konsekvenser. Skulle emellertid billigheten anses bjuda, att någon förbättring av pensionen i detta fall bereddes, föreställde sig dock statskontoret, att beloppet borde begränsas till 300 å 360 kronor.

Sedan *statens pensionsanstalt* därefter anmodats inkomma med förnyat utlåtande samt därvid närmare angiva de ekonomiska konsekvenser, som beviljandet av pension i förevarande fall kunde föranleda, har pensionsanstalten avgivit utlåtande av följande innehåll:

Sammanlagda antalet sedan 1920 års ingång — då statens pensionsanstalt trädde i verksamhet — inkomna anmälningar om avgång från befattning i förtid med rätt till s. k. uppskjuten pension utgjorde 725. En del av ifrågasvarande befattningshavare syntes hava avlidit eller ånyo inträtt i tjänst. Å andra sidan visade erfarenheten, att anmälningar om avgång ej sällan underlättes.

I vad mån de, som avgått, kunde hava i likhet med Augusta Söderlund hunnit intjäna något mera avsevärt antal tjänstår, kunde med ledning av de gjorda anmälningarna ej med större säkerhet beräknas, eftersom uppgifterna om tjänstgöring kunde antagas vara i flera fall ofullständiga. De fall, där antalet uppgivna tjänstår utgjorde 20 eller mera, uppginge till 76.

Ehuru det sålunda ej gärna vore möjligt att med någon säkerhet beräkna de ekonomiska konsekvenser, som skulle vara att motse vid ett bifall till sökandens begäran om full pension, syntes det i allt fall vara tydligt, att dessa konsekvenser skulle kunna bliva synnerligen långt gående.

Vad anginge det av Augusta Söderlund till stöd för ansökningen åberopade förhållandet, att hon vid avgången från tjänsten hyst den uppfattning, att hon med hänsyn till sina intjänade tjänstår hade att påräkna hel pension vid inträdd pensionsålder, ville pensionsanstalten erinra, att denna sökandens uppfattning icke hade stöd i vare sig äldre eller nyare föreskrifter.

Ett mera talande skäl för ansökningen vore de ömmande omständigheter, som i detta fall otvivelaktigt kunde åberopas. Därest huvudsakligen på denna grund ett särskilt understöd ansåges böra tilldelas sökanden, syntes några mera avsevärda konsekvenser ej vara att befara i anledning därav. I allt fall syntes därpå ej kunna grundas några anspråk på förmånligare beräkning av uppskjutna pensioner i allmänhet.

Statskontoret hade, med stöd av vissa under hand från pensionsanstalten erhållna beräkningar, ifrågasatt, att den uppskjutna pensionen skulle höjas till 300 eller 360 kronor. Rörande dessa beräkningar ville anstalten erinra, att de, med hänsyn till saknaden av föreskrifter i anstaltens reglemente, vore gjorda under antaganden, som vore så försiktiga som möjligt och således för sökanden mindre fördelaktiga. Hade reglerna för beräkning av uppskjuten pension för den, som avgått från tjänst på grund av tjänstens indragning, tillämpats, skulle den uppskjutna pensionen blivit avsevärt högre och med endast omkring 10 procent understigit beloppet av hel pension.

I allt fall ansågo pensionsanstalten på grund av det anförda mindre tillrädligt att höja den uppskjutna pensionen utan funne lämpligare, att i stället åt sökanden utverkades ett särskilt understöd, efter vars tillträddande den uppskjutna pensionen skulle upphöra.

Till viss ledning vid understödets beräknande syntes kunna tjäna mom. 4 i övergångsstadgandena till kap. IV i pensionsanstaltens reglemente samt däri åberopade kungörelse den 31 december 1918 (nr 1095) angående understöd åt vissa äldre behövande f. d. folkskollärare och småskollärare m. fl., enligt vilka bestämmelser småskollärarinna, som efter oförvitlig tjänstgöring under minst femton års tid avgått från tjänsten samt uppnått en levnadsålder av minst 55 år och befunne sig i behövande levnadsvillkor, kunde tilldelas ett understöd av 600 kronor. För föreskriftens direkta tillämplighet förutsattes, att avgång från tjänsten skulle hava ägt rum före utgången av år 1891, men sagda förhållande syntes ej böra hindra, att ett i särskild ordning beslutat understöd bestämdes med analog tillämpning av föreskriften.

Departementschefen har för egen del anfört bland annat att, på sätt av de hörda myndigheterna framhållits, starka principiella betänkligheter mötte mot att frångå de bestämmelser i reglementet för statens

pensionsanstalt, som gällde i fråga om beräkning av pension åt befattningshavare, vilken före uppnådd pensionsålder avginge ur tjänst. Det syntes dock ej böra vara utslutet, att i särskilt undantagsfall på grund av billighetsskäl understöd beviljades utöver det belopp, som utginge i s. k. uppskjuten pension. Till följd av de ömmande omständigheter, som enligt vad utredningen utvisade vore förhanden i nu förevarande ärende, och med hänsyn till Augusta Söderlunds långa verksamhet såsom lärarinna ville departementschefen icke motsätta sig, att sådant understöd utverkades åt sökanden.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Av utredningen framgår, att Augusta Söderlund omkring 8 år före uppnådd pensionsålder avgått från sin tjänst för att ingå giftermål och därigenom förverkat rätt till annan pensionsförmån än den på egna avgifter grundade, enligt försäkringstekniska regler beräknade s. k. uppskjutna pension, som i detta fall fastställts till 49 kronor för år jämte därå belöpande tilläggsförmåner. Då sålunda avgången ur tjänst varit helt frivillig, synes det utskottet ur principiell synpunkt vara i hög grad tveksamt, huruvida det kan anses tillrädligt att med frångående av gällande regler för statens pensionsanstalt och med avvikelse jämväl från de grundsatser, vilka gälla för all statlig pensionering, medgiva höjning av den utgående pensionsförmånen. Emellertid synas i detta fall föreligga sådana ömmande omständigheter och särskilda förhållanden i övrigt, att ett mindre årligt understöd utöver den uppskjutna pensionen kan anses tillfyllest motiverat. Utskottet vill i detta avseende särskilt fästa uppmärksamheten därpå, att Söderlund intjänat mer än 33 tjänstår och alltså innehar den tjänstålder, som erfordras för hel pension åt småskollärarinna, ävensom att — enligt vad kompletterande utredning i ärendet utvisat — bland de delägare i statens pensionsanstalt, vilka hittills med rätt till uppskjuten pension avgått före uppnådd pensionsålder, förutom Söderlund icke finnes någon, som uppnått för hel pensions erhållande föreskriven tjänstålder. Härtill kommer, att Söderlunds till stöd för pensionsansökningen gjorda påståenden, att hon levat i den uppfattningen att hon efter intjänande av fullt antal tjänstår ägt rätt till erhållande av hel pension, synes på olika sätt vinna stöd genom utredningen i ärendet.

På grund av vad nu anförts har utskottet ansett sig kunna förorda, att särskild pensionsförmån från statens pensionsanstalt utöver den uppskjutna pensionen i detta fall beredes. Mot det av Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet finner utskottet icke skäl till invändning.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Utskottet.

4:o.

Ang.
pension åt
förra små-
skollära-
rinnan Anna
Lovisa Holm-
ström.

I en till riksdagen avlåten, den 19 februari 1932 dagtecknad proposition nr 116 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra småskolläraryrinnan *Anna Lovisa Holmström* må, räknat från och med den 1 januari 1932, under sin återstående livstid från statens pensionsanstalt uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Anna Lovisa Holmström* är född den 23 september 1866; att hon efter avlagd småskolläraryrinnexamen tjänstgjort såsom lärarinna i olika skoldistrikt i Västerbottens och Västerternorrlands län åren 1884—1891 samt läsåren 1897/1898—1900/1901 eller sålunda under tillhoppa 12 år; att hon enligt ett av överläkaren vid Piteå sinnessjukhus utfärdat intyg vårdats vid nämnda sjukhus under tiden den 27 februari—den 30 september 1895 samt den 5 april 1903—den 25 november 1907 och att hon vid båda tillfällena utskrivits såsom förbättrad men icke tillfrisknad; att hon alltjämt är sinnessjuk; att hon sedan den 7 september 1903 är förklarad omyndig; att hon varit delägare i småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt; samt att hon numera är medellös.

Vederbörande överförmyndare har i ett den 27 oktober 1931 dagtecknat intyg anfört, att *Holmströms* ekonomiska ställning numera vore beklagansvärd; att hon utgått från ett gott bondehem och lagt ned en del av sitt arv i sin utbildning till lärarinna; att hon måst sluta sin läraryrverksamhet, åt vilken hon under sin hälsas dagar med nit och intresse ägnat sig, på grund därav att hennes nervsystem »kommit i olag»; samt att återstoden av hennes arv sedermera förbrukats till hennes uppehälle.

Av ett av överförmyndaren jämte annan person utfärdat intyg inhämtas vidare, att *Anna Lovisa Holmström* varit fullt frisk vid den tid, då hon begynt sin tjänstgöring såsom lärarinna.

Beträffande utredningen i övrigt återopar utskottet vad propositionen innehåller.

Utskottet.

Med stöd av den föreliggande utredningen har utskottet ansett sig böra tillstyrka att, i överensstämmelse med vad tidigare i liknande fall ägt rum, pension beredes *Holmström* under hennes återstående livstid. Vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit har ej givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

5:o.

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1932 dagtecknad proposition nr 141 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vaktkonstapeln vid förutvarande tvångsarbetsanstalten i Karlskrona *Sven Johan Carlsson* må utöver honom förut tillerkänd livränta från och med år 1931 av fångvårdsmedel uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp av 62 kronor 50 öre.

Ang.
förhöjning av
livränta för
f. d. vaktkon-
stapeln S. J.
Carlsson.

Under tjänstgöring den 7 december 1903 i dåvarande tvångsarbetsanstaltens i Karlskrona stengård, där fångar sysselsattes med gatstenschuggning, blev Carlsson, som är född den 12 juni 1854, träffad i högra ögat av en kringflygande stenskarva med den påföljd, att han samma dag måste intagas å Karlskrona lasarett. Efter där undergången operation å ögat utskrevs Carlsson den 14 december 1903. Synskärpan å samma öga var då avsevärt nedsatt. Vid år 1907 verkställd läkarundersökning befanns, att synskärpan å Carlssons båda ögon endast vore hälften av den normala.

Sedan fångvårdsstyrelsen gjort framställning om beredande åt Carlsson, såsom ersättning för ifrågavarande skada, av en årlig livränta å 50 kronor och riksförsäkringsanstalten i avgivet utlåtande erinrat, att, därest skadan skolat bedömas i enlighet med bestämmelserna i då gällande lag den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, den bort anses hava medfört nedsättning i arbetsförmågan, motsvarande 10 procent av normal arbetsförmåga och sålunda berättiga honom till en årlig livränta å 30 kronor, hemställde Kungl. Maj:t i proposition till 1908 års riksdag om medgivande, att till Carlsson finge av fångvårdsmedel från och med år 1908 utbetalas en årlig livränta av 30 kronor.

I anledning av motion fastställde riksdagen livräntebeloppet för Carlsson till 50 kronor årligen.

Genom kungörelse den 10 juni 1921 (nr 410) har förordnats, bland annat, att arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst åsamkad skada jämlikt lagen den 5 juli 1901 vore berättigad till livränta av statsmedel med ett årligt belopp av minst 90 kronor, finge, utöver till honom på grund härav utgående livränta, från och med år 1921 uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av samma livränta. Enligt samma kungörelse tillerkändes rätt till tilläggsersättning med enahanda belopp, som nyss nämnts, jämväl personer, vilka, utan att vara berättigade till livränta enligt 1901 års lag, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder. Genom kungörelsen den 23 maj 1930 (nr 172) om ändrad lydelse

av § 1 i nämnda kungörelse den 10 juni 1921 hava berörda stadganden undergått sådan ändring, att inskränknigen till livräntor å lägst 90 kronor bortfallit.

Carlsson har nu gjort framställning om, att han, räknat från och med den 1 januari 1931, måtte utöver nämnda livränta komma i åtnjutande av tilläggsersättning enligt grunderna i förut omförmälda kungörelser den 10 juni 1921 och den 23 maj 1930.

Fångvårdsstyrelsen har anfört att, ehuru bestämmelserna i åberopade kungörelser icke syntes vara direkt tillämpliga å den Carlsson beviljade livräntan, de skäl, som föranlett de i kungörelserna lämnade bestämmelserna, emellertid enligt styrelsens mening talade för att även i föreliggande fall tilläggsersättning enligt samma bestämmelser bereddades Carlsson.

Statskontoret har i avgivet utlåtande framhållit, att, då Carlssons livränta icke vore avpassad enligt grunderna i 1901 års lag, han givetvis icke vore utan vidare berättigad att komma i åtnjutande av tilläggsersättning. Frågan borde därför underställas riksdagens prövning. Därest Carlsson blivit berättigad till livränta å 30 kronor enligt grunderna i 1901 års lag, hade han från ingången av år 1931 bekommit tilläggsersättning å 37 kronor 50 öre för år. Han hade då tillhoppa bekommit 67 kronor 50 öre. Då han nu redan innehade livränta å 50 kronor, skulle tillägget måhända kunna inskränkas till skillnaden eller alltså 17 kronor 50 öre. Man skulle även kunna tänka sig, att han utöver det belopp av 50 kronor, som han erhållit i livränta, bekomme den tilläggsersättning å 37 kronor 50 öre, som bort utgå till honom, därest hans livränta grundats å 1901 års lag. Han skulle då bekomma tillhoppa 87 kronor 50 öre årligen från och med den 1 januari 1931. Emellertid ville statskontoret icke motsätta sig fångvårdsstyrelsens hemställan, att åt Carlsson utverkades en tilläggsersättning av fångvårdsmedel av 125 procent eller alltså till årligt belopp av 62 kronor 50 öre, räknat från och med den 1 januari 1931.

Departementschefen, som funnit goda skäl tala för beredande åt Carlsson av tilläggsersättning å livräntan, har anfört, att den omständigheten, att Carlsson tillerkänts en något högre livränta än som med tillämpning av 1901 års lag skolat utgå, med hänsyn till de förhållanden, under vilka olycksfallet ägt rum, ej syntes böra medföra nedsättning i tilläggsersättningen. Tilläggsersättningen borde sålunda bestämmas till 125 procent av livräntans belopp eller 62 kronor 50 öre för år.

Införskaffade uppgifter giva vid handen, att Carlsson antagits i fångvårdens tjänst den 22 april 1876 och befordrats till ordinarie vaktkonstapel den 23 april 1878, att han kvarstått i tjänst till utgången av september månad 1919, då han avgick med pension, att han under tjänstetiden icke åtnjutit tjänstledighet av beskaffenhet att inverka på hans pensionsrätt, att han vid avskedet tillerkänts pension till belopp av 1,000 kronor

om året, motsvarande hela det för honom gällande pensionsunderlaget, ävensom att pensionsförmånen numera, inberäknat pensionstillägg och pensionsförhöjningar, utgör 1,548 kronor årligen förutom dyrtidstillägg, som enligt nu gällande grunder uppgår till 252 kronor för år räknat.

Av utredningen framgår, att den skada, varav Carlsson år 1903 under tjänstgöring drabbats — även om den enligt grunderna för 1901 års olycksfallersättningslag ansetts medföra en obetydlig nedsättning av arbetsförmågan — icke föranlett någon minskning i honom på grund av ordinarie tjänst inom fångvården tillkommande avlönings- eller pensionsförmåner. Att vid sådant förhållande nu medgiva särskild förhöjning av den Carlsson tillerkända livräntan, vilken från början bestämts enligt förmånligare grunder än de i 1901 års lag innefattade, finner utskottet vara betänkligt såväl i och för sig som med hänsyn till möjliga konsekvenser. Utskottet har därför ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke må av riksdagen bifallas.

6:o.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 236 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

Ang.
pension åt
f. järnvägs-
arbetaren
J. E. Fransén.

dels förklara den omständigheten, att förre järnvägsarbetaren *Johan Emil Fransén* vid avgången ur statens järnvägars tjänst icke uppnått en levnadsålder av 55 år, icke utgöra hinder för honom att komma i åtnjutande av en årlig pension av 450 kronor, att utgå i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning,

dels ock medgiva, att den Fransén sålunda tillkommande pensionen skall i avseende å tilläggsförmåner så anses, som hade den i vanlig ordning beviljats av järnvägsstyrelsen enligt föreskrifterna i nyssnämnda kungörelse.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Fransén, som är född den 20 november 1877, under en tid av sammanlagt något över 29 år varit anställd dels vid statens järnvägsbyggnader (under åren 1902—1906 och 1914—1931) och dels vid Trollhätte kanal- och vattenverk (under åren

1906—1914); samt att han med utgången av år 1931 lämnade sin anställning vid statens järnvägar på grund av sjukdom.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet. Under hänvisning till av riksdagen tidigare i likartat fall meddelat beslut får utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

7:o.

*Ang.
pension åt
småskollä-
rinnan Edi
Sofia Knuuti.*

I en inom första kammaren av herrar *Bergqvist* och *Asplund* väckt motion nr 32 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja f. d. lärarinnan vid mindre folkskola *Edi Sofia Knuuti* en pension av 600 kronor för år eller eljes det belopp vederbörande utskott kan finna skäligt föreslå, att utgå från och med år 1932».

Till stöd för yrkandet har anförts bland annat:

»Småskollärarinnan *Edi Sofia Knuuti*, vilken under 15 1/2 års tid varit anställd som lärarinna vid mindre folkskola dels inom Korpilombolo och dels inom Gällivare skoldistrikt i Norrbottens län, blev på grund av sjukdom från och med höstterminen år 1928 utan anställning. Skolrådet i Gällivare beslöt den 22 januari 1929 hos statens pensionsanstalt göra framställning om pension åt nämnda lärarinna, som enligt skolrådets förmenande med all sannolikhet ådragit sig sjukdomen under tjänstgöring i svåra klimatiska förhållanden.

Denna hemställan blev emellertid icke bifallen.

Över pensionsanstaltens beslut i ärendet anfördes av skolrådet underdåniga besvär, men dessa lämnades av Kungl. Maj:t utan avseende.

Ehuru gällande bestämmelser, såsom av handlingarna framgår, lade hinder i vägen för lärarinnan *Knuuti*s pensionering i vanlig ordning, synes dock billigheten tala för att hon icke helt och hållet lämnas utan understöd, då hon nu är oförmögen till arbete.»

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade läkarintyg och övriga handlingar.

Över förevarande motion har utskottet till en början i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen har anfört följande:

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat, att småskollärarinnan *Knuuti* under 15 1/2 år innehaft anställning vid mindre folkskola, samt att hon, efter att hava ådragit sig obotlig sjukdom och i följd därav under de senaste 3 1/2 åren av sin anställningstid åtnjutit oavbruten tjänstledighet, blivit från sin tjänst entledigad utan att kunna komma i åtnjutande av någon pension.

Därest hon emellertid fått kvarstå i tjänsten ytterligare ett och ett halvt år — givetvis även då med sjuktjänstledighet — synes hon jämlikt § 24 mom. b) i reglementet för statens pensionsanstalt hava varit berättigad till avkortad pension, motsvarande minst $\frac{3}{4}$ av hel pension. Redan då avgången ägde rum, hade hon enligt nämnda författningsrum varit berättigad till hel pension, därest det kunnat anses styrkt, att hon ådragit sig sjukdomen under utövandet av sin tjänst. Det synes under sådana förhållanden billigt, att hon erhåller den pension, som motionärerna nu ifrågasätta, vilken pension är den lägsta, som enligt övergångsbestämmelserna till kap. IV mom. 2 i pensionsreglementet utgår till småskollärare.

I detta sammanhang vill överstyrelsen uttala, att det nu ifrågavarande fallet synes erbjuda stor likhet med ett fall, som förelades 1931 års riksdag genom proposition nr 178. Det gällde då en obotligt sjuk småskollärlarinna, Signe Eriksson, som på egen begäran avgått från tjänsten, innan förutsättning förefanns att för henne tillämpa bestämmelsen i pensionsreglementet § 18 mom. c). Med hänsyn till de ömmande omständigheter, som därvid förelägo, beviljade riksdagen åt Eriksson en årlig pension av 840 kronor (riksdagens skrivelse nr 202, punkt 2). Även i nu förevarande fall förefinnas liknande ömmande omständigheter.

På grund av det anförda vill skolöverstyrelsen för sin del tillstyrka bifall till motionen.

För egen del har *statskontoret* anslutit sig till skolöverstyrelsens hemställan.

Sedan nämnda utlåtanden inkommit, har utskottet ansett sig böra i ärendet höra jämväl *statens pensionsanstalt*. Anstalten har i avgivet utlåtande yttrat följande:

Då det motionen bilagda nya läkarintyget synts anstalten giva vid handen, att Knuuti kunde vara att anse såsom varaktigt oförmögen till arbete i pensionsförsäkringslagens mening, har yttrande under hand inhämtats från pensionsstyrelsen, som i skrivelse den 4 april 1932 meddelat, att styrelsen funnit Knuuti vara till arbete varaktigt oförmögen i pensionsförsäkringslagens mening. Vid sådant förhållande är Knuuti berättigad, jämlikt §§ 27 och 31 i reglementet för statens pensionsanstalt den 31 december 1919 (nr 878), att från och med den 4 april 1932 komma i åtnjutande av pension från anstalten, vilken pension i förevarande fall, då anställningen upphört på den grund, att tjänsten indragits, skall beräknas efter förmånligare grunder än eljest. Enligt verkställd beräkning utgör beloppet av denna pension 504 kronor 75 öre, vartill kommer pensionsförhöjning I med 95 kronor 25 öre, varigenom pensionen uppgår till 600 kronor. Härtill kommer dessutom dyrtidstillägg, uppgående enligt nu gällande beräkningsgrunder till 132 kronor.

Då Knuuti sålunda reglementsenligt är berättigad till en pension till samma belopp, som i motionen åsyftas, synes motionen icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd. Sedan ärendet blivit av riksdagen avgjort, kommer därför, därest riksdagen beslutar i enlighet med vad anstalten sålunda föreslagit, pensionsbrev i vanlig ordning att från anstalten utfärdas.

Utskottet.

Av utredningen framgår, att frågan om Knuutis rätt till genast började tjänstepension från statens pensionsanstalt varit föremål för prövning av pensionsanstalten samt, i anledning av besvär, av regeringsrätten. Därvid har fastslagits, att någon omständighet icke föreläge, som enligt anstaltens reglemente kunde berättiga Knuuti till erhållande av sådan pension. Sedermera har emellertid Knuuti på grund av inträdd varaktig arbetsförmåga blivit berättigad att jämlikt bestämmelserna i §§ 27 och 31 i nämnda reglemente från och med den 4 april 1932 åtnjuta s. k. uppskjuten pension, vilken eljest skulle hava utgått först från pensionsålderns inträde. Beloppet av denna pension utgör, inberäknat pensionsförhöjning, 600 kronor eller samma belopp, som av motionärerna föreslagits.

Vid nu angivna förhållanden och under hänvisning i övrigt till vad pensionsanstaltens yttrande innehåller får utskottet hemställa,

att förevarande motion I: 32 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

8:o.

Ang.
förhöjning av
till förra dag-
lönen vid
flottans varv i
Karlskrona
F. Johansson
utgående
livränta.

I en inom andra kammaren under nr 368 väckt motion har herr *Andersson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen måtte besluta att såsom förhöjning av den nu till f. d. arbetaren vid flottans varv i Karlskrona *Fritiof Johansson* utgående livräntan bevilja ett årligt belopp av 260 kronor, så att det sammanlagda beloppet sålunda må utgå med 320 kronor årligen.

I fråga om motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Johansson*, som är född den 26 juni 1898 och från och med den 13 augusti 1915 erhållit anställning såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona, den 25 januari 1916 under arbete vid varvet ådrog sig skada å vänstra ögat genom en inträngande järnflisa; att han för denna skada, vilken medförde i det närmaste fullständig blindhet å ögat, under någon tid vårdades å flottans sjukhus i Karlskrona; att anmälan och efteranmälan om olycksfallet i vederbörlig ordning verkställdes men att, då *Johansson* efter tilländalupen tre månaders tjänstledighet avvikit från sin tjänst vid varvet, någon förnyad läkarundersökning icke kunde verkställas; samt att *Johansson*, som sedermera icke kunde anträffas, år 1919 blev skild från sin anställning vid varvet.

År 1925 inkom emellertid *Johansson* med en till Kungl. Maj:t ställd skrift, vari han gjorde framställning om ersättning med anledning av olycksfallet.

I avgivet utlåtande i ärendet den 9 april 1925 anförde *riksförsäkringsanstalten*, att anstalten funnit *dels* att det arbete, vari *Johansson* varit stadd vid olyckstillfället, måste anses hava varit sådant, som avsåges i

lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, dels ock att den vid olyckstillfället ådragna skadan borde anses hava medfört en för framtiden bestående nedsättning i Johanssons arbetsförmåga, motsvarande tjuu procent av normal arbetsförmåga. Jämlikt bestämmelserna i sagda lag skulle, om olycksfallet medfört för framtiden bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, till den skadade utgivas en årlig livränta, i förra fallet å 300 kronor och i senare fallet å det lägre belopp, som svarade emot arbetsförmågans minskning. Den i förevarande fall beräknade nedsättningen i arbetsförmågan av tjuu procent motsvarade följaktligen en årlig livränta å 60 kronor. Beträffande den tidpunkt, från vilken livräntan borde utgå, föreskrevs i förenämnda lag, att livräntan skulle räknas från och med sextioförsta dagen efter olycksfallet eller från den senare tidpunkt, då olycksfallet medfört för framtiden bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan. I förevarande fall hade, så vitt handlingarna utvisade, invaliditetstillstånd inträtt den 4 april 1916, vadan livräntan syntes böra utgå från och med sistnämnda dag.

Marinförvaltningen, som yttrade sig i ärendet den 23 april 1925, tillstyrkte att åt Johansson måtte beredas en årlig livränta, beräknad enligt de i riksförsäkringsanstaltens utlåtande angivna grunderna.

Genom beslut den 8 maj 1925 tillerkände *Kungl. Maj:t* Johansson en livränta till belopp av 60 kronor årligen, att utgå från och med den 4 april 1916.

Av utredningen i ärendet framgår, att Johansson i anledning av den skada, som drabbat honom under arbete i statens tjänst, kommit i åtnjutande av livränta, beräknad enligt grunderna i 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Å ersättningar, som fastställts jämlikt nämnda grunder, utgår vidare tilläggsersättning med 125 procent av livräntebeloppet.

Då i motionen icke förebragts några skäl, som enligt utskottets mening skulle kunna föranleda en avvikelse i detta fall från de regler, vilka sålunda generellt gälla beträffande ersättning för skada till följd av olycksfall, inträffade före ikraftträdandet av nuvarande lagstiftning om olycksfallsförsäkring, har utskottet — med särskild hänsyn till de konsekvenser, ett biträdande av motionärens yrkande skulle kunna medföra — ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II:368 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

B. Militära pensionsväsendet.

9:o.

*Ang.
pension åt en
förutvarande
båtsman.*

I en till riksdagen avlåten, den 29 januari 1932 dagtecknad proposition nr 58 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förutvarande båtsmannen *August Petersson Hake* må tilldelas pension såsom om han uppfyllt härför författningens stadgade villkor, att utgå från och med den 1 maj 1931.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hake, som är född den 7 mars 1862 och sålunda uppnått en ålder av inemot 70 år, erhållit avsked den 25 april 1899 efter en tjänstetid av 13 år 11 månader från 20 års ålder; att han vid avskedet erhållit vitsord att under tjänstetiden hava sig redligt och väl skickat; att han åren 1917—1923 och 1929—1931 tjänstgjort såsom handräckningsmanskap vid skeppsgossekåren i Marstrand under vissa tidsperioder, uppgående till sammanlagt 5 år 9 månader 16 dagar; att han, enligt intyg från chefen för sagda kår, under sistnämnda tjänstgöring visat utmärkt uppförande och stort nit; samt att han är medellös.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till förut av riksdagen i liknande fall fattade beslut har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

10:o.

*Ang.
viss ersätt-
ning till R. M.
Johansson.*

I en till riksdagen avlåten, den 29 januari 1932 dagtecknad proposition nr 63 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att till *Redvan Markus Johansson* må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1932 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson under fullgörande av sin värnpliktstjänstgöring vid förutvarande Jönköpings regemente i juni månad 1918 under pågående gymnastikövning ådragit sig en skada (traumatisk gonit) i höger knä; att han för nämnda skada vårdats å regementets sjukhus under tiden 19 juni—1 september 1918 och i kvarter under tiden 2—6 september samma år; att han den 7 nämnda september blivit förklarad såsom icke vapenför; att han under tidsperioderna 11—28 september och 26 oktober—22 november 1918 vårdats å Jönköpings lasarett för ifrågavarande knäskada, vilken då visat sig hava övergått i kroniskt stadium; att, enligt ett av läkaren vid nämnda lasarett L. Bergström den 14 november 1930 utfärdat intyg, knäledsaffektionen numera utvecklats till en deformerande arthrit i högra knäleden med häremot svarande nedsättning i Johanssons arbetsförmåga; samt att Johansson, som är jordbruksarbetare, har svårt men av sin sjukdom i sitt arbete.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att därest Johansson inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, anstalten skulle hava tillerkänt honom ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförförordning.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet vill erinra, att riksdagen tidigare i åtskilliga fall meddelat dispens från de i 1909 års militärsättningsförförordning stadgade preskriptionsbestämmelserna. Efter den år 1920 vidtagna utsträckningen av preskriptionstiden från 2 till 3 år har dylik dispens till en början i regel förekommit endast i sådana den äldre preskriptionsbestämmelsen underkastade fall, i vilka ersättningsanspråket likväl gjorts gällande inom den tid, som sedermera stadgats, eller 3 år. Emellertid hava, särskilt under de senaste åren, i åtskilliga fall särskilda omständigheter ansetts böra föranleda till dispens, oaktat även sistnämnda tidsgräns överskridits. Så har framför allt varit fallet, då förhållandena syntts giva vid handen, att särskild undersökning enligt 11 § i berörda förordning bort äga rum men av vederbörande militärbefäl underlåtits. I det fall, varom nu är fråga, synes anledning hava förelegat till dylik undersökning. Med hänsyn härtill och på grund av vad i övrigt i ärendet åberopats har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer sålunda,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Utskottet.

11:o.

Ang.
viss ersätt-
ning till E. R.
M. Wahlberg.

Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till *Eric Rudolf Magnus Wahlberg* må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1932 från beväringensmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Wahlberg under tiden 1 mars 1925—31 oktober 1927 varit fast anställd vid Norrbottens regemente; att hos honom under åren 1925 och 1926 konstaterats vissa lungförändringar ävensom körtlar å halsen; att han i februari 1928 opererats för tuberkulösa körtlar; att han i juli månad sistnämnda år intagits å garnisonssjukhuset i Boden, där han vistats till den 1 augusti 1929, då han överflyttats till Apelvikens kustsanatorium; att han under sjukhusvistelsen företett symtom på lung-, körtel- och ryggradstuberkulos; samt att vederbörande regementsläkare såsom sin åsikt uttalat, att det syntes sannolikt, att Wahlberg under militärtjänsten endera ådragit sig tuberkulös infektion eller fått en latent dylik infektion aktiverad.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att därest Wahlberg inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, anstalten skulle hava tillerkänt honom ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Av skäl, som under nästföregående punkt angivits i fråga om där behandlat ärende, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

12:o.

Ang.
viss ersätt-
ning till S. R.
O. Landberg.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 3 av samma proposition riksdagen medgiva, att till *Sune Ragnar Olof Landberg* må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1

januari 1932 från beväringssmannskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Landberg innehaft anställning såsom volontär vid Upplands artilleriregemente från och med den 1 november 1908 till och med den 31 oktober 1910, då han erhållit avsked på grund av sjukdom; att han under militärtjänstgöringen upprepade gånger varit sjukskriven; att han år 1910 dels genomgått difteri, dels ådragit sig ett flertal bronchiter; samt att det den 20 oktober 1910 konstaterats, att Landberg lede av bronchitis tuberkulosa.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 mars 1920 anhöll Landberg, att, enär han under fältmanöver i Norrland hösten 1909 ådragit sig lungtuberkulos, kronisk luftrörskatarr och muskelreumatism, Kungl. Maj:t måtte i anledning härav tilldela honom viss ersättning.

I över Landbergs ansökning avgivet utlåtande den 11 maj 1920 anförde *riksförsäkringsanstalten*, bland annat, att anstalten funnit Landbergs militärtjänstgöring skäligen kunna antagas hava bidragit till den lungtuberkulos, som han ådragit sig. Däremot gäve handlingarna i ärendet icke stöd för antagandet, att sagda tjänstgöring bidragit till uppkomsten eller utvecklingen av den luftrörskatarr och muskelreumatism, varav Landberg uppgivit sig lida. För såvitt ifrågavarande ersättningsanspråk icke varit preskriberat, skulle Landberg hava tillerkänts ersättning från riks-försäkringsanstalten jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Med hänsyn till gällande preskriptionsbestämmelser avstyrkte riks-försäkringsanstalten bifall till ansökningen, och Kungl. Maj:t fann genom beslut den 18 mars 1921 densamma icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Sedan den 26 januari 1931 gjorts framställning om understöd åt Landberg, har riks-försäkringsanstalten föranstaltat om vederbörlig undersökning rörande Landbergs hälsotillstånd, varvid framgått, att några hållpunkter för att lungtuberkulos skulle föreligga icke förefunnos men att vissa omständigheter talade för att den åkomma, som nu besvärade Landberg, vore bronchiektasier, med stor sannolikhet härrörande från de många bronchiter han icke minst under militärtjänsten ådragit sig.

Riks-försäkringsanstalten har för egen del i avgivet utlåtande anført, att anstalten med stöd, bland annat, av sistnämnda undersökning numera funne ådagalagt, att samband föreläge mellan Landbergs militärtjänstgöring och den sjukdom, utvidgning av bronkerna, varav han nu lede.

I fråga om utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad sålunda i ärendet förekommit får utskottet, som icke haft anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

13:o.

Ang.
viss ersätt-
ning till F.
J. Bengtsson.

I punkten 4 av ifrågavarande proposition nr 63 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till *Fritz Johan Bengtsson* må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1932 från beväringensmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Bengtsson under fullgörande av värnpliktstjänstgöring vid flottan skadats i högra handen den 24 juli 1912 under salutskjutning ombord å pansarkryssaren *Fylgia*; att vederbörande fartygsläkare i ett påföljande dag avgivet intyg uttalat, att mjukdelarna å högra handens ryggsida vore avslitna motsvarande andra, tredje och fjärde mellanhandsbenen, sträcksenorna å högra handens ryggsida avslitna och främre delen av fjärde mellanhandsbenet krossad, att framtida men komme att följa samt att graden av invaliditet för det dåvarande ej kunde avgöras; att Bengtsson för ifrågavarande skada vårdats å flottans sjukhus i Karlskrona under tiden 26 juli—14 oktober 1912; att Bengtsson enligt egen uppgift sedermera på grund av handskadan haft avsevärda svårigheter att erhålla arbete; att enligt ett den 26 mars 1931 avgivet läkarintyg Bengtssons högra hand vid företagen undersökning befunnits förete ett flertal svåra förändringar; samt att kasernläkaren vid flottans station i Karlskrona A. R. Prag den 28 maj 1931 intygat, att militärtjänstgöringen måste anses hava bidragit till uppkomsten och utvecklingen av Bengtssons handskada.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet meddelat, att därest Bengtsson inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av skadan, anstalten skulle hava tillerkänt honom ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Åberopande vad utskottet anfört under punkten 10 i det föregående hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

I en till riksdagen avlaten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 89 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till *Karl Helge Waern* må — utan hinder därav att framställning om jämkning i ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 14 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1932 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas ett till 225 kronor för år räknat förhöjt livräntebe-
lopp.

Ang.
förhöjd ersätt-
ning till K. H.
Waern i an-
ledning av
skada, ådra-
gen under
militärtjänst-
göring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Waern under fullgörande av sin värnpliktstjänstgöring vid förutvarande Kalmar regemente den 4 oktober 1922 genom inträffad explosion ådragit sig skada å högra ögat; att riksförsäkringsanstalten i anledning härav genom särskilda beslut tillerkänt Waern livränta från och med den 8 oktober 1922 jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; att livräntan genom slutligt beslut av anstalten den 8 december 1925 bestämts att utgå från och med den 1 januari 1926 med 180 kronor för år räknat, motsvarande en nedsättning av arbetsförmågan med 20 procent; att Waern, enär risk förelegat för att synen å Waerns friska öga skulle gå förlorad, den 6 mars 1931 måst underkasta sig operation, varvid det skadade ögat borttagits och ersatts med emaljöga; att Waern, som har anställning såsom guldsmedsarbetare, under tiden 4—15 mars 1931 i anledning av sin ögonskada varit helt oförmögen till arbete; att Waern i en till riksförsäkringsanstalten ställd skrift, dagtecknad den 27 mars 1931, anhållit att komma i åtnjutande av förhöjd livränta ävensom ersättning för vissa honom åsamkade kostnader på grund av ifrågavarande ögonoperation; samt att riksförsäkringsanstalten genom beslut den 2 april 1931 förklarar sig icke kunna till prövning upptaga frågan om jämkning i ersättningen i förenämnda fall, enär jämlikt bestämmelserna i 14 § av 1909 års militärsättningsförordning fråga om jämkning i ersättning i de fall, där ersättning blivit genom slutligt beslut bestämd, skulle väckas inom två år från beslutets dag.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet meddelat, bland annat, att, därest anstalten utan hinder av stadgandet i 14 § av 1909 års militärsättningsförordning kunnat upptaga ersättningsfrågan till prövning, Waern skulle varit berättigad till förhöjning av livräntan till ett årligt belopp av 225 kronor, motsvarande en beräknad nedsättning i arbetsförmågan med 25 procent.

Föredragande *departementschefen* har för sin del, med hänsyn till de särskilda omständigheter, som föreläge i förevarande fall, och då sam-

bandet mellan den ögonskada, för vilken Waern tillerkänts livränta å 180 kronor, och den år 1931 verkställda ögonoperationen med ty åtföljande ytterligare nedsättning i Waerns arbetsförmåga syntes vara ådagalagt, funnit sig böra tillstyrka, att livräntan förhöjdes till ett årligt belopp av 225 kronor.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

15:o.

Ang.
viss pensions-
rätt för f. d.
kaptenen
L. O. A.
Liberg.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 102 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. kaptenen *Lars Olof Axel Liberg* må, räknat från och med den 1 oktober 1931, äga åtnjuta en tredjedel av det honom för innehavd kaptensbeställning ursprungligen tillkommande pensionsbeloppet.

Av återopade statsrådsprotokollet framgår, att Liberg vid uppnådd pensionsålder beviljats avsked från och med den 21 juli 1927 från sin beställning såsom kapten vid fortifikationen, därvid han av Kungl. Maj:t tillagts *dels* 600 kronor pension i femte klassen av arméns pensionskassa, *dels ock* en fyllnadspension av 2,120 kronor jämte 1,270 kronor pensionsförbättring och 522 kronor pensionsförhöjning från därtill anvisade statsmedel, att med tillsammans 4,512 kronor tillträdas från och med den 21 sagda juli. Sedermera har Kungl. Maj:t genom utslag den 26 september 1931 — jämlikt 115 § strafflagen för krigsmakten samt 25 kap. 11 § och 2 kap. 17 § allmänna strafflagen jämförda med 4 kap. 3 § sistnämnda lag — dömt Liberg för förskingring av medel, som han i sin tjänst som kapten vid fortifikationen omhänderhaft för krigsmaktens räkning, att böta 500 kronor. Med tillämpning av för armén gällande pensionsbestämmelser har direktionen över arméns pensionskassa på grund av sagda utslag förklarat Liberg från och med den 1 oktober 1931 förlustig alla hans av statsmedel utgående pensionsförmåner, i följd varav alltså från och med samma dag pensionen till Liberg utgår med ett årligt belopp av allenast 600 kronor i 5. klassen av arméns pensionskassa utan rätt för Liberg att härå åtnjuta vare sig ny pension enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) eller dyrtidstillägg. Liberg har sålunda av sina pensionsförmåner för innehavd kaptensbeställning gått förlustig 3,912 kronor om året, dyrtidstillägg oberäknat.

Departementschefen har i likhet med i ärendet hörda myndigheter funnit, att nu angivna påföljd vore alltför hård i förhållande till det straff, som ådömts Liberg. Föreliggande förhållanden syntes departementschefen närmast påkalla åtgärd i syfte, att Liberg — i överensstämmelse med vad som gällde i motsvarande fall inom den civila förvaltningen och kommunikationsväsendet — berättigades att från och med den 1 oktober 1931 utbekomma en tredjedel av samtliga honom vid beviljandet av avsked tillagda pensionsförmåner.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

16:o.

I en inom andra kammaren av herr *Gustafson* i Vimmerby väckt motion nr 260 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att furiren i regementet, vicekorpralen vid Sevedes kompani av Kungl. Kalmar regemente, *Carl Wilhelm Holmberg*, måtte tillerkännas understöd efter samma grunder som om han varit anställd såsom korpral på stat».

*Ang.
understöd åt
förra furiren
C. W. Holm-
berg.*

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Holmberg*, som är född den 1 november 1862, kom i tjänst vid förutvarande Kalmar regemente den 2 oktober 1885; att han förordnades till vice korpral vid regementet den 7 augusti 1894, till korpral i regementet den 31 december 1907 och till furir (distinktionskorpral) i regementet den 28 september 1912, samt att han på egen begäran erhöll avsked på grund av uppnådd pensionsålder den 8 juni 1926 efter en tjänstetid av 40 år 8 månader och 6 dagar ävensom att han från och med den 1 juli 1926 kommit i åtnjutande av dels stadgat underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, dels ock vicekorpralstillägg å 30 kronor årligen.

Genom brev den 6 maj 1881 angående förändring i bestämmelserna om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa har Kungl. Maj:t, bland annat, föreskrivit, att korpraler av infanteriet och deras vederlikar av arméns övriga truppslag ävensom vice korpraler, vilka undfått avsked efter 1878 års ingång, skulle, därest de i berörda egenskap berömligt tjänstgjort minst två år före avskedet, erhålla en tillökning (korprals- och vicekorpralstillägg) av respektive 24 kronor och 12 kronor utöver det vanliga

för avskedade soldater bestämda underhållsbeloppet. Efter därom av Kungl. Maj:t i proposition nr 204 till 1919 års lagtima riksdag framställt förslag har riksdagen medgivit, att ifrågavarande tillägg finge förhöjas till respektive 60 och 30 kronor.

I motionen har nu gjorts gällande, att för Holmbergs del ogynnsamma omständigheter fogat det så, att han icke, trots sin långa och väl vitsordade tjänstetid, kunnat bliva befördrad till korpral på stat. Han hade nämligen fullgjort sin tjänstgöring vid Sevedes kompani, från vilket ingen eller ytterst ringa avgång ur tjänsten före uppnådd pensionsålder förekommit, detta beroende därpå, att de vid detta kompani anställda haft sina soldattorp belägna i orterna närmast intill regementets förlägningsplats och med hänsyn härtill kvarstannat i tjänsten, trots de små ekonomiska förmåner som på den tiden varit förenade med densamma.

Över motionen har bankoutskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört arméförvaltningens civila departement.

Arméförvaltningens civila departement har anfört, bland annat:

I den föreliggande motionen hemställes, att Holmberg måtte tillerkännas understöd efter samma grunder, som om han varit anställd såsom korpral på stat, det vill säga att underhållstillägget måtte höjas från 30 till 60 kronor. Motionen innebär alltså, att Holmberg, oaktat han icke kunnat vinna befordran till korpral *vid* regementet, skulle erhålla riksdagens medgivande att uppbära pension enligt vid avskedet innehavd grad.

Enär emellertid ett dylikt medgivande skulle strida mot vanliga pensioneringsgrunder — såsom regel gäller ju att pensionen bestämmes i visst förhållande till den lön, vederbörande vid avskedet åtnjutit i egenkap av ordinarie beställningshavare — anser sig departementet, med hänsyn jämväl till att ett sådant medgivande skulle medföra framställningar om beredande av liknande förmåner även för ett stort antal med Holmberg likställda f. d. soldater, icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Statskontoret har för egen del anfört, att statskontoret i likhet med arméförvaltningens civila departement ansåge, att den största försiktighet måste med hänsyn till faran för vittgående konsekvenser iakttagas i fråga om utdelande av extra nådegåvor till Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare samt att, då statskontoret knappast kunde finna de i detta ärende anförda skälen vara av beskaffenhet att utesluta risk i sådant hänseende, statskontoret anslöte sig till civila departementets avstyrkande utlåtande.

Utskottet. Med åberopande av vad de hörda myndigheterna i ärendet anfört får utskottet avstyrka bifall till motionen och alltså hemställa,

att förevarande motion II:260 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

17:o.

I en inom andra kammaren av herr *Holmström* väckt motion nr 364 har hemställts, »att riksdagen må besluta, att fanjunkaren i Kungl. Hälsinge regementets reserv, *Alarik Wickberg*, efter sin avgång som rullföringsbiträde vid Gävle rullföringsområde, nr 60, må åtnjuta pension i likhet med fanjunkare, som avgått från aktiv stat efter 1919 års ingång».

Ang.
förhöjd
pension åt
fanjunkaren
A. Wickberg.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Frågan om förbättrade pensionsförmåner åt fanjunkaren *Wickberg* har varit föremål för riksdagens prövning såväl år 1924 som år 1931. Vid 1931 års riksdag väcktes inom andra kammaren av samme motionär, som framlagt det nu föreliggande förslaget, en motion (nr 282) med enahanda yrkande som i den nu förevarande motionen. Motionen avstyrktes av bankoutskottet och riksdagen lämnade densamma utan bifall. I sitt då avgivna utlåtande (nr 27, punkten 7) lämnade bankoutskottet en utförlig redogörelse för vad i ärendet förekommit, och tillåter sig utskottet att i detta sammanhang hänvisa till berörda utredning.

På grund av vad i ärendet tidigare förekommit och under framhållande, att *Wickberg* åtnjuter honom författningsenligt tillkommande pensionsförmåner å 1,992 kronor för år jämte dyrtidstillägg därå, får utskottet — då i den nu föreliggande motionen icke förebragts några nya omständigheter, som kunna inverka på frågans bedömande — avstyrka bifall till motionärens förslag och alltså hemställa,

Utskottet.

att ifrågavarande motion II:364 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Försvarsdepartementet.

18:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67, vilken beträffande försvarsdepartementet innefattar förslag i elva med nummer 1—11 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten vid garnisonssjukhuset i Stockholm *Johan Walfrid Gottfridson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning vid garnisonssjukhuset, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

Ang.
pension åt
maskinisten
vid garni-
sonssjukhuset
i Stockholm
J. W. Gott-
fridson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Gottfridson, som är född den 10 oktober 1864, varit anställd som maskinist vid sjukhuset sedan den 1 september 1905; att han således den 1 juli 1932 kan åberopa en anställningstid i statens tjänst av närmare 27 år; att han åtnjuter avlöning enligt 10:e lönegraden 13:e löneklassen av den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen, uppgående till 3,888 kronor för år; samt att han skött sina åligganden samvetsgrant, plikt-troget och med erforderlig kompetens.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

19:o.

Ang.
pension åt
tvättföre-
stånderskan
Matilda
Wilhelmina
Lundahl.

I punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tvättförestånderskan vid garnisonssjukhuset i Stockholm *Matilda Wilhelmina Lundahl* må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Matilda Lundahl, som är född den 4 januari 1865, varit anställd såsom tvättförestånderska vid garnisonssjukhuset sedan den 2 november 1899; att hon således den 1 juli 1932, då hon kommer att lämna sin anställning vid sjukhuset, kan åberopa en anställningstid i statens tjänst av 32 år 8 månader; att hon åtnjuter avlöning enligt 4:e lönegraden av den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal, vilken avlöning alltsedan år 1928 uppgår till 1,170 kronor om året; att hon därjämte åtnjuter förmåner av fri bostad, bränsle, lyse, kost och tvätt, vilka förmåner uppskattats till 1,197 kronor; samt att hon skött sina åligganden med plikttröhet, samvetsgrannhet, ordningssinne och arbetsamhet.

I övrigt får utskottet beträffande utredningen i ärendet hänvisa till propositionen.

Under åberopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

20:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att skomakeriarbetaren vid Gotlands infanterikårs intendenturverkstäder *Otto Emanuel Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

Ang.
pension å skomakeriarbetaren *O. E. Andersson*.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson, som är född den 26 februari 1866, anställdt såsom skomakare vid dåvarande Gotlands infanteriregementes intendenturverkstäder den 12 januari 1915 och allt fortfarande innehar samma befattning vid Gotlands infanterikårs intendenturverkstäder å Visborgs slätt; att han den 30 juni 1932 beräknas komma att lämna sin anställning vid kåren; att hans arbetsförmåga, enligt för honom utfärdat läkarbetyg, är nedsatt på grund av reumatism och allmän svaghet; att hans avlöning — dyrtidstillägg inberäknat — under de senaste åren uppgått till omkring 3,470 kronor för år; samt att han utfört det honom åliggande arbetet till vederbörandes fulla belåtenhet.

I avgivet utlåtande har *arméförvaltningens intendentsdepartement* föreslagit, att Andersson måtte erhålla en årlig pension av 732 kronor, motsvarande ett oreglerat pensionsbelopp av 350 kronor.

Statskontoret har på anförda skäl tillstyrkt, att pensionsbeloppet måtte fastställas till 852 kronor årligen.

Departementschefen har biträtt statskontorets förslag.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet tillstyrker, att pension beviljas Andersson. I fråga om storleken av denna förmån har utskottet emellertid med hänsyn till Anderssons korta tjänstetid, omkring 17 år, ansett sig icke kunna förorda högre belopp än 792 kronor eller samma belopp, som Kungl. Maj:t i ett under punkten 33 i det följande behandlat ärende föreslagit för en skomakeriarbetare med 19 tjänstår.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att skomakeriarbetaren vid Gotlands infanterikårs intendenturverkstäder *Otto Emanuel Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor.

21:o.

Ang.
pension åt
arbeterskan
Hedvig Char-
lotta Ros.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 4 av samma proposition riksdagen medgiva, att arbeterskan vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg *Hedvig Charlotta Ros* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin anställning vid fabriken, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Hedvig Ros*, som är född den 3 januari 1872, alltsedan den 1 november 1900 varit anställd i ammunitionsfabrikens tjänst; att hon under sin 31-åriga tjänstetid iakttagit ett hedrande uppförande och med flit och skicklighet utfört sitt arbete; att enligt ett för henne utfärdat läkarbetyg hennes förmåga att genom arbete försörja sig är på grund av hjärtsjukdom och kronisk blodtrycksstegring i väsentlig grad nedsatt; samt att hennes arbetsinkomst vid fabriken under åren 1928—1930 utgjort i medeltal omkring 1,985 kronor om året, dyrtidstillägg inräknat.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

22:o.

Ang.
pension åt
arbeterskan
Anna Sofia
Kärroman.

Kungl. Maj:t har i punkten 5 föreslagit riksdagen medgiva, att arbeterskan vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg *Anna Sofia Kärroman* må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning vid ammunitionsfabriken, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Anna Kärroman*, som är född den 26 februari 1881, sedan den 13 maj 1901 varit anställd i ammunitionsfabrikens tjänst; att hon under sin tjänstetid iakttagit ett hedrande uppförande och visat god arbetsduglighet; att hennes arbetsförmåga, enligt läkarbetyg, är på grund av kronisk blodtrycksstegring för framtiden i väsentlig grad nedsatt; att hennes arbetsinkomst vid fabriken under år 1930, därest hon ej varit sjukledig under 49 dagar, skulle uppgått till 1,680 kronor 53 öre, dyrtidstillägg inberäknat; samt att hon är medellös.

I övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

23:o.

Under punkten 6 föreslås, att kördrängen vid Herrevadsklosters kungsgård *Nils Peter Lindgren* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid kungsgården, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor.

Ang.
pension åt
kördrängen
N. P. Lind-
gren.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindgren, som är född den 25 november 1863, varit anställd vid Herrevadsklosters kungsgård alltsedan den 1 november 1903; att han under de senare åren uppburit en årslön av 720 kronor jämte naturaförmåner, värderade till 775 kronor för år; att han med synnerligen stor omtanke och nit fullgjort sina åligganden; samt att han efter erhållet avsked kommer att sakna existensmedel.

I avseende å vidare utredning åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Det av Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet ansluter sig till vad riksdagen tidigare i jämförliga fall beviljat och har ej givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer därför,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

24:o.

I punkten 7 av ifrågavarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra tvättförestånderskan vid Svea ingenjörkår *Märta Karlsson* må från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor.

Ang.
pension åt
förra tvätt-
föreständer-
skan vid
Svea ingenjör-
kår Märta
Karlsson.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Märta Karlsson, som är född den 10 maj 1868, från och med den 1 juni 1913 till och med den 14 oktober 1927 innehåft anställning såsom tvättförestånderska vid förenämnda kår; att hon från och med den 15 oktober 1927, från vilken tidpunkt kårens tvätt ombesörjts vid arméns tvättanstalt i Stockholm, till och med utgången av januari månad 1931 handhaft sorteringen m. m. av kårens tvättpersedlar samt sedan februari månad sistnämnda år beretts arbete å kårens skrädveri-
verkstad; att hon enligt ett för henne utfärdat läkarintyg lider av hjärtfel, på grund varav hennes arbetsförmåga är nedsatt till mindre än $\frac{1}{3}$ av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan; att hon under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till

1,800 kronor för år; att hon på ett förtjänstfullt sätt utfört sitt arbete vid kåren; samt att hon visserligen äger 3,000 kronor i sparbanksmedel men i övrigt saknar egna tillgångar och att hon ej åtnjuter underhåll och vård av annan person.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Under återopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

25:o.

Ang.
pension åt
kokerskan
Emilia
Andersson

Kungl. Maj:t har i punkten 8 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att kokerskan vid Svea ingenjörkårs matinträttning i Frösundavik *Emilia Andersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 684 kronor, varvid skall iakttagas den henne jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 september 1931 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Emilia Andersson*, som är född den 7 april 1872, varit anställd vid kåren såsom kokerska sedan den 1 maj 1913; att hon i kontanta avlöningsförmåner under åren 1926—1930 uppburit i medeltal omkring 1,112 kronor om året, varjämte hon åtnjutit förmån av fri bostad, kost, bränsle, lyse och tvätt, vilka förmåner uppskattats till ett årligt värde av 1,037 kronor; att hon under sin tjänstetid vid kåren utfört sitt arbete på ett förtjänstfullt sätt; samt att hon enligt läkarutlåtande lider av dubbelsidig kronisk mellanörinflammation, neuros, högt blodtryck, dövhet och åderbräck m. m.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

26:o.

Ang.
pension åt
kokerskan
Ulrika
Eleonora
Lindholm.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 9 av samma proposition riksdagen medgiva, att kokerskan vid Livregementets till häst matinträttning *Ulrika Eleonora Lindholm* må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning vid regementet, under sin återstående

livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 684 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ulrika Eleonora Lindholm, som är född den 11 mars 1860, varit anställd såsom kokerska dels vid förutvarande Livgardet till häst från och med den 27 oktober 1913 till och med den 31 december 1927, dels ock i samma befattning vid Livregementet till häst sedan den 1 januari 1928; att hon sålunda den 27 oktober 1931 kan räkna en anställningstid i statens tjänst av 18 år; att hon i kontanta avlöningsförmåner, dyrtidstillägg inberäknat, under åren 1926—1930 uppburit i medeltal omkring 1,090 kronor om året, varjämte hon åtnjutit förmån av fri bostad, vedbrand, lyse och portion till ett för år 1931 beräknat värde av tillsammans omkring 775 kronor; att hon under sin anställningstid vid regementet och vid förutvarande Livgardet till häst städse med plikttröhet, nit och intresse fullgjort sina åligganden; samt att hon enligt läkarbetyg lider av åderförkalkning och astma, i anledning varav hon är för all framtid oförmögen att sköta sin tjänst.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

27:o.

Uti punkten 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att sömmerskan vid Göta ingenjörkårs intendenturverkstäder *Matilda Vilhelmina Jonsson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Ang.
pension åt
sömmerskan
Matilda
Vilhelmina
Jonsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Matilda Vilhelmina Jonsson*, som är född den 10 februari 1879, varit anställd såsom sömmerska vid förutvarande Smålands husarregemente under tiden från och med den 10 oktober 1913 intill tidpunkten för detta regementes indragning eller till och med den 31 mars 1928; att hon från och med den 1 april 1928 innehaft och alltjämt innehar enahanda befattning vid Göta ingenjörkår; att enligt för henne utfärdat läkarintyg hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom (nervsvaghet, kraftlöshet m. m.) är i väsentlig grad nedsatt och att nedsättningen i arbetsförmågan sannolikt är för framtiden bestående; att hon på grund av sin sjukdom beräknas icke kunna kvarstå i tjänst längre än till utgången av juni månad 1932; att hon under åren 1926—1930 vid kåren

uppburit en avlöning av i medeltal omkring 1,370 kronor förutom dyrtids-tillägg; samt att hon städse ådagalagt nit och intresse i sitt arbete och fört en hedrande vandel.

I övrigt återopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

28:o.

Ang.
pension åt
skräddar-
mästaren P.S.
A. Sjööman.

I punkten 11 av ifrågavarande proposition nr 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att skräddarmästaren vid skeppsgossekåren i Marstrand Patrik Simon Amandus Sjööman må från och med månaden näst efter den, då han avgår från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 924 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Sjööman är född den 19 oktober 1861; att han anställdes vid skeppsgossekåren i Marstrand den 25 oktober 1907; att han enligt gällande kontrakt åtnjuter ett arvode av 200 kronor för månad under tiden september—juni med skyldighet för honom att, därest så påfordras, tjänstgöra även å övriga delar av året mot enahanda gottgörelse som för kortare tider, beräknad på så sätt, att $\frac{1}{30}$ av månadsarvodet utgör en daglön och $\frac{1}{8}$ av daglönen timpenning; samt att hans åligganden avse undervisning och ledning av skeppsgossarna i förekommande, till skräddaryrket hörande arbeten i och för underhåll av deras kronobeklädnadspersedlar och att, i den mån ifrågavarande arbeten icke kunna eller hinna utföras, av skeppsgossarna själva, verkställa desamma ävensom att utföra erforderliga ändringsarbeten av skeppsgossarnas beklädnad.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Under återopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

29:o.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 97 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att det *Josef Bertil Karlsson* jämlikt Svea hovrätts dom den 8 december 1931 tillerkända årliga understödet av 600 kronor må från och med budgetåret 1932/1933 bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten med iakttagande av att å understödsbeloppet icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser tillkommer pensionstagare.

*Ang.
bestridande
från allmänna
indragnings-
staten av visst
J. B. Karls-
son tiller-
känt skade-
stånd.*

Av återopade statsrådsprotokollet framgår, bland annat, att kronan genom lagakraftäggande dom förpliktats att till Karlsson, som under värnplikstjänstgöring drabbats av olycksfall, utbetala — förutom vissa belopp såsom ersättning för sveda, värk och lyte ävensom en enligt 1927 års militärsättningsförordning utgående livränta — ett årligt understöd av 600 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts ifrågakarande förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

30:o.

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1932 dagtecknad proposition nr 157, vilken beträffande försvarsdepartementet innefattar förslag i fem med nummer 1—5 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att arbetsförmannen av 2:a klass vid flottans varv i Stockholm *Frans Leonard Johansson* må från och med dagen näst efter den, då han avgår ur tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 816 kronor.

*Ang.
pension åt
arbetsförmannen
av 2:a
klass vid flot-
tans varv i
Stockholm
F. L. Johans-
son.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som är född den 20 september 1868, vunnit anställning såsom daglönare vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Stockholm den 30 april 1915; att han befordrats till förman den 18 november 1918; att han antagits att från och med den 1 juli 1928 vara extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med pla-

cering såsom arbetsförman av 2:a klass och med lön enligt 10:e lönegraden 11:e löneklassen i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän jämte ett personligt lönetillägg å 33 kronor 41 öre för månad till täckande av skillnaden mellan de av honom före den 1 juli 1928 åtnjutna löneförmånerna och avlöningen enligt nyssnämnda avlöningsreglemente; att han — enligt företett läkarintyg — på grund av kronisk sjukdom i det centrala nervsystemet är för framtiden arbetsoförmögen; samt att han till följd av nämnda sjukdom varit förhindrad att uppehålla sin tjänst sedan den 7 augusti 1929, från vilken tid han åtnjutit sjukavlöning.

Direktionen över flottans pensionskassa har avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört bland annat följande:

Enär bestämmelse ännu ej utfärdats för pensionering av extra ordinarie tjänstemän och extra befattningshavare vid försvarsväsendet, kunde sådana anställningshavare vid marinen icke tilläggas pension genom flottans pensionskassa. Den tid, de före den 1 juli 1928 tillhört daglönarstaten, berättigade dem emellertid vid viss levnadsålder till pension, såvida denna tid uppginge till minst 25 år från 20 års ålder.

Med hänsyn till den tid, Johansson tillhört daglönarstaten, kunde han i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 25 november 1910 (nr 130) för närvarande icke tillerkännas någon pension genom flottans pensionskassa.

I skrivelse den 29 januari 1930 hade direktionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att vid marinen anställd extra ordinarie tjänsteman och extra befattningshavare, som åtnjöt lön enligt kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) och vilken före den 1 juli 1928 innehåft anställning som förman bland daglönare, sjukvaktare eller annan daglönare vid marinen, finge tills vidare tilläggas pension genom flottans pensionskassa såsom förman, sjukvaktare eller annan daglönare i enlighet med därför givna bestämmelser, med iakttagande att tjänstetiden såsom extra ordinarie tjänsteman eller extra befattningshavare jämväl finge tillgodoräknas vid fastställande av pensionens belopp.

Om denna direktionens hemställan vunno bifall, vore Johansson, därest han kvarstode i tjänst till och med den 30 april 1940, då han innehade 25 tjänstår från 20 års ålder, berättigad till pension genom flottans pensionskassa med tillhoppa 924 kronor årligen, inklusive pensionstillägg och pensionsförhöjning.

Riksdagen hade i ett flertal fall medgivit, att daglönare vid marinen, som icke innehåft pensionsberättigande tjänstetid men ansetts böra avskeddas, finge tillerkännas avkortad pension från allmänna indragningsstaten.

På grund av föreliggande omständigheter syntes billigheten bjuda, att jämväl Johansson för sin nu innehavda tjänstetid beviljades någon pension. Enär jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) pensionen för en daglönarförman vid en tjänstetid av 25 år från 20 års ålder skall utgöra 600 kronor jämte förhöjning av nämnda pensionsbelopp med 20 kronor för varje fullt tjänstår därutöver intill 900 kronor, syntes i det föreliggande fallet, därest Johanssons hela tjänste-

tid finge medtagas i beräkningen, en minskning av 20 kronor för varje år, som tjänstetiden understeg 25 år, böra äga rum. Med tillämpning av denna princip skulle för Johansson, som innehade 15 fulla tjänstår från 20 års ålder, pensionen komma att utgöra 400 kronor, vartill skulle komma pensionstillägg med 180 kronor och pensionsförhöjning med 116 kronor. Sammanlagda förmånerna skulle alltså utgöra 696 kronor. Detta belopp syntes dock direktionen vara alltför lågt.

Därest de pensioneringsgrunder, som angivits i 1926 års pensionsutrednings förslag beträffande pensionering av icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen, även skulle tillämpas vid Johanssons pensionering, skulle avkortad pension utgöra 948 kronor. Då emellertid beloppet av »sjukpension» utginge med lägst 75 procent av hel pension, skulle beloppet av »sjukpension» utgöra 1,377 kronor.

Detta pensionsbelopp syntes dock direktionen vara alltför högt i betraktande av att en förman vid daglönarstaten med 40 tjänstår uppbure i sammanlagda pensionsförmåner endast 1,260 kronor för år, att Johanssons sammanlagda tjänstetid utgjorde allenast $15\frac{6}{12}$ år, att han före antagningen den 1 juli 1928 till e. o. tjänsteman, arbetsförman av 2:a klassen, varit förman vid daglönarstaten och även efter antagningen till e. o. tjänsteman torde hava skött samma syssla som förut.

Med hänsyn dels till dessa omständigheter, dels ock därtill att Johansson icke betalt några pensionsavgifter, ville direktionen föreslå, att man vid beräkningen av den pension, som kunde anses böra tillerkännas Johansson, helt bortsåge från den tredjedel av tjänstepensionsunderlaget, som skulle anses utgöra »avgiftspension», och till grund för beräkningen lade blott de två tredjedelar, som skulle anses utgöra »statspension». Med denna beräkningsgrund skulle enligt de åberopade paragraferna i 1926 års pensionsutrednings förslag till pensioneringsgrunder Johanssons »sjukpension» utgöra 1,020 kronor, vilket belopp syntes direktionen skäligt.

Marinförvaltningen har instämt i direktionens över flottans pensionskassa nyssnämnda utlåtande.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att det med hänsyn till Johanssons relativt korta anställningstid kunde anses tveksamt, huruvida pension borde tillerkännas honom. Då emellertid riksdagen vid olika tillfällen beviljat pension åt arbetare med lika kort anställningstid som Johansson, ansåge sig statskontoret böra tillstyrka, att åt Johansson utverkades pension, vilken dock ej syntes böra utgå med högre belopp än 816 kronor för år.

Departementschefen har i ärendet anfört, bland annat, följande:

»Jämlikt bestämmelserna i kungörelserna den 25 november 1910 (nr 130) angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare samt den 24 augusti 1920 (nr 645) angående pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare erfordras, på sätt av det föregående framgår, för rätt till åtnjutande av pension, förutom att vederbörande uppnått viss levnadsålder, en tjänstetid efter fyllda 20 år av minst 25 år. Vid beräkningen av nämnda tjänstetid synes, sakligt sett, hinder icke böra föreligga att taga i betraktande även den tid efter den 30 juni 1928, varunder en dylik anställningshavare kan hava såsom extra ordinarie tjänsteman åtnjutit avlöning enligt de den 22

juni 1928 utfärdade avlöningsbestämmelserna för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet. Visserligen har direktionen över flottans pensionskassa, såsom av den föregående redogörelsen framgår, vid behandlingen av ansökningar om pension enligt berörda författningar ansett sig förhindrad att, intill dess särskild förklaring i sådant avseende av Kungl. Maj:t meddelades, vid bestämmande av tjänstetiden medräkna nyss angivna tid ävensom hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utfärdande av dylik förklaring. Då jag i likhet med marinförvaltningen och statskontoret, som avgivit yttranden i anledning av direktionens omförmälda framställning, anser, att tillkomsten av de av Kungl. Maj:t år 1928 utfärdade avlöningsbestämmelserna icke inverkar på nu förevarande befattningshavares rätt till pension enligt de för daglönare genom 1910 och 1920 års förutnämnda kungörelser stadgade pensioneringsgrunderna, har jag för avsikt, att, därest icke från riksdagens sida erinran härutinnan framkommer, senare föreslå Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift i det av direktionen avsedda syftet.»

I fråga om pension åt Johansson har departementschefen biträtt statskontorets förslag.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Vad först beträffar pensionsrätten för sådana anställningshavare vid marinen, som tillhört daglönarstaten men vunnit ställning såsom extra ordinarie tjänstemän eller extra befattningshavare med avlöning enligt kungörelsen den 22 juni 1928 med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet, delar utskottet departementschefens uppfattning därom, att tillkomsten av nämnda avlöningsbestämmelser icke bör inverka på ifrågavarande befattningshavares rätt till pension enligt de för daglönare genom 1910 och 1920 års kungörelser stadgade pensioneringsgrunderna. Utskottet har alltså icke något att erinra mot att föreskrift utfärdas, som medgiver att vid fastställande av tjänstetid för pension genom flottans pensionskassa för dylik anställningshavare medräkna tid, varunder vederbörande åtnjutit avlöning enligt berörda bestämmelser.

I fråga om pension åt arbetsförmannen Johansson biträder utskottet vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

31:o.

*Ang.
pension åt
f. formannen
av 1:a klas-
s vid flottans
station i
Karlskrona
G. A. F.
Frick.*

I punkt 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre förmannen av 1:a klass vid flottans station i Karlskrona *Gustaf Adolf Fredrik Frick* må, räknat från och med den 1 juni 1931, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor, varvid skall iakttagas den honom

jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 juli 1931 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Frick är född den 21 april 1884; att han inskrevs vid sjömanskåren den 2 oktober 1901 och därifrån erhöll avsked den 30 september 1904; att han innehade anställning såsom daglönare vid flottans varvs i Karlskrona artilleridepartement under tiden den 23 november 1904—den 20 mars 1905; att han åter antogs vid sjömanskåren den 23 oktober 1905 och därifrån erhöll avsked den 31 oktober 1910; att han under tiden den 29 september 1915—den 7 maj 1919 tjänstgjorde såsom daglönare vid förenämnda varvs ingenjördepartement; att han antogs till 1:e bytesskaffare i sjömanskårens matinrättning den 1 maj 1919; att han den 1 juli 1928 förordnades till extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med placering såsom förman av 1:a klass (1:e bytesskaffare) och med lön enligt 7:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän; samt att han, som enligt ett handlingarna närslutet läkarintyg lider av kronisk njurinflammation, blodtrycksförhöjning och kronisk hjärtmuskelsjukdom och till följd härav är för framtiden oförmögen att med eget arbete försörja sig, på grund av sin sjukdom uppsagts från sin befattning med utgången av maj månad 1931, vid vilken tidpunkt hans sammanlagda tjänstetid utgjorde 24 år, därav 21 ⁵/₁₂ år från 20 års ålder.

I övrigt får utskottet beträffande utredningen i ärendet hänvisa till propositionen.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

32:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förmanen av 1:a klass vid flottans station i Stockholm *Elis Norling* må från och med dagen näst efter den, då han avgår ur tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

*Ang.
pension åt
förmanen av
1:a klass vid
flottans sta-
tion i
Stockholm
E. Norling.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att Norling, som är född den 19 november 1861, under tiden den 11 oktober 1904—den 12 mars 1910 varit anställd såsom maskinist dels vid Vaxholms kustartilleriregemente under 2 år

1 månad 12 dagar och dels vid flottans varv i Stockholm under 2 år 3 månader 2 dagar; att han varit anställd såsom 1:e eldare vid flottans stations i Stockholm matinrättning från och med den 28 mars 1918; att han den 1 juli 1929 antogs till extra ordinarie tjänsteman med placering såsom förman av 1:a klass (förste eldare vid matinrättningen) och med lön enligt 7:e lönegraden 9:e löneklassen i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän; att han för att icke genom inordnandet i nyssnämnda avlöningsbestämmelser lida minskning i förut åtnjutna löneförmåner tillerkänts ett mindre personligt lönetillägg, varigenom hans löneförmåner sedan den 1 juli 1929 — inklusive dyrtidstillägg — uppgått till omkring 3,600 kronor för år räknat.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts här avsedda förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

33:o.

I punkten 4 av ifrågavarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tvätterskan vid Upplands regementes tvättrinättning *Selma Alexandra Bergqvist, född Lundin*, och skomakeriarbetaren vid samma regementes intendenturverkstäder *Karl Erik Lindersson* må från och med månaden näst efter den, varunder de avgå från sina anställningar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner, *Selma Alexandra Bergqvist* till belopp av 660 kronor och *Lindersson* till belopp av 792 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas:

beträffande *Selma Bergqvist*, att hon, som är född den 3 maj 1867 och änka, alltsedan den 29 april 1912 innehar anställning vid Upplands regementes tvättrinättning; att enligt för henne utfärdat läkarintyg hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom (allmän arterioskleros, åderbräck, allmän sänkning av bukens organ, lungemphysem, lindrigt hjärtfel och nedsatt synförmåga) måste anses vara i hög grad nedsatt och att det icke torde kunna uteslutas, att hennes arbete vid regementet varit bidragande orsak till hennes nedsatta hälsotillstånd; att hon städse på ett synnerligen förtjänstfullt sätt med energi och omtanke fullgjort sina åligganden; samt att hon under åren 1926—1930 vid regementet uppburit en avlö-

Ang.
pension åt
tvätterskan
*Selma
Alexandra
Bergqvist och
skomakeriar-
betaren K. E.
Lindersson.*

ning, som, inberäknat dyrtidstillägg, uppgått till i genomsnitt omkring 1,780 kronor om året; och

beträffande *Lindersson*, att han, som är född den 14 april 1871, alltsedan den 12 december 1912 innehar anställning vid Upplands regementets intendenturverkstäder såsom skomakeriarbetare; att hans arbetsförmåga enligt för honom utfärdat läkarintyg på grund av ofärdighet i vänstra benet (beroende på tuberkulos i knäleden) nedsatt synskärpa, åderbräck på högra underbenet samt allmän klenhet måste anses vara i hög grad nedsatt; att han i sin tjänst visat noggrannhet och plikttröhet; samt att hans avlöning vid regementet under åren 1926—1930 uppgått till i medeltal omkring 2,450 kronor om året, dyrtidstillägg inberäknat.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en i anledning av Kungl. Maj:ts förslag inom andra kammaren under nr 453 av herr *Andersson* i Stockholm väckt motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tilldela tvätterskan Selma Alexandra Bergqvist en årlig pension med 720 kronor och skomakeriarbetaren Karl Erik Lindersson en årlig pension med 900 kronor».

*Motion
II: 453.*

Beträffande de skäl, som av motionären anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet tillstyrker, att pension beviljas här avsedda anställningshavare. Vad angår pensionsförmånernas storlek, finner utskottet de av Kungl. Maj:t föreslagna beloppen vara, i jämförelse med vad som tidigare i liknande fall beviljats, väl avvägda. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen, i vad den avviker från Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen II:453, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att tvätterskan vid Upplands regementets tvättrinrättning Selma Alexandra Bergqvist, född Lundin, och skomakeriarbetaren vid samma regementets intendenturverkstäder Karl Erik Lindersson må från och med månaden näst efter den, varunder de avgå från sina anställningar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner, Selma Alexandra Bergqvist till belopp av 660 kronor och Lindersson till belopp av 792 kronor.

Ang.
pension åt
förra tvätters-
kan Hulda
Karolina
(Karin)
Persson.

Under punkten 5 föreslås, att förra tvätterskan vid Vaxholms fästnings tvättinrättning *Hulda Karolina (Karin) Persson* må, räknat från och med den 1 september 1930, under sin återstående livstid å allmänna in-
dragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karin Persson, som är född den 4 oktober 1880, den 15 november 1914 anställdes såsom tvätterska vid Vaxholms fästnings tvättinrättning; att hon i januari månad 1929 insjuknade i lungtuberkulos; att hon varit sjukskriven under tiden den 8 januari—den 14 mars 1929 samt från och med den 10 januari 1930; att hennes avlöningsförmåner vid tvättinrättningen, dyrtidstillägg inberäknat, uppgått till omkring 2,060 kronor år 1927, 1,950 kronor år 1928 och 1,860 kronor år 1929; att hon icke uppburit någon avlöning sedan den 10 juni 1930; att hon numera entledigats från sin nämnda anställning; samt att hon är medellös.

Enligt läkarintyg, utfärdat av stadsläkaren i Vaxholm, har Karin Perssons lungsjukdom nått sådan utbredning, att hon med största sannolikhet kommer att bli för framtiden oförmögen till arbete. I läkarintyget har vidare meddelats, att nämnda sjukdom börjat med symptom av akut lunginflammation under den tid, Karin Persson arbetat vid tvättinrättningen, ävensom uttalats, att tjänstgöringen vid tvättinrättningen med största sannolikhet bidragit till sjukdomens uppkomst och utveckling.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Motion
II: 452.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren under nr 452 av herr *Andersson* i Stockholm väckt motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta tilldela tvätterskan *Hulda Karolina (Karin) Persson* en årlig pension med 720 kronor att utgå från och med den 1 september 1930».

Beträffande motiveringen till det motionsvis framställda yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker att pension beviljas tvätterskan Persson, har i fråga om storleken av pensionsbeloppet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen II: 452, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att förra tvätterskan vid Vaxholms fästnings tvättinrättning *Hulda Karolina (Karin) Persson* må, räknat från och med

den 1 september 1930, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

35:o.

I en till riksdagen avlåten, den 4 mars 1932 dagtecknad proposition nr 232 har Kungl. Maj:t, under återropande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1, avseende försvarsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. chefen för sjökarteverket, kommandören i marinen, kommandörkaptenen av 1:a graden i flottans reserv *Gustaf Paul Reinius* må, räknat från och med den 1 juli 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 864 kronor för år.

Ang.
tilläggs-
pension åt f. d.
chefen för sjö-
karteverket
G. P. Reinius.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Reinius, som är född den 26 februari 1874, utnämndes till underlöjtnant den 30 oktober 1895 samt, efter gradvis skedd befordran, till kommandörkapten av 1:a graden vid flottan den 20 september 1919 och till kommandör i marinen den 11 december 1925; att han enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 februari 1921 förordnades att från och med den 21 i samma månad tills vidare vara chef för sjökarteverket; att Reinius efter uppnåendet av den för avgång från beställningen såsom kommandörkapten av 1:a graden föreskrivna åldern, 55 år, jämlikt Kungl. Maj:ts särskilda medgivanden kvarstätt i tjänst med bibehållet förordnande såsom chef för sjökarteverket intill den 1 juli 1931; samt att Reinius såsom kommandörkapten av 1:a graden vid flottan av Kungl. Maj:t tillerkänts pension med 2,400 kronor, fyllnadspension med 1,200 kronor, pensionsförbättring med 1,350 kronor och pensionsförhöjning med 762 kronor eller tillhoppa 5,712 kronor.

Jämlikt gällande instruktion för sjökarteverket förordnar Kungl. Maj:t till chef för verket en officer vid flottan av regementsofficers grad (kommandör eller kommandörkapten). Enligt medgivande av riksdagen utgår alltsedan år 1923 till chefen för sjökarteverket, då denne vid flottan innehar lägre beställning än såsom kommandör, förutom avlöning å den militära beställningen ett å staten för sjökarteverket uppfört arvode å 2,520 kronor. Sammanlagda löneförmånerna till kommandörkapten av 1:a graden vid flottan, vilken innehar förordnande såsom chef för sjökarteverket, uppgå härigenom till samma belopp, som i lön tillkommer överdirektör av lägre grad ävensom kommandör vid flottan. Särskilt pensionsunderlag finnes däremot icke fastställt för befattningen såsom chef för sjökarteverket.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet — under erinran om riksdagens tidigare beslut angående beviljande av tilläggs pensioner under ungefär liknande omständigheter åt expeditionschefer i statsdepartement, åt vattenrättsdomare samt åt en jägmästare, som haft förordnande såsom extra byråchef i domänstyrelsen — ansett skäl föreligga för medgivande av tilläggs pension jämväl åt Reinius, som under 10 år varit chef för sjökarteverket samt i sådan egenskap uppburit kommandörs avlöningsförmåner. Tilläggs pensionen borde enligt statskontorets mening bestämmas till $\frac{2}{3}$ av skillnaden mellan till kommandör och kommandörkapten av 1:a graden utgående s. k. ny pension (pension, fyllnadspension, pensionsförbättring och pensionsförhöjning I) eller alltså $\frac{2}{3}$ (7,008 — 5,712) = 864 kronor, att utgå från och med dagen efter den, då Reinius erhållit avsked, d. v. s. från och med den 1 juli 1931.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen och de i ärendet hörda myndigheterna finner utskottet skäligt, att Reinius med hänsyn till den långa tid, han innehåft förordnande såsom chef för sjökarteverket, genom tilläggs pension utöver den pension, som tillkommer honom såsom kommandörkapten av 1:a graden, kommer i åtnjutande av pensionsförmån motsvarande den av honom såsom chef för nämnda verk innehavda löneställningen. Mot vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit har utskottet icke funnit anledning till invändning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

36:o.

*Ang.
pension åt
vissa förmän
och arbetare
vid fästnings-
och kasern-
byggnadsarbeta-
na i Boden.*

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 233, vilken beträffande försvarsdepartementet innefattar förslag i fem med nummer 1—5 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att nedan angivna förmän och arbetare vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden må från och med månaden näst efter den, varunder efter uppnådd levnadsålder av 60 år avgång från anställningen vid nämnda byggnadsarbeten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner med följande belopp, nämligen: envar av förmännen *Lars Petter Nilsson* och *Oskar Fredrik Rönkvist* 924 kronor, förmännen *Erik Johan Ersson* 840 kronor, envar av förmännen

Isak Olof Eriksson och *Nils August Nordin* 804 kronor samt arbetaren *August Vikström* 876 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Nilsson*, att han, som är född den 25 februari 1873, varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten under tiden den 15 januari—den 20 december 1892 samt den 23 december 1916—den 15 maj 1919, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 12 januari 1902 med avbrott för förenämnda anställning vid statens järnvägar den 23 december 1916—den 15 maj 1919 och med vissa uppehåll i övrigt; att han, om han kvarstår i tjänst till utgången av den månad, varunder han uppnår 60 års ålder, eller februari 1933, varit anställd i statens tjänst under en tid av sammanlagt mer än 29 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 2,830 kronor för år;

beträffande *Rönnkvist*, att han, som är född den 14 mars 1872, varit anställd *dels* vid statens järnvägars arbeten under tiden den 10 januari 1892—den 31 oktober 1893, den 12 september—den 21 oktober 1910, den 1 januari—den 6 september 1919, den 24 februari 1920—den 16 november 1922 och den 21 november 1922—den 25 september 1924, *dels* vid Porjus kraftverksbyggnad under tiden den 11 januari 1911—den 11 april 1913 och den 1 augusti—den 31 oktober 1918, *dels* vid Norrfors kraftverksbyggnad under tiden den 25 oktober 1924—den 29 juni 1926, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 17 september 1901 med avbrott för nyssnämnda anställningstider, i den mån de infallit efter sist angivna dag, samt med vissa uppehåll i övrigt; att han, om han kvarstår i tjänst till utgången av den månad, varunder han uppnår 60 års ålder, eller mars 1932, varit anställd i statens tjänst under sammanlagt mer än 28 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 2,890 kronor för år;

beträffande *Ersson*, att han, som är född den 6 mars 1871, varit anställd *dels* vid statens järnvägars arbeten under följande tider, nämligen: den 15 augusti—den 20 oktober 1891, den 3 maj—den 5 november 1892, den 20 juni—den 28 oktober 1893, den 2 juni—den 15 oktober 1894, den 4 juli—den 4 oktober 1900, den 1 maj—den 31 oktober 1903 och den 1 juni 1918—den 12 april 1919, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 8 januari 1902 med avbrott för nyssnämnda anställningstider, i den mån de infallit efter sist angivna dag, samt med vissa uppehåll i övrigt; att han vid uppnäendet av 60 års ålder varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 23 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 1,830 kronor för år;

beträffande *Eriksson*, att han, som är född den 1 februari 1873, varit

anställd *dels* vid statens järnvägars arbeten under följande tider, nämligen: den 5 maj—den 15 november 1892, den 20 juni—den 20 oktober 1893, den 2 juni—den 4 november 1894, den 8 maj—den 10 november 1899, den 1 maj—den 31 oktober 1903 och den 23 december 1919—den 1 april 1920, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 8 januari 1902 med avbrott för nyssnämnda anställningstider, i den mån de infallit efter sist angivna dag, samt med vissa uppehåll i övrigt; att han, om han kvarstår i tjänst till utgången av den månad, varunder han uppnår en levnadsålder av 60 år, eller februari 1933, varit anställd i statens tjänst under sammanlagt mer än 21 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 1,770 kronor för år;

beträffande *Nordin*, att han, som är född den 21 augusti 1871, varit anställd vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 13 januari 1902, dock med vissa avbrott; att han vid uppnåendet av 60 års ålder varit anställd i statens tjänst under sammanlagt mer än 20 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 1,710 kronor för år; och

beträffande *Vikström*, att han, som är född den 1 mars 1872, varit anställd *dels* vid Porjus kraftverksbyggnad under tiden den 11 januari—den 12 april 1911, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 17 oktober 1901 med avbrott för förenämnda anställning och vissa uppehåll i övrigt; att han, om han kvarstår i tjänst till utgången av den månad, varunder han uppnår en levnadsålder av 60 år, eller mars 1932, varit anställd i statens tjänst under sammanlagt mer än 28 år; samt att han under åren 1926—1930 uppburit avlöning, dyrtidstillägg inräknat, med i medeltal omkring 2,800 kronor för år.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga omförmälda anställningshavare, vilkas arbete i statens tjänst blivit väl vitsordat, på grund av ålder och i vissa fall till följd av styrkt sjukdom numera hava nedsatt arbetsförmåga.

I övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

37:o.

Ang.
pension åt stä-
derskan vid
garnisonsho-
tellet å Karls-
borg *Emelie*
Augusta
Andersson.

Uti punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan vid garnisonshotellet å Karlsborg, änkan *Emelie Augusta Andersson*, född Nilsson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin städerskebefattning, mot av-

stående av henne beviljad änkepension, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Augusta Andersson, som är född den 3 december 1865, varit anställd såsom städerska vid garnisonshotellet å Karlsborg under tiden den 1 januari 1911—30 september 1921 samt från och med den 1 augusti 1922 och att hon fortfarande jämlikt av platsbefälhavaren å Karlsborg med henne avslutat kontrakt innehar nämnda anställning; att hon under vart och ett av åren 1926—1930 uppburit avlöning, vilken utgått av statsmedel, med i genomsnitt 690 kronor för år, vartill kommit naturaförmåner, bestående av fri bostad jämte bränsle och lyse och uppskattade till ett värde av 300 kronor för år; att hon enligt för henne utfärdad läkarbetyg på grund av organiskt hjärtfel och nedsatta kroppskrafter är oförmögen att vidare fullgöra de med hennes anställning förenade göromålen ävensom oförmögen att för framtiden försörja sig med arbete; samt att hon utfört det henne åliggande arbetet med den största samvetsgrannhet och ordentlighet.

Med bifall till av Kungl. Maj:t därom framlagt förslag tillerkände 1927 års riksdag Augusta Andersson, såsom änka efter tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation K. E. Andersson, pension från och med den 1 januari 1926 å 384 kronor för år, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Enligt av kyrkoherden i Karlsborgs församling utfärdat intyg äger Augusta Andersson icke andra tillgångar än nämnda pension.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

38:o.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 3 av samma proposition riksdagen medgiva, att skomakeriarbetaren vid Västernorrlands regementes intendenturverkstäder *Lars Johan Eriksson* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

*Ang.
pension åt
skomakeri-
arbetaren L.
J. Eriksson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Eriksson, som är född den 18 december 1879, sedan den 1 juni 1915 innehaft anställning såsom skomakare vid Västernorrlands regementes intendenturverkstäder; att han enligt för honom utfärdat läkarintyg numera på grund av lungtuberkulos är varaktigt

oförmögen till arbete; att hans avlöning vid regementet under vart och ett av åren 1927—1931 uppgått till i genomsnitt omkring 2,200 kronor för år, förutom dyrtidstillägg; att han utfört honom åliggande arbete till vederbörandes fulla belåtenhet; samt att han är medellös.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

*Motion
II: 367.*

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren under nr 367 väckt motion, vari herr *Andersson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen må bevilja Eriksson pension med ett årligt belopp av 852 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken hans anställning upphört.»

I fråga om motionärens motivering får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker att pension beviljas skomakeriarbetaren *Eriksson*, har ansett sig böra förorda ett pensionsbelopp av 792 kronor eller samma belopp, som tillstyrkts under punkterna 20 och 33 i där avhandlade liknande fall.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning och berörda motion II:367, må medgiva, att skomakeriarbetaren vid Väster-norrlands regementes intendenturverkstäder *Lars Johan Eriksson* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor.

39:o.

*Ang.
pension åt
marketenteri-
biträdet
Kerstin
Öman.*

Under punkten 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att serveringsbiträdet vid Dalregementets marketentierörelse *Kerstin Öman* må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Kerstin Öman*, som är född den 18 september 1881, alltsedan den 22 maj 1911 varit anställd såsom biträde vid Dalregementets marketentierörelse; att hon enligt för henne utfärdat läkarbetyg lider av sjukdom, muskelreumatism och ansvällning av underbenen, vilken sjukdom orsakats av arten av hennes arbete, och att hon numera ej förmår utföra något avsevärt arbete; att hon under de senaste

åren vid regementet uppburit kontant avlöning med 540 kronor för år jämte naturaförmåner, bestående av fri bostad, kost, värme, lyse och tvätt samt uppskattade till ett sammanlagt årligt värde av 950 kronor; samt att hon fullgjort alla sina tjänstligganden med utomordentlig flit och plikt-trohet.

I övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Utskottet, som icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

40:o.

I punkten 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre daglönaren vid flottans varv i Karlskrona *Carl Magnus Johansson* må, räknat från och med den 1 januari 1930, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 672 kronor, varvid skall iakttagas den honom jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 mars 1930 ålagda återbetalningsskyldigheten.

*Ang.
pension åt
förre dag-
lönaren C. M.
Johansson.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att Johansson, som är född den 11 juni 1885, innehaft anställning såsom daglönare vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona under tiden den 18 november 1915—15 maj 1916 samt den 31 juli 1916—22 augusti 1924; att hans arbetsförmåga på grund av kronisk njurinflammation alltsedan avgången ur tjänst varit i hög grad nedsatt; att, enligt vad läkarintyg utvisar, Johanssons tjänstgöring i cellerna under torpedrummet å pansarskeppet *Manligheten* i januari 1920 i avsevärd kyla och fukt sannolikt bidragit till sjukdomens uppkomst; att Johansson i en tidigare till Kungl. Maj:t gjord framställning hemställt om ersättning för ifrågavarande sjukdom; att Kungl. Maj:t, sedan riksförsäkringsanstalten den 30 december 1924 avgivit utlåtande i ärendet, den 14 januari 1925 överlämnat sistnämnda framställning till riksförsäkringsanstalten för avgörande; samt att riksförsäkringsanstalten enligt beslut den 9 februari 1925, då förut omförmälda njursjukdom icke uppkommit till följd av något Johansson övergånet olycksfall, funnit ersättning för densamma icke kunna utgå enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, ävensom funnit förordningen den 18 juni 1909 angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke vara i ifrågavarande fall tillämplig, enär sagda förordning icke omfattade daglönare vid flottan.

Av handlingarna i ärendet framgår vidare, att Johansson under åren

1925—1929 haft inkomst av stenhuggeriarbete till belopp av respektive 1,180, 740, 1,270, 1,248 och 396 kronor, samt att han på grund av sin sjukdom därefter måst helt upphöra med arbetet.

I fråga om vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder vad Kungl. Maj:t i förevarande ärende föreslagit och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning må av riksdagen bifallas.

41:o.

Ang.
pension åt
förra dag-
lönaren N. J.
Landgren.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 242 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra daglönaren *Nils Isidor Landgren* må från och med den 1 juli 1932 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Landgren, som är född den 7 mars 1887, varit anställd vid torpeddepartementet å flottans varv i Stockholm från och med den 7 september 1903 till och med den 31 mars 1929, då han erhållit avsked och därvid jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) tillerkänts avskedsersättning med 6,000 kronor; att han efter två års anställning beordrats som biträde i värmecentralen i torpeddepartementets källare och under denna sin tjänstgöring, därvid det ålegat honom att hämta stenkol från en utomhus belägen kolbod, var utsatt för starka temperaturväxlingar; att han under tiden för nämnda tjänstgöring började lida av huvudvärk, för vilken han vid olika tillfällen sökte läkarvård; att han år 1910 en tid låg å garnisonssjukhuset för akut ledgångsreumatism; att han efter återkomsten därifrån beordrades till arbete med rengöring av torpeder i torpedförrådet, i vilken lokal vintertiden rådde en temperatur mellan + 4 och + 10° C; att han därunder ofta måst i besvärande drag stå stilla på ett synnerligen kallt cementgolv, omgiven av med komprimerad luft fyllda torpeder, vilka utstrålat kyla; att han härunder blev allt sämre och ständigt hade svår huvudvärk, varigenom han blev till ytterlighet nervös; att han tidvis åren 1925 och 1928 vårdades å garnisonssjukhuset bland annat för nervsjukdom (depressionsneuros); att han enligt ett den 13 februari 1929 utfärdat läkarintyg då led av sviterna efter en kronisk sjukdom i näsans bihålor, för vilken han opererats och vilken sedermera utläkts, samt att han med största sannolikhet ådragit sig denna sjukdom, som praktiskt taget gjort honom till invalid,

under arbete å varvet i kalla dragiga lokaler; att han enligt ett annat läkarintyg den 21 februari 1929 på grund av nervsjukdom (neuros) ej var lämplig som varvsarbetare; samt att förste läkaren vid flottans station i Stockholm O. Hult i ett till varvschefen ställt yttrande den 13 mars 1929 uttalat, att enligt hans förmenande anledning föreläge till antagande, att tjänstgöringen å varvet orsakat sjukdomens uppkomst eller bidragit till dess utveckling.

I utlåtande den 24 februari 1930 över en av Landgren gjord ansökning om pension har *statskontoret* anfört bland annat följande:

Då Landgren arbetat i statens tjänst under 25 år samt enligt läkarintyg lede av en sjukdom, som han med största sannolikhet ådragit sig under arbetet och som gjort honom till invalid, syntes sådana omständigheter få anses föreligga, som i andra liknande fall föranlett beviljande av pension. Därest sökanden vid avskedet uppnått 50 levnadsår, hade han jämlikt föreskrifterna i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen varit berättigad uppbära förtidspension till belopp av 1,044 kronor. Sökanden hade emellertid blivit tillerkänd avskedsersättning med 6,000 kronor, varav han uppburit 2,000 kronor och år 1930 ägde utbetomma ytterligare 2,000 kronor samt år 1931 än ytterligare 2,000 kronor. En utväg att tillmötesgå ansökningen skulle vara, att pension beviljades sökanden under förutsättning dels att han avsåg sig rätten till återstoden av avskedsersättningen, dels ock att vad han redan uppburit såsom avskedsersättning återbetalades genom innehållning av någon del, förslagsvis 400 kronor årligen, av pensionsbeloppet intill dess att den uppburna delen av avskedsersättningen till fullo guldits. En annan utväg vore att minska pensionen med det pensionsbelopp, vars kapitalvärde kunde anses motsvara den uppburna avskedsersättningen, eller alltså omkring 140 kronor. Det ville synas *statskontoret*, som om den senare utvägen vore att föredraga. I enlighet härmed skulle pensionen utgöra ett belopp av 900 kronor årligen.

Efter det utlåtanden i ärendet avgivits av *marinförvaltningen* och *medicinalstyrelsen*, har *statskontoret* i förnyat utlåtande den 15 januari 1932 anfört bland annat följande:

Vad *medicinalstyrelsen* anfört måste anses bekräfta, att arten av Landgrens tjänstgöring och förhållandena å arbetsplatsen med sannolikhet spelat en viss roll för uppkomsten och utvecklingen av den sjukdom, som gjort honom olämplig för tjänsten och föranlett hans avskedande.

Vad i ärendet förekommit, efter det att *statskontoret* förut avgivit utlåtande, föranledde *statskontoret* att vidhålla sin uppfattning, att någon pension av statsmedel borde beredas sökanden. Emellertid hade sökanden numera fått uppbära hela den avskedsersättning å 6,000 kronor, som tilldelats honom. På grund härav och då, såsom *statskontoret* i sitt förut avgivna utlåtande anfört, förtidspension åt sökanden skulle, om han uppnått 50 års ålder vid avskedet, hava utgjort 1,044 kronor, men denna pensionsförmån i detta fall borde undergå reducering i ungefärligt förhållande till den uppburna avskedsersättningens värde såsom grund för en livränta, syntes understödet åt sökanden böra utgöra 624 kronor, och syntes förmånen med hänsyn därtill, att sista delen av avskedsersättningen uppburits

tämligen nyligen, böra få åtnjutas först från och med den 1 juli 1932, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Departementschefen har för egen del yttrat bland annat följande:

»Då Landgren vid sin avgång ur tjänst erhållit avskedsersättning till författningsenligt belopp, måste jag visserligen hysa tvekan, huruvida den nu gjorda framställningen bör vinna tillmötesgående. Med hänsyn till den numera föreliggande utredningen beträffande uppkomsten av den sjukdom, som lett till Landgrens avskedande, har jag emellertid funnit mig kunna tillstyrka, att ett årligt understöd utverkas åt Landgren. Understödet synes skäligen böra bestämmas med utgångspunkt från vad som jämlikt kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) angående pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare skulle hava tillkommit Landgren, därest han icke till följd av sin sjukdom kommit att avgå i förtid. Det sålunda beräknade beloppet torde enligt de för bestämmande av sjukpension i regel tillämpade grunder böra reduceras med en fjärdedel, varefter, på sätt statskontoret föreslagit, avdrag bör ske med ett belopp, vars kapitalvärde kan anses motsvara den uppburna avskedsersättningen. Med tillämpning av nu angivna grunder bör pensionen fastställas till ett årligt belopp av 444 kronor.»

Utskottet.

På grund av de omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Landgren erhåller någon pension av statsmedel under sin återstående livstid, oaktat han tidigare blivit tillerkänd avskedsersättning. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att det — vid det förhållandet, att Landgren före entledigandet konstaterats lida av sjukdom, som gjorde honom olämplig för fortsatt anställning och som ansetts orsakad av tjänstgöringen — enligt utskottets mening hade varit riktigast, att Landgren icke avskedats med avskedsersättning enligt 1926 års åberopade författning, vilken har avseende å personal, som blivit övertalig i anledning av verkställda indragningar vid försvarsväsendet, utan att vederbörande myndighet i stället bort göra framställning om beredande åt Landgren, som kunde räkna en anställningstid av över 25 år, av sjukpension.

Mot det förslag, som av Kungl. Maj:t framlagts beträffande pensionsbeloppets avvägande, har utskottet under föreliggande förhållanden icke något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

42:o.

*Ang.
pension åt
förre daglö-
naren K. T.
Håkansson.*

I en inom första kammaren väckt motion nr 94 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna f. d. daglönaren vid flottans varv i Karlskrona nr 5403, *Karl Theodor Håkansson*, en årlig pension av 600 kronor jämte dyrtidstillägg under hans återstående livstid».

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisar utskottet till motionen jämte vid densamma fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar i ärendet framgår, att Håkansson, som är född den 29 augusti 1885 och sålunda 46 år gammal, antogs som daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 16 oktober 1903; att han erhöil avsked den 7 januari 1928 efter en tjänstetid av 24 år 2 månader, därav 22 år 4 månader från 20 års ålder; att han vid avskedet tillerkändes avskedsersättning med 6,000 kronor enligt kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen; att han enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande är ägare till en fastighet, taxerad till 3,000 kronor; att han är gift och har tre barn, av vilka det äldsta är 15 1/2 år; att han enligt intyg från vederbörande pastorsämbete är i behov av understöd; att han och hans hustru häfta i skuld till Tvings sparbank för ett belopp av 1,500 kronor; att han, enligt särskilda av förste marinläkaren N. Molander utfärdade intyg den 12 december 1927 och den 7 januari 1932, visat sig vara behäftad med lungtuberkulos, som jämlikt det senaste intyget är av sådan utsträckning och beskaffenhet, att arbetsförmågan är varaktigt och betydligt nedsatt (med cirka 75 procent); samt att nämnde läkare enligt uppgift själv iakttagit, att sjukdomen i fråga yppats, medan Håkansson ännu tjänstgjorde vid varvet.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som överlämnat yttranden i ärendet från direktionen över flottans pensionskassa och marinförvaltningen.

Direktionen över flottans pensionskassa har anfört, bland annat, följande:

Jämlikt kungörelsen den 25 november 1910 angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare (nr 130) erfordras för rätt att komma i åtnjutande av pension ej mindre att hava tjänat staten under minst 25 år än även att antingen hava uppnått 65 levnadsår eller efter uppnådda 60 levnadsår befinnas vara på grund av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter mindre tjänlig till arbete vid marinen eller ock efter uppnådd levnadsålder av 55 år befinnas av behörigen styrkt sjuklighet vara för framtiden oförmögen till utförande av arbete därstädes.

Enär Håkansson varken i avseende å levnadsålder eller i fråga om tjänstetid uppfyller sålunda föreskrivna villkor för pensions erhållande, kan han icke tillerkännas någon pension genom flottans pensionskassa.

Om han innehåft 25 tjänstår från 20 års ålder, hade han varit berättigad att genom flottans pensionskassa årligen åtnjuta: i pension 500 kronor, i pensionstillägg 180 kronor och i pensionsförhöjning 136 kronor, eller tillhoppa 816 kronor, vilka förmåner i så fall emellertid skolat tidigast utgå först efter det han uppnått i förutnämnda kungörelse den 25 november 1910 angiven levnadsålder av 55 år, eller från och med september 1940.

Om Håkansson på grund av för honom rådande ömmande onständig-

heter anses böra tilldelas något årligt underhåll, torde detta böra utgå av allmänna indragningsstatens medel.

Marinförvaltningen har anfört följande:

Av principiella skäl synes det möta betänkligheter att tillerkänna pension åt sådana daglönare vid marinen, vilka i enlighet med av riksdagen fastställda grunder erhållit avskedsersättning.

Av yttrandet från direktionen över flottans pensionskassa framgår, att Håkansson icke kan erhålla pension från flottans pensionskassa.

Då Håkanssons lungsjukdom varat över fyra år, torde det icke vara uteslutet, att Håkansson kan tillfriskna och delvis eller helt återvinna arbetsförmågan.

I ärendet inhämtas att Håkanssons 35-åriga hustru och 16-årige son kunna bidra till familjens uppehälle. Under sådana förhållanden och då Håkansson icke är mera än 46 år gammal, finner marinförvaltningen tillräckliga skäl icke föreligga för att förordna årlig pension åt Håkansson.

För egen del har *statskontoret* anfört:

Då Håkansson erhållit och numera till fullo uppburit avskedsersättning å 6,000 kronor, skulle det ju ligga närmast att anse staten hava gjort tillräckligt för honom och, såsom ägde rum beträffande motionen vid 1931 års riksdag nr II:2 om pension åt förra förrådsbiträdet vid flottans varv i Stockholm H. E. Olsson, finna framställningen icke böra föranleda någon åtgärd. Därest emellertid de ömmande omständigheter, som i detta fall onekligen synas föreligga, skulle beveka till något tillmötesgående, vill statskontoret framhålla att, om Håkansson i allo uppfyllt villkoren för erhållande av förtidspension enligt kungörelsen nr 10/1926, beloppet av sådan förmån åt honom skulle hava utgjort 1,020 kronor, oberäknat dyrtidstillägg, att den omständigheten, att Håkansson erhållit avskedsersättning och icke läser förmå att återgälda densamma för att i stället få åtnjuta pension till nämnda belopp, givetvis bör föranleda en väsentlig minskning av pensionsbeloppet samt att med hänsyn härtill den i förevarande motion föreslagna pensionen skulle kunna anses lämpligen avvägd.

Utskottet.

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet anförts, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att åt Håkansson beviljas en mindre årlig pension av statsmedel, oaktat han redan kommit i åtnjutande av avskedsersättning i anledning av sin statsanställning. Pensionen har synts utskottet, i överensstämmelse med vad som under nästföregående punkt tillstyrkts i ett där behandlat liknande fall, böra bestämmas till 444 kronor årligen, att utgå från och med den 1 januari 1932.

På grund av det anförda och med åberopande i övrigt av vad utskottet under nyssnämnda punkt yttrat får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:94, må medgiva, att förre daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Theodor Håkansson må från och med den 1 januari 1932 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

43:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 38 hava herrar *Mogård* och *Lundquist* i Rotebro hemställt, »att riksdagen måtte tillerkänna f. landstormsförrådsförvaltaren *S. R. N. Leijonberg* en pension av 504 kronor för år».

Ang.
pension åt
förra land-
stormsför-
rådsförvalta-
ren *S. R. N.*
Leijonberg.

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisar utskottet till motionen.

Frågan om pension åt *Leijonberg* var, såsom i motionen erinrats, föremål för prövning av 1930 års riksdag i anledning av ett av herr *Lundquist* i Rotebro då framställt förslag (motion II:332).

Av handlingarna i ärendet inhämtades, att *Leijonberg*, som är född den 31 oktober 1869, erhöll anställning såsom hornblåsare vid förutvarande Pontonierbataljonen den 20 april 1885, att han befordrades till vice korpral den 1 maj 1887 och till korpral den 2 maj 1888 samt erhöll avsked på egen begäran för framtida väl den 17 augusti 1889 efter en tjänstetid av omkring 5 år 4 månader, att han varit anställd såsom fältmusikant (sergeant på stat) vid förutvarande Gotlands infanteriregemente under tiden 27 mars—4 december 1890 eller i något över 8 månader, att han innehaft anställning såsom spel i nummer vid förutvarande Västerbottens fältjägarkår (sergeant i kåren) under tiden 1 maj 1891—5 augusti 1892 samt såsom trumslagare och hornblåsare vid Norrbottens regemente (musiksergeant i regementet) under tiden 1 december 1901—29 augusti 1903 och sålunda varit anställd vid nämnda kår och regemente i sammanlagt 3 år, ävensom att han varit förordnad såsom landstormsförrådsförvaltare dels under tiden 1 september 1909—31 augusti 1912, dels ock under tiden 1 maj 1919—30 september 1929, eller i sammanlagt 13 år 5 månader, för vilken tjänstgöring han erhållit synnerligen goda vitsord.

Enligt § 5 mom. 2 av förordning om landstormen (landstormsförordning) den 26 juli 1927 skall till landstormsförrådsförvaltare förordnas underofficer, som tillhör arméns eller marinens reserv. Därest sådan ej finnes att tillgå, förordnas annan lämplig person att tills vidare upprätthålla befattningen. På grund av nämnda bestämmelser entledigades *Leijonberg* från förordnandet såsom landstormsförrådsförvaltare den 30 september 1929, enär vid denna tidpunkt underofficer i reserven befanns tillgänglig för att övertaga befattningen i fråga.

Hos Kungl. Maj:t hade *Leijonberg* gjort särskilda framställningar om erhållande av pension.

I ärendet hade *arméförvaltningens civila departement* avgivit utlåtande och därvid anfört bland annat följande:

Leijonberg hade innehaft manskapsbeställning i sammanlagt 7 år 3 månader 27 dagar samt underofficersbeställning på stat i 8 månader 7 dagar. *Leijonberg* hade sålunda med avseende å tjänstetidens längd — något tillgodoräknande såsom tjänstår för erhållande av pension av de ti-

der, varunder sökanden mot arvode innehaft förordnande såsom landstormsförrådsförvaltare torde icke kunna ifrågakomma — icke uppfyllt de villkor, som funnes föreskrivna för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. I anledning därav och då några andra skäl, som skulle kunna berättiga Leijonberg till erhållande av underhåll ur nämnda kassa, icke blivit anförda, hade departementet funnit sig icke kunna tilldela Leijonberg dylikt underhåll. Något understöd ur invalidhusfonden vore departementet på grund av bestämmelserna i brevet den 6 februari 1920, angående decentralisering av vissa ärenden rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa och invalidhusfonden, icke befogat tilldela sökanden. På grund av vad sålunda anförts och då några andra medel, varifrån understöd eller pension i förevarande fall skulle tänkas kunna utgå, icke stode till departementets förfogande, hemställde departementet, att föreliggande framställning i vad den avsåge understöd eller pension från medel, varöver departementet förfogade, icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Direktionen över arméns pensionskassa hade i avgivet yttrande meddelat, att Leijonberg icke åtnjöte pension eller understöd från nämnda kassa och icke heller kunde beredas dylik förmån.

Genom särskilda beslut den 25 oktober och den 29 november 1929 hade Kungl. Maj:t funnit Leijonbergs omförmälda framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Över förenämnda vid 1930 års riksdag väckta motion införskaffade bankoutskottet i vederbörlig ordning utlåtande av *statskontoret*, som därvid anförde följande:

Förvaltarbefattningarna vid landstormsförråden vore i likhet med exempelvis rullföringsbiträdesbefattningarna att hänföra till sådana med arvoden avlönade befattningar, som vore avsedda att uppehållas av pensionerat underbefäl. Någon ökad pensionsförmån utöver den, som tillagts vederbörande vid avgången från beställning på stat, hade icke i allmänhet ansetts böra beredas till följd av anställning i sådan arvodesbefattning. Undantagsvis hade dock dylik befattning innehaft av icke pensionsberättigat f. d. underbefäl; och då hade någon gång pension vid entledigandet från sådan anställning beviljats. I sådant avseende ville statskontoret erinra om 1924 års riksdags beslut (riksdagens skrivelse nr 306 sid. 8) om pension åt rullföringsbiträdet, underlöjtnanten i armén J. P. Borg till belopp av 600 kronor, motsvarande en nyreglerad pension å 996 kronor.

Då Leijonberg, som ej vore berättigad till någon pension för sin militära beställning, uppnått en levnadsålder av 60 år och tjänat staten under en tid av något över 21 år, torde, med hänsyn tillika till omständigheterna vid hans entledigande från befattningen såsom förrådsförvaltare, billigheten få anses bjuda, att han erhöle något understöd av statsmedel. Beträffande det i motionen föreslagna beloppet 500 kronor, som i och för sig kunde anses skäligt, ville statskontoret allenast erinra, att pensioner och understöd numera plägade bestämmas till belopp, som vore i fullt krontal jämnt delbara med tolv.

I sitt utlåtande i ärendet (nr 30, punkten 66) anförde *bankoutskottet* följande:

»Då Leijonberg med avseende å tjänstetidens längd icke uppfyller villkoren för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa och hans militära tjänstetid uppgår till allenast omkring 8 år, har utskottet, med hänsyn till möjliga konsekvenser av ett sådant beslut, funnit sig icke kunna förorda, att honom tillerkännes dylikt understöd. På sätt av utredningen framgår, har Leijonberg vidare varit förordnad såsom landstormsförrådsförvaltare under en tid av omkring 13 1/2 år. Därvid har han emellertid, enligt vad utskottet inhämtat, åtnjutit ett arvode av endast 630 kronor för år. Vid sådant förhållande torde denna befattning vara att anse såsom en ren bisyssla, vilken knappast kan anses böra grundlägga rätt till pension. Sistnämnda karaktär av befattningen belyses jämväl av det förhållandet, att ifrågavarande beställningar enligt författning äro avsedda att uppehållas av pensionerad militär personal.

På grund av det anförda har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att Leijonberg tillerkännes pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel.»

Utskottet hemställde, att den förevarande motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda hemställt.

Då i den nu föreliggande motionen icke förebragts några nya omständigheter av betydelse för frågans bedömande, saknar utskottet anledning att frångå den ståndpunkt, utskottet år 1930 intagit i ärendet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:38 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

44:o.

I en inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Antnäs väckt motion nr 86 hemställes, »att riksdagen måtte tillerkänna förre skomakarmästaren *C. E. Rönngren* årligt understöd eller pension under hans återstående livstid till belopp, som riksdagen kan finna gott bestämma».

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen jämte därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar i ärendet framgår, att *Rönngren*, som är född den 3 september 1863, varit anställd vid Norrbottens regemente dels såsom förrådsbiträde under tiden 1 oktober 1902—30 september 1903, dels ock såsom skomakarmästare under tiden 1 oktober 1903—30 juni 1917, vilken sistnämnda dag han på egen begäran erhöi avsked från regementet för att driva egen skomakerirörelse. Under tiden 1 oktober 1920

Utskottet.

*Ang.
pension åt
förre sko-
makarmäs-
taren C. E.
Rönngren.*

—30 september 1930 har Rönngren vidare varit förordnad såsom förrådsförvaltare vid landstormsförrådet i Gammelstad. Rönngren äger en å ofri grund belägen byggnad om ett rum och kök, taxerad till 1,600 kronor. Han uppgives vara i behov av pension.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 13 december 1930 dagtecknad skrift anhöll Rönngren, att han, då han numera till följd av ålder och sjukdom ej längre vore i stånd att genom eget arbete förvärva sitt uppehälle, måtte få komma i åtnjutande av någon pension.

I utlåtande över denna ansökning framhöllo *arméförvaltningens intendents- och civila departement*, att Rönngrens anställning vid Norrbottens regemente visserligen omfattade en tid av sammanlagt 15 år 6 månader, men att i det närmaste 14 år förflutit, sedan han på egen begäran lämnade sin anställning vid regementet. Då Rönngren vid avskedstagandet varit allenast 54 år gammal samt avskedet icke föranletts av sjukdom, syntes, därest vid tidpunkten för avskedet framställning gjorts om pension, någon sådan icke kunnat tillerkännas honom på grund av anställningen vid nämnda regemente. — Vad beträffade Rönngrens tjänstgöring såsom landstormsförrådsförvaltare vore denna befattnings, såsom 1930 års bankoutskott anfört i sitt utlåtande nr 30, punkten 66, i anledning av en liknande framställning, att anse såsom en ren bisyssla, vilken knappast kunde anses böra grundlägga rätt till pension.

Under åberopande av det anförda förklarade sig departementen förhindrade att tillstyrka bifall till Rönngrens ansökning. Ej heller funno departementen skäl förorda tilldelande åt Rönngren av en gratifikation en gång för alla.

Sedan *statskontoret* därefter hemställt om avslag å ansökningen, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 8 maj 1931 ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet.

Med hänsyn till vad de i ärendet hörda myndigheterna upplyst och framhållit finner utskottet sig icke kunna tillstyrka, att Rönngren tillerkännes pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel. Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motion II:86 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

45:o.

Ang.
förhöjd pen-
sion åt skog-
vaktaren å
Järvafältet
E. H. E.
Karlsson.

I en inom andra kammaren av herr *Lundquist* i Rotebro väckt motion nr 128 har hemställts, »att riksdagen må besluta att f. d. skogvaktaren å Järvafältet *Emil Hjalmar Rudolf Karlsson* må fr. o. m. den 1 juli 1932 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 2,040 kronor».

Såsom i motionen erinrats, var frågan om pension åt f. d. skogvaktaren Karlsson föremål för prövning av 1931 års riksdag. På därom av Kungl. Maj:t i proposition nr 50, punkten 4, gjord framställning medgav nämnda års riksdag, att Karlsson finge från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning såsom skogvaktare å Järvafältet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,224 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtades, att Karlsson, som vore född den 20 december 1876, alltsedan den 2 juni 1906 varit anställd såsom skogvaktare å Järvafältet; att han alltså vid avsked från ifrågavarande anställning den 1 juli 1931 kunde åberopa en anställningstid i statens tjänst av omkring 25 år; att hans avlöning såsom skogvaktare å Järvafältet under de senaste fem budgetåren uppgått till i medeltal omkring 2,800 kronor för år jämte fri bostad; att han lede av förlamning i vänster ben, på grund varav han vore oförmögen att fullgöra sin tjänst som skogvaktare; att förlamningen enligt läkarintyg med största sannolikhet uppkommit som följd av hans arbete; samt att Karlsson med nit och intresse och till full belåtenhet skött de åligganden, som tillkommit honom i egenskap av skogvaktare å Järvafältet.

Såsom stöd för det i föreliggande motion gjorda yrkandet om förhöjd pension till Karlsson har motionären åberopat, att chefen för östra arméfördelningen i sin hos Kungl. Maj:t gjorda framställning om pension åt Karlsson hemställt, att pensionsbeloppet måtte sättas till 2,040 kronor, motsvarande 65 procent på medeltalet av inkomsterna under de senaste fem åren, dels ock att enligt ett vid motionen fogat, den 16 januari 1932 utfärdat läkarintyg den förlamning i vänster ben, som nödvändiggjorde avskedandet, »under de senaste 1½ åren avsevärt tilltagit och nu spritt sig även till vänster arm och hand, så att patienten mer och mer förlorar förmågan att fasthålla föremål med denna vänstra handen», ävensom att Karlssons »försörjningsförmåga eller utsikt att kunna erhålla eller sköta en plats härigenom sjunkit till ett minimum».

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisar utskottet till motionen.

Vad i föreliggande motion anförts synes utskottet icke utgöra tillräckliga skäl för en förhöjning av den Karlsson tillerkända pensionen, vilken med hänsyn till Karlssons anställningstid och övriga på pensionsfrågan inverkan omständigheter torde få anses vara väl avvägd.

På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:128 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

II. Socialdepartementet.

46:o.

Ang.
pension åt
två fattig-
vårds- och
barnavårds-
konsulenter.

I en till riksdagen avlåten, den 22 januari 1932 dagtecknad proposition nr 49, avseende socialdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter *August Wilhelm Norgren* och *Pontus Larsson* må från och med månaden näst efter den, varunder de avgå från sina befattningar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner, Norgren till belopp av 4,752 kronor och Larsson till belopp av 3,984 kronor.

Norgren, som är född den 7 juni 1865, och Larsson, som är född den 5 oktober 1864, förordnades den 13 december 1918 av Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1919 tills vidare vara fattigvårdskonsulenter i tredje respektive sjunde distriktet. Från och med den 1 januari 1926 hava de innehaft jämväl befattningarna såsom barnavårdskonsulent inom berörda distrikt. Genom beslut den 19 juni 1931 har Kungl. Maj:t medgivit, att Norgren och Larsson må kvarstå i tjänst intill den 1 juli 1932.

I enlighet med grunder, som angivas i kungl. brev den 18 oktober 1918 och den 13 juni 1919, åtnjuta Norgren och Larsson vardera lön för år räknat med 3,000 kronor, varifrån avdrages ett mot pensionsavgift svarande belopp av 200 kronor, samt tjänstgöringspenningar med 1,500 kronor ävensom två ålderstillägg, vardera å 500 kronor. Härutöver uppbära de tillfälligt löneförbättring med 1,000 kronor för år, varav 700 kronor skola anses såsom lön och 300 kronor såsom tjänstgöringspenningar, ävensom dyrtidstillägg enligt för oregrerade verk gällande grunder. Genom omförmälda brev den 18 oktober 1918 har bestämts, att för åtnjutande av däri angivna avlöningsförmåner skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad som stadgats i kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 255) angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m., dock med vissa tillägg och ändringar, varom nu icke är fråga.

I fråga om Norgrens och Larssons verksamhet före den 1 januari 1919 inhämtas av handlingarna i ärendet, bland annat, beträffande *Norgren*, att han under åren 1884—1892 varit anställd vid Andra livgardet och därunder avlagt examen i underofficersskolans högre kurs samt beforderats till korpral år 1887 och till distinktionskorpral med underofficers tjänstgöring år 1888, att han under åren 1895—1900 innehaft anställning såsom tillsyningsman vid åkerbrukskolonien Hall, att han under åren 1904—1911 varit föreståndare vid Umeå stads fattiggård samt att han under åren 1912—1918 varit anställd såsom fattigvårdskonsulent i svenska fattig-

vårdsförbundet; samt beträffande *Larsson*, att han under åren 1907—1912 varit föreståndare för Backa ålderdomshem i Nyed ävensom under tiden därefter och intill utgången av år 1918 varit föreståndare för Umeå stads ålderdomshem.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Då befattningarna såsom fattigvårds- och barnavårdskonsulenter icke äro uppförda å ordinarie stat, äro dessa tjänstemän icke författningss enligt berättigade till pension. Med hänsyn till befattningshavarnas ställning och uppgifter synes emellertid böra tillses, att de vid avgång ur tjänst efter uppnådd pensionsålder erhålla skälig pension.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande pension åt konsulenterna *Norgrøn* och *Larsson* innebär, att såsom pensionsunderlag skulle — i anslutning till vad som skulle hava gällt, därest befattningarna varit uppförda på ordinarie stat — beräknas ett belopp, motsvarande efter omräkning till nyreglerad pension 4,752 kronor, samt att för hel pension skulle, liksom för folkskolinspektör, krävas 65 levnads- och 25 tjänstår. Mot dessa förutsättningar för pensionernas beräkning finner utskottet icke anledning till erinran.

Kungl. Maj:t har vidare föreslagit, att befattningshavarna skulle för pension få tillgodoräkna sig, utom tjänstetiden såsom fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, jämväl intill två tredjedelar av tid, som de före tillträdet till statstjänst utfört arbete i fattigvårdens och barnavårdens tjänst. Med hänsyn till den praxis, som under senare år utvecklats sig med avseende å tillgodoräkning för statspension av tjänstetid utom statens tjänst, har utskottet funnit sig kunna godtaga vad Kungl. Maj:t i här förevarande avseende ifrågasatt.

Då utskottet alltså biträder Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

47:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 12, avseende socialdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att extra snickaren vid Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn *Anders Gustav Johansson Öberg* må från och med månaden näst efter den, varunder hans arbete vid sjukhuset upphör, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

*Ang.
pension
åt extra
snickaren
A. G. J:son
Öberg.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Öberg, som är född den 27 december 1853, under tiden den 15 februari 1898—den 7 november 1912, den 11 juli 1915—den 7 augusti 1916 samt från och med den 22 februari 1918 såsom extra snickare arbetat vid omförmälda sjukhus; att han på ett mycket förtjänstfullt sätt skött sitt arbete och alltid iakttagit ett hedrande uppförande; att hans avlöning utgått i form av timpenning (under senare år 90 öre i timmen) och i medeltal under åren 1926—1930 uppgått till omkring 2,140 kronor; samt att Öberg är ägare till en fastighet, taxerad till 3,500 kronors värde, och ett sparad kapital av 2,000 kronor och därutöver icke har annan inkomst än den, han erhåller från sjukhuset.

I fråga om utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till tidigare beslut i liknande fall har utskottet icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag.

Utskottet hemställer således,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må
av riksdagen bifallas.

48:o.

*Ang.
pension åt
förmannen
C. G. Iwar.*

I en till riksdagen avlåten, den 29 januari 1932 dagtecknad proposition nr 70, avseende socialdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förmannen vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall *Carl Gustaf Iwar* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning vid skyddshemmet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,548 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Iwar, som är född den 15 oktober 1866, tjänstgjort såsom stamanställd vid förutvarande Smålands husarregemente från och med den 27 november 1886 till den 2 december 1891; att han därefter under två års tid varit anställd som bromsare och extra stationskarl vid Nässjö station; att han från och med den 3 maj 1893 till den 1 maj 1897 tjänstgjort vid Jönköpings poliskår; att han från den 1 maj 1897 till och med den 14 juni 1899 innehaft befattning som extra vaktkonstapel vid centralfängelset å Långholmen; att han från och med den 15 juni 1899 till den 24 oktober 1913 varit anställd som förman och uppsyningsman å skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall; att han från och med den 16 maj 1918 till den 15 november 1920 varit arbetare hos byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge-Ström; att han alltsedan den 1 maj 1923 tjänstgjort som förman och uppsyningsman vid förutnämnda åkerbrukskoloni; att han således den 1 juli 1932 tjänstgjort vid armén,

statens järnvägar och centralfängelset å Långholmen i sammanlagt mer än 11 1/2 år samt vid åkerbrukskolonien Hall i tillhoppa 23 år 6 månader 10 dagar; att han för sin tjänstgöring vid åkerbrukskolonien erhållit de högsta vitsord; att hans löneförmåner, dyrtidstillägg ej inberäknat, under de fem sista budgetåren utgjort i medeltal omkring 2,480 kronor; samt att han till den 1 april 1930 haft uppsikten över skyddshemmets isoleringslokaler, för vilket åliggande han uppburit 400 kronor om året.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Då riksdagen vid ett flertal tillfällen i liknande fall beviljat pensioner åt befattningshavare vid åkerbrukskolonien Hall, får utskottet tillstyrka, att sådan förmån beredes Iwar. I fråga om pensionsbeloppet biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Utskottet.

49:o.

I en till riksdagen avlåten, den 29 januari 1932 dagtecknad proposition nr 71, avseende socialdepartementet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att polisbiträdet *Lars August Sundbom* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisbiträde, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av statsmedel av 300 kronor, under villkor att pension till ett belopp av minst 200 kronor för år utgår från landsting, kommun eller enskilda;

dels ock att å ifrågavarande pension av statsmedel må — under villkor att sådan förmån beredes jämväl å den pension, som utgår från landsting, kommun eller enskilda — åtnjutas dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna bliva fastställda för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestri-das allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

*Ang.
pension åt
polisbiträdet
L. A. Sund-
bom.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Sundbom, som är född den 19 december 1865, förordnades den 30 juni

1896 att vara biträde åt polismannen i Gårdskär och har från och med nyåret 1898 ensam tjänstgjort såsom polisman därstädes, varjämte han från samma tid fullgjort tjänstgöring såsom fjärdingsman. Enligt tillgängliga, av länsstyrelsen fastställda stater har Sundbom uppburit följande avlöningar för år räknat:

År	Av kommunen kronor.	Av statsmedel kronor.	Summa kronor.
1917	—	300	300
1918	350	300	650
1919	500	300	800
1920	300	400	700
1921	750	450	1,200
1922	600	450	1,050
1923—1925	480	450	930
1926—1930	300	450	750.

Sundbom, som förut haft någon inkomst såsom fiskare, har under de senaste åren knappast haft annan arbetsinkomst än avlöningen såsom polisman och är i stort behov av den pension, som kan beredas honom.

I den för polismännen i Älvkarleby socken fastställda instruktionen har polismannen i Gårdskär ålagts att med hjälp av sina biträden övervaka ordningen och sundheten inom Gårdskärs byområde med hamnplats samt att under sön- och helgdagar företaga patrullering även nattetid genom distriktet.

Beträffande vidare utredning i ärendet åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst anser utskottet det vara billigt, att, såsom tidigare medgivits i likartade fall, staten bidrager till kostnaden för Sundboms pensionering. Utskottet ansluter sig till vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit och hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

50:o.

*Ang.
pension åt
e. o. tjänste-
männen hos
riksförsäkrings-
anstalten
D. V. Gerlofs-
son.*

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1932 dagtecknad proposition nr 157, vilken beträffande socialdepartementet innefattar förslag i tre med nummer 6—8 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 6 föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten *David Ver-*

ner Gerlofsson må från och med dagen näst efter den, då han lämnar sin anställning hos anstalten, under sin återstående livstid å allmänna in- dragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,800 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Gerlofsson är född den 30 september 1884; att han genomgått tvåårig kurs vid Frans Schartaus praktiska handelsinstitut; att han under åren 1904—1918 innehade olika be- fattningar i enskild tjänst; att han den 20 september 1918 antogs till extra ordinarie tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten och att han därefter tjänstgjort hos anstalten intill den 12 augusti 1929, från och med vilken dag han varit tjänstledig på grund av sjukdom med undantag för tiden den 15—den 18 september 1929, varunder han åtnjutit semester; att Gerlofs- sons dagliga arbetstid under anställningen hos riksförsäkringsanstalten varit densamma som den för ordinarie tjänstemän fastställda; att han, efter att till en början hava hos ämbetsverket åtnjutit avlöning med 2,400 kronor för år, från och med den 1 april 1919 erhöll avlöning efter 2,700 kronor för år; att han vid införandet av 1921 års avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, placerades i 8:e lönegraden 8:e löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän; att han enligt 1925 års avlöningsbestämmelser hänfördes till 14:e lönegra- den 14:e löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän; att han från och med den 1 januari 1928 varit placerad i 15:e löneklassen i sist- nämnda löneplan; att han under sin tjänstgöring hos anstalten på grund av särskilda förordnanden uppehållit befattning i lönegrad, motsvarande nuvarande 21:a lönegraden, under sammanlagt 3 månader 21 dagar.

Enligt ett av överläkaren vid Stockholms stads tuberkulossjukhus vid Söderby den 29 december 1931 utfärdat intyg lider Gerlofsson av lung- tuberkulos, som sannolikt för all framtid gör honom oförmögen till ar- bete.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till proposition- en.

Då här föreligga sådana förhållanden, som tidigare i liknande fall ansetts böra föranleda till beviljande av pension åt icke-ordinarie befatt- ningshavare, får utskottet tillstyrka, att sådan förmån beredes Gerlofs- son. I fråga om pensionsbeloppet biträder utskottet Kungl. Maj:ts för- slag. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågava- rande framställning.

51:o.

Ang.
pension åt
e. o. tjänste-
mannen hos
riksförsäkrings-
anstalten
F. G. E. Lund-
holm.

I punkten 7 av förevarande proposition nr 157 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie tjänstemannen hos riks-försäkringsanstalten *Frans Gustaf Emanuel Lundholm* må från och med dagen näst efter den, då han lämnar sin anställning hos anstalten, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,800 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lundholm är född den 8 oktober 1890; att han den 14 maj 1907 inträdde i statens tjänst såsom muskivolontär vid Norrlands trängkår; att han tjänstgjorde vid kåren till och med den 7 oktober 1912, då han såsom musikdistinktionskorpral beviljades avsked; att han år 1914 avlagt realskoleexamen; att han år 1915 avlagt reservofficersexamen och sedermera befordrats till löjtnant i trängens reserv; att han från och med den 10 november 1916 till och med den 7 september 1918 var anställd såsom biträde hos statens handelskommission samt därjämte under tiden februari 1917—den 10 maj 1918 innehade anställning hos statskommissionernas pressbyrå med aftontjänstgöring; att han från och med den 9 september 1918 till och med den 8 mars 1919 innehade anställning såsom direktörsassistent hos Stockholms stads livsmedelsnämnds ransoneringsavdelning; att han den 3 januari 1920 antogs till extra ordinarie tjänsteman hos riks-försäkringsanstalten, där han tjänstgjort intill den 14 maj 1928, från och med vilken dag han åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom med undantag för tiden den 15—den 30 juni 1928, då han åtnjutit semester; att Lundholms dagliga tjänstgöringstid under anställningen hos riks-försäkringsanstalten varit densamma som den för ordinarie tjänstemän fastställda; att hans avlöningsförmåner hos anstalten under tiden intill utgången av år 1921 utgått med växlande belopp, högst 2,100 kronor för år räknat; att han från och med den 1 januari 1922 till och med den 31 december 1923 tillhörde 6:e lönegraden av då gällande löneplan för extra ordinarie tjänstemän; att han den 1 januari 1924 uppflyttades i 8:e lönegraden av samma löneplan; samt att han år 1925 placerades i 14:e lönegraden av den numera gällande löneplanen för extra ordinarie tjänstemän och senast åtnjutit avlöning enligt 13:e löneklassen i sistnämnda lönegrad.

Av läkarbetyg framgår, att Lundholm på grund av sjukdom (sclerosis amyotrophica lateralis), är och, jämlikt allmän erfarenhet beträffande sjukdomen i fråga, för all framtid kommer att förbliva oförmögen till arbete.

I fråga om vidare utredning hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Av liknande skäl, som i det under nästföregående punkt omförmälda ärendet anförts, får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

52:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 8 föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie skrivbiträdet hos riksförsäkringsanstalten *Sonja Lovisa Andersson* må från och med dagen näst efter den, då hon lämnar sin anställning hos anstalten, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 840 kronor.

*Ang.
pension åt
e. o. skriv-
biträdet hos
riksförsäk-
ringsanstalten
Sonja Lovisa
Andersson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Sonja Lovisa Andersson* är född den 6 juni 1900; att hon genomgått folkskola ävensom åtnjutit undervisning vid Stockholms borgarskolas handelslinje; att hon under åren 1916 och 1917 samt under år 1918 intill den 15 augusti innehaft anställning i enskild tjänst; att hon sistnämnda dag antogs såsom extra skrivbiträde hos riksförsäkringsanstalten med en avlöning av 1,140 kronor för år; att hon den 18 september 1922 placerades, räknat från och med den 1 juli 1921, i 1:a lönegraden 1:a löneklassen av då gällande löneplan för extra ordinarie befattningshavare; att hon från och med den 1 juli 1925 tillhört 2:a lönegraden i den från och med samma dag gällande löneplanen med placering under tiden intill den 1 juli 1928 i 2:a löneklassen och under tiden därefter i 3:e löneklassen; att hennes dagliga arbetstid under anställningen hos anstalten varit densamma som den för ordinarie tjänstemän fastställda; samt att hon åtnjutit tjänstledighet för sjukdom (psychoneuros) 116 dagar under år 1928, 164 dagar under år 1929, 100 dagar under förra hälften av år 1930 samt i en följd alltifrån den 20 september 1930.

Av läkarintyg framgår, att den sjukdom, varav *Andersson* lider, anses vara obotlig och för framtiden utesluta återinträde i tjänst.

I avseende å vidare utredning åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med hänsyn till vad som upplysts angående *Anderssons* sjukdom tillstyrker utskottet, att pension beviljas henne oaktat hennes låga levnadsålder och korta tjänstetid. Mot det av Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet har utskottet ansett sig icke böra framställa erinran. Då det emellertid att döma av utredningen icke kan anses var helt uteslutet, att *Andersson* framdeles kan återvinna hälsa i sådan grad, att hon kan bereda sig utkomst genom arbete, har utskottet — med hänvisning till vad riksdagens revisorer under § 55 i sin senast avgivna berättelse angående statsverket uttalat — funnit pensionen böra utgå endast så länge Kungl. Maj:t prövar omständigheterna böra därtill föranleda.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att extra ordinarie skrivbitrådet hos riks försäkringsanstalten Sonja Lovisa Andersson må från och med dagen näst efter den, då hon lämnar sin anställning hos anstalten, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 840 kronor, att utgå så länge Kungl. Maj:t prövar omständigheterna därtill föranleda.

53:o.

Ang.
pension åt
karantäns-
vakten
A. E. Lundin.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 233, vilken beträffande socialdepartementet innefattar förslag i två med nummër 6 och 7 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 6 föreslagit riksdagen medgiva, att karantänsvakten vid Fejans karantänsanstalt *Axel Erik Lundin* må från och med månaden näst efter den, varunder han efter uppnådd ålder av 65 år avgår ur tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,800 kronor.

Beträffande Lundins tjänstgörings- och avlöningsförhållanden har *medicinalstyrelsen*, som gjort framställning om pension åt Lundin, meddelat följande:

Lundin, som vore född den 23 september 1867, hade alltsedan den 28 november 1894 tjänstgjort såsom karantänsvakt vid karantänsanstalten på Fejan med förordnande som karantänsmästare de tider, anstalten varit öppen. Såsom karantänsvakt hade han skyldighet att utöva uppsikt över anstaltens område samt ansvara för vården av därvarande byggnader och dithörande inventarier. Hans avlöning såsom karantänsvakt hade sedan den 1 januari 1923 utgjort 6 kronor om dagen jämte dyrtidstillägg, vartill kommit fri bostad med lyse och bränsle, vilka sistnämnda förmåner kunde uppskattas till 750 kronor för år. Under de tider, Lundin varit förordnad som karantänsmästare, hade han åtnjutit avsevärt högre avlöningsförmåner. Så hade han under sitt senaste karantänsmästareförordnande, som omfattat tiden den 7 augusti 1927—den 16 januari 1928, uppburit i arvode 15 kronor om dagen utom under de dagar, karantänspliktigt fartyg legat vid karantänsplatsen, då hans avlöning utgjort 12 kronor om dagen jämte fri kost. Lundins samtliga avlöningsförmåner kunde således beräknas uppgå till omkring $(6 \times 365 + 750 =)$ 2,940 kronor för år såsom karantänsvakt och till omkring $(15 \times 365 + 750 =)$ 6,225 kronor för år såsom karantänsmästare. Ehuru Lundins karantänsmästareförordnanden endast omfattat en mindre del av den tid, han tjänstgjort på Fejan, syntes de dock böra tillmätas betydelse vid bedömande av värdet av Lundins arbete i det allmännas tjänst. Det ansvarsfullaste och mest kvalificerade arbetet hade givetvis utförts under de tider, anstalten varit öppen och Lundin varit förordnad som karantänsmästare. Karantäns-

mästarförordnanden för Lundin hade utfärdats under åren 1894, 1895, 1905, 1910, 1915, 1918, 1919, 1920, 1921 (två gånger), 1922, 1923 och 1927 samt omfattat en sammanlagd tid av mer än 4 år 2 månader. Lundin hade skött sin befattning på ett i allo tillfredsställande sätt samt visat stor skicklighet och gott omdöme vid vården av anstaltens olika tillhörigheter. Han hade alltid visat omutlig plikttröhet och stor sparsamhet med statens medel; det välvärdade och goda tillståndet hos såväl byggnader som inventarier å anstalten utgjorde bevis för den skicklighet och omsorg, med vilken han fullgjort sin tjänst.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit och får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

54:o.

I punkten 7 av ifrågavarande proposition nr 233 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie kontorsbiträdet hos yrkesinspektionen *Karin Uhr* må från och med dagen näst efter den, då hon lämnar sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 948 kronor.

Ang.
pension åt
e. o. kontors-
biträdet hos
yrkesinspek-
tionen
Karin Uhr.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Karin Uhr*, som är född den 25 juni 1886, under åren 1905—1908 och 1910—1912 under en sammanlagd tid av omkring sex år var anställd såsom kartriterska hos olika lantmätare; att hon under tiden den 15 juli 1913—den 6 maj 1916 innehade anställning såsom av statsverket avlönat biträde åt förste lantmätaren i länslantmäterikontoret i Kopparbergs län; att hon under tiden den 15 maj 1916—den 30 september 1918 tjänstgjorde såsom extra biträde hos socialstyrelsen; att hon sedan den 1 januari 1920 varit anställd hos yrkesinspektionen, nämligen intill den 1 juli 1923 såsom kvinnligt biträde med avlöning, motsvarande den kvinnligt biträde av dåvarande 1:a lönegraden tillkommande lön, därefter och intill den 1 juli 1925 såsom kontorsbiträde å extra stat i dåvarande lönegraden C 2 samt under tiden efter sistnämnda tidpunkt såsom extra ordinarie kontorsbiträde i 4:e lönegraden i gällande löneplan för extra ordinarie tjänstemän vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen; att hon under sin anställning hos socialstyrelsen och yrkesinspektionen — förutom semester och tjänstledighet på grund av sjukdom — åtnjutit tjänstledighet för enskilda angelägenheters skötande under sammanlagt 2 månader 15 dagar, för hälsans vårdande under 2 månader 2 dagar, för uppehållande av befattning såsom platsledarinna vid skogssällskapets statsarbeten under 2 månader 15 dagar samt för vissa studier under 10 dagar; att hon enligt företett läkarintyg på grund av sjukdom (tarmkatarr och recidive-

rande blodpropp i benen) sannolikt för framtiden är oförmögen att uppehålla sin nuvarande befattning hos yrkesinspektionen; samt att hon, som på grund av sjukdom varit förhindrad tjänstgöra sedan den 30 januari 1932, av socialstyrelsen beviljats fortsatt tjänstledighet för sjukdom till den 1 juni 1932, från och med vilken dag hon av styrelsen entledigats från sin innehavande befattning.

I övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

III. Kommunikationsdepartementet.

55:o.

Ang.
pension åt
tillsynings-
mannen vid
Läckö slott
A. W. Åker-
vall.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 13, avseende kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att tillsyningsmannen vid Läckö slott *Anders Wilhelm Åkervall* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Åkervall, som är född den 4 april 1851, förordnades till tillsyningsman vid Läckö slott den 13 januari 1894; att hans årliga arvode utgjort 100 kronor till och med år 1902, 150 kronor åren 1903—1916, 250 kronor år 1917, 350 kronor åren 1918—1922 samt 400 kronor från och med år 1923; att dessa arvoden utgått av de till byggnadsstyrelsens förfogande ställda anslagen till byggnader och reparationer; att Åkervall till och med den 24 juli 1926 ägt att vid visning av slottet uppbära eventuella avgifter av besökande; att han från sistnämnda dag tillerkänts ett arvode av 500 kronor om året för bestyret med försäljning av biljetter till besökande ävensom provision efter viss procent av inkomsten av försålda biljetter, vilken provision uppgått till 170 kronor 62 öre år 1926, 523 kronor 20 öre år 1927, 580 kronor 50 öre år 1928, 909 kronor 52 öre år 1929 samt 926 kronor 62 öre år 1930; att han alltifrån sin anställning åtnjutit fri bostad, vilken förmån kunde beräknas till 300 kronor årligen, ävensom dispositionsrätt till visst jordområde; samt att han under de senaste sju åren taxerats till inkomst- och förmögenhets-skatt för ett taxerat belopp av i medeltal 2,171 kronor.

I övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

56:o.

I en inom första kammaren av herr *Ernfors* jämte åtta av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 184 har hemställts, »att riksdagen må bevilja länsarkitekten i Kopparbergs, Västmanlands och Gävleborgs län, *Magnus Dahlander*, en årlig pension av 1,836 kronor per år att utgå från allmänna indragningsstaten, räknat från den dag han avgår från befattningen».

Ang.
pension åt
länsarkitekten
M. Dahlander.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Såsom i motionen erinrats, har frågan om pension åt länsarkitekten *Dahlander* varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t i anledning av en utav *Dahlander* gjord ansökning.

Nämnda ansökning överlämnades av *byggnadsstyrelsen* till Kungl. Maj:t med skrivelse den 10 november 1931, vari styrelsen anförde huvudsakligen följande:

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 1 oktober 1931 har *Dahlander* gjort framställning i syfte att han, som under å 1932 fyllde 70 år och som efter utgången av det honom nu meddelade förordnandet såsom länsarkitekt icke vidare önskade komma i fråga till dylikt förordnande, måtte efter upphörandet av sin statsanställning komma i åtnjutande av pension.

Enligt företett åldersbetyg är *Dahlander* född den 2 augusti 1862.

Från och med den 1 december 1920 har *Dahlander* innehaft byggnadsstyrelsens förordnande såsom länsarkitekt, och var *Dahlander* en av de fem först tillsatta befattningshavarna i den nya institutionen.

Dahlanders länsarkitektdistrikt omfattade ursprungligen endast *Kopparbergs län* men utökades under år 1922 med *Västmanlands län* och från och med år 1923 med ytterligare *Gävleborgs län*.

Länsarkitekternas arvoden bestridas från hittills årligen för ändamålet anvisade extra förslagsanslag och bestämmas för varje budgetår av Kungl. Maj:t. *Dahlanders* arvode bestämdes sålunda från början till 5,000 kronor för år men sänktes för första halvåret 1923 samt budgetåren 1923/1925 till 4,000 kronor för år för möjliggörande av en höjning av arvodet till länsarkitekten i *Stockholms län*. Från och med budgetåret 1925/1926 har emellertid det årliga arvodet åter utgått med 5,000 kronor, på vilket beräknas författningsenligt dyrtidstillägg.

Såsom genom intyg av byggnadschefen *Lindh* i egenskap av förutvarande byggnadschef hos arméns kasernbyggnadsnämnd bestyrkes, har *Dahlander* under tiden den 1 maj 1914—30 september 1917 eller i 3 år 5 månader varit anställd såsom nämndens arkitekt och chef för nämndens rit-

kontor. Då Dahlander med utgången av innevarande budgetår innehaft befattningen såsom länsarkitekt i 11 år 7 månader, har Dahlander alltså vid nämnda tidpunkt varit i statens tjänst i sammanlagt 15 år.

Byggnadsstyrelsen kan vitsorda, att Dahlander städe med utmärkt skicklighet samt största nit, samvetsgrannhet och plikttrohet fullgjort sina åligganden såsom länsarkitekt i det omfattande och betungande distriktet.

Byggnadsstyrelsen har inhämtat länsstyrelsernas i de till distriktet hörande länen yttrande med anledning av Dahlanders nu föreliggande framställning, och hava samtliga länsstyrelser tillstyrkt densamma.

Jämväl byggnadsstyrelsen, som finner det lämpligt, att Dahlander, som den 2 augusti 1932 fyller 70 år, då frånträder sin statstjänst och ersättes av yngre arbetskraft, vill på det livligaste tillstyrka, att pension tillerkännes Dahlander från och med den 1 juli 1932, då hans förordnande såsom länsarkitekt sålunda kommer att upphöra.

Vidkommande pensionens storlek har länsstyrelsen i Västmanlands län föreslagit ett belopp av 2,448 kronor och har länsstyrelsen vid sin beräkning av grundbeloppet utgått från 80 procent av Dahlanders arvode å 5,000 kronor såsom länsarkitekt. Länsstyrelsen anser vidare, att Dahlander kan för pensionens bestämmande anses hava varit i statens tjänst halva den tid, som i regel erfordras för erhållande av pension, vilket byggnadsstyrelsen finner skäligt med hänsyn till att länsarkitektinstitutionen inrättades först år 1920 samt till Dahlanders jämförelsevis höga ålder vid sitt första förordnande.

Då länsstyrelsen höjer det enligt dessa beräkningsgrunder framkomna pensionsbeloppet 2,000 kronor med hänsyn till gällande bestämmelser till 2,448 kronor, avser länsstyrelsen härmed en tillämpning av kungörelserna den 15 juni 1929, nr 360, och den 18 juni 1925, nr 280.

Byggnadsstyrelsen finner för sin del det av länsstyrelsen i Västmanlands län sålunda föreslagna pensionsbeloppet 2,448 kronor i och för sig fullt skäligt.

För den händelse emellertid Kungl. Maj:t icke skulle finna den av länsstyrelsen i Västmanlands län använda beräkningen av pensionsunderlaget efter 80 procent av arvodet i detta fall kunna komma i tillämpning, skulle utgångspunkten för beräkningen vara $\frac{2}{3}$ av arvodet. Med 15 tjänstår av, enligt vad ovan framhållits, såsom erforderliga i detta fall ansedda trettio skulle pensionen uppgå till 1,666 kronor 67 öre. Möjligen bör viss avräkning härå göras för icke erlagda pensionsavgifter. Till sistnämnda summa skulle läggas dels 120 kronor enligt § 1 i kungörelsen den 15 juni 1922, nr 360, och dels 241 kronor enligt tabell A i kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280, varefter summan 2,027 kronor 67 öre ytterligare höjes med 5 procent enligt § 4 c) i sistnämnda kungörelse. Slutsumman 2,129 kronor 5 öre läser härefter böra avrundas till tal jämnt delbart med 12, eller till 2,124 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställde, att Dahlander måtte från och med den 1 juli 1932 beredas pension till högsta möjliga belopp.

På grund av remiss avgav *statskontoret* utlåtande i ärendet den 25 november 1931, varvid ämbetsverket anförde följande:

I propositionen nr 258 blev frågan om inrättande av länsarkitektbefattningar förelagd 1917 års riksdags prövning; och beviljades då anslag för

anställande av fem länsarkitekter. Av vad som förekommit såväl då som även sedermera under institutionens successiva utbyggnad från att till en början mera försöksvis tillämpas i ett fåtal län fram till dess nyligen genomförda utsträckning till samliga län synes framgå, att länsarkitekterna icke tänktes uteslutande sysselsätta för statens räkning, utan att de skulle hava tillfälle till enskild praktik vid sidan av statsanställningen samt att befattningarna alltså äro att betrakta såsom bitjänster, ett förhållande som också bestyrkes därav, att årsarvodet i regel icke överstiger 5,000 kronor. Detta förhållande är ägnat att framkalla en viss tvekan, huruvida det kan vara befogat, att staten för en sådan befattnings innehavare bereder pension.

Emellertid har en grupp befattningshavare, som i avseende å tjänstens ställning är jämförbar med länsarkitekterna, nämligen domänintendenterna, sedan länge ansetts böra förseas med pension, när de efter tjänstetid av 20 år eller däröver vid framskriden ålder lämna anställningen; och med hänsyn härtill vill statskontoret icke principiellt motsätta sig att pensionering av länsarkitekt må ifrågakomma. I föreliggande fall möter emellertid vidare betänkligheten, att sökanden kan räkna tjänstetid såsom länsarkitekt allenast sedan den 1 december 1920; och även om härtill lägges den tid av inemot 3 $\frac{1}{2}$ år, varunder han varit arkitekt hos arméns kasernbyggnadsnämnd, blir sökandens tjänstetid, då han, såsom är avsett, lämnar länsarkitektbefattningen med utgången av nu löpande budgetår, allenast 15 år. Om man beträffande detta spörsmål kan ansluta sig till byggnadsstyrelsens uppfattning, att den korta tjänstetiden icke bör utgöra hinder för pensioneringen i detta fall, enär tjänstetiden är beroende av institutionens kortvariga tillvaro, så återstår frågan om pensionsbeloppet. Även i detta hänseende vill det synas statskontoret, som om man lämpligen skulle kunna taga domänintendenternas pensionering till förebild. Under förutsättning av 20 tjänstår plägar domänintendent i pension numera erhålla 2,448 kronor, som framgår exempelvis av 1931 års riksdags beslut i anledning av vad som föreslagits under punkt 13 i propositionen nr 153 om pension åt domänintendenten E. A. Lindblad. Med hänsyn till sökandens allenast 15-åriga tjänstetid bör beloppet i detta fall bliva $\frac{15}{20}$ av nyssnämnda pension eller alltså 1,836 kronor. Detta belopp synes stå i ganska lämpligt förhållande till sökandens avlöning och omfattningen av hans arbete i statens tjänst.

Genom beslut den 23 december 1931 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda framställningen icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

I likhet med statskontoret finner utskottet betänkligheter möta mot beredande av statspension i förevarande fall. Det gäller här en anställning, vilken icke förutsatts komma att utgöra innehavarens uteslutande sysselsättning utan beräknats kunna utövas vid sidan av annan verksamhet. Härtill kommer vidare, att Dahlander innehaft denna anställning under en tid av endast drygt 11 år samt att, även om hänsyn toges till Dahlanders föregående anställning hos arméns kasernbyggnadsnämnd, hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst uppgår till endast omkring 15 år.

Såsom statskontoret framhållit, har visserligen pension ansetts böra un-

Utskottet.

der förutsättning av minst 20 anställningsår beredas en annan grupp befattningshavare med arvoden, vilka tillmätts med beräkning att tjänsten icke skulle utgöra vederbörandes uteslutande sysselsättning, nämligen domänintendenten, men denna omständighet synes dock icke utan vidare kunna tagas till intäkt för beredande av pensionsrätt åt innehavare av andra arvodesbefattningar, än mindre åberopas såsom stöd för beviljande av pension i fall, där anställningstiden är så kort som den, varom här är fråga.

På grund av vad här anförts har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att riksdagen skulle i förevarande ärende intaga annan ställning än den, vartill Kungl. Maj:t vid sin nyligen verkställda prövning av frågan kommit. Utskottet kan alltså icke understödja motionärernas förslag utan hemställer,

att förevarande motion I:184 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

57:o.

Ang.
pension åt
förra livgar-
disten och
banarbetaren
A. H. Anders-
son.

I en inom andra kammaren av herr *Bäcklund* väckt motion nr 34 har hemställts, »att riksdagen må från och med den 1 januari 1932 bevilja förra gardisten och banarbetaren *Albert Henning Andersson*, Gränby, Hallsbergs köping, en årlig pension å 852 kronor att utgå från allmänna indragningsstaten».

Till stöd för yrkandet anföres i motionen följande:

»Förra livgardisten och banarbetaren *Albert Henning Andersson* från Gränby i Hallsbergs köping har enligt uppgift arbetat vid statens järnvägar såsom banarbetare under tiden 1 april 1903—1 april 1929 och blev vid slutad anställning tilldelad en gratifikation av järnvägsstyrelsen på 500 kronor för år 1929. Samma gratifikationsbelopp har sedermera efter ansökan tilldelats *Andersson* för åren 1930 och 1931.

Förutom de 26 år, varunder *Andersson* varit anställd vid statens järnvägar, har han en ytterligare tjänstetid uppgående till 20 år 18 dagar i statens tjänst. Han tjänade nämligen såsom livgardist vid Kungl. Göta livgarde under tiden 14 september 1882—2 oktober 1902. Den sammanlagda tjänstetiden i statens tjänst uppgår alltså till 46 år 18 dagar.

Enär *Andersson* givetvis icke kunnat tillgodoräknas den militära tjänstetiden vid gratifikationsbeloppets tilldelande, synes det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, om riksdagen tillerkänner honom en större förmån än vad den tilldelade gratifikationen innebär. *Andersson* är närmare 69 år gammal och har intet till sitt uppehälle utöver den omnämnda gratifikationen, vilken är allt för liten till en skälig försörjning.

Av de handlingar, som jag kommer att överlämna till vederbörande utskott, framgår, att sekundchefen hade anmält *Andersson* vid avskedstagandet från regementet till erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, vilket också beviljades av arméförvaltningens civila depar-

tement. Sedermera upptäcktes, att Andersson endast hade de föreskrivna 20 tjänsteåren, men ej de 40 levnadsåren, för att vara berättigad till underhåll, varför underhållsbrevet blev makulerat. Härav torde med all sannolikhet kunna göras gällande, att Andersson före avskedstagandet bibringats den uppfattningen, att han efter 20 års tjänst var underhållsberättigad. Denna mening hade också sekundchefen. Hade så inte varit förhållandet, skulle Andersson givetvis ej anhållit om avsked vid den tidpunkten utan tjänat kvar den tid av inte fullt 9 månader, som fordrades, för att han skulle uppnått 40 års ålder vid avskedet.

Riksdagen har många gånger tidigare vid pensionering av arbetarpersonal tagit hänsyn till en tidigare utförd militär tjänstgöring och utmätt pensionens belopp efter de sammanlagda tjänsteåren. Så synes böra ske även i detta fall. För att bereda Andersson en skälig pension för de 46 tjänsteåren bör beloppet utgå från allmänna indragningsstaten. Pensionsbeloppet bör i likhet med vad som beviljats ett flertal andra arbetare fastställas till ett årligt belopp av 852 kronor.»

De i motionen lämnade uppgifterna angående Anderssons anställning i militärtjänst samt honom beviljad gratifikation från statens järnvägar hava styrkts genom handlingar, som överlämnats till utskottet. Handlingarna utvisa vidare, att Andersson är född den 15 juni 1863 och alltså närmare 69 år gammal.

Med ledning av de för järnvägsstyrelsens befogenhet att bevilja gratifikationer av trafikmedel gällande bestämmelserna kan antagas, att Anderssons anställningstid i statens järnvägars tjänst uppgår till åtminstone 20 år. Enligt vad utredningen visar har han vidare varit anställd vid värvat truppförband omkring 20 år. Han synes alltså kunna räkna en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av minst 40 år. Vid dessa förhållanden finner utskottet i likhet med motionären billigt, att åt Andersson beviljas en årlig pension å allmänna indragningsstaten, att utgå i stället för den gratifikation, som han under senare år erhållit från statens järnvägar. Mot det i motionen föreslagna pensionsbeloppet har utskottet icke haft anledning till erinran. Pensionen torde böra åtnjutas från och med kalenderåret näst efter det, för vilket gratifikation från statens järnvägar senast utgått.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 34, må medgiva, att förre livgardisten och banarbetaren Albert Henning Andersson må från och med kalenderåret näst efter det, för vilket gratifikation från statens järnvägar senast utgått, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

Utskottet.

58:o.

Ang.
pension åt
förra kraft-
verksarbete-
ren K. O.
Karlsson-
Fink.

I en inom andra kammaren av herr *Grapenson* väckt motion nr 258 har hemställts, att riksdagen måtte bevilja förra kraftverksarbetaren *Karl Oskar Karlsson-Fink* i Porjus pension med det belopp, som kan befinnas vara skäligt och rättvist.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Karlsson-Fink* är född den 19 mars 1866 och sålunda 66 år gammal, att han lider av muskelreumatism m. m., som enligt läkares åsikt gör honom för all framtid arbetsoförmögen, samt att han saknar tillgångar.

Enligt en av *Karlsson-Fink* själv upprättad sammanställning skulle han hava innehaft anställningar vid statliga arbetsföretag skilda delar av åren 1881—1902 samt 1921 och 1926—1931 under en sammanlagd tid av 25 år 4 månader 21 dagar. Anställningarna avse under åren 1881—1902 olika statliga järnvägsbyggnader samt för tiden därefter statens vattenfallsverks byggnadsarbeten. Anställningarna äro endast beträffande perioderna 15 januari—5 november 1892, 10 januari 1893—5 september 1894 samt tid efter den 2 maj 1921, tillhoppa omkring 8 år, styrkta medelst arbetarjournaler eller intyg av arbetsbefäl. I övrigt hava såsom stöd för de i sammanställningen uppgivna anställningstiderna, med undantag av en kortare period år 1902, företetts av f. d. arbetskamrater avgivna, år 1931 utfärdade intyg.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som införskaffat dels yttrande av vattenfallsstyrelsen, dels ock en inom järnvägsstyrelsen upprättad promemoria.

Vattenfallsstyrelsen har anfört följande:

Såsom framgår av handlingarna har *Karlsson-Fink* tidigare hos styrelsen ansökt om pension jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. Härvid åberopade han sig på en tjänstetid vid ovannämnda statens arbetsföretag av sammanlagt cirka 25 år, 4 månader, varav emellertid endast 8 år voro vederbörligen styrkta, under det att den övriga anställningstiden var delvis intygad av sökandens arbetskamrater. Då vattenfallsstyrelsen i likhet med inom järnvägsstyrelsen tillämpad praxis anser sig icke utan vidare kunna godtaga intyg av arbetskamrater, fattades sålunda cirka 17 år i den för erhållande av pension enligt ovannämnda kungörelse stipulerade minimitjänstetiden av 25 år. Med anledning härav ansåg sig styrelsen nödsakad att avslå ifrågavarande ansökan.

Karlsson-Fink har nu avlämnat en mera specificerad uppgift över de av hans anställningar vid statens järnvägsbyggnader, som icke äro vederbörligen styrkta. Enligt vattenfallsstyrelsens mening torde det närmast

ankomma på järnvägsstyrelsen att yttra sig angående ifrågavarande uppgift.

Enär Karlsson-Fink varit ur statens tjänst så lång tid som 19 år i en följd mellan åren 1902 och 1921, finner styrelsen det tveksamt, huruvida understöd av statsmedel bör beviljas i förevarande fall.

Den inom *järnvägsstyrelsen* upprättade promemorian innehåller följande:

Av de i ärendet företedda kamratintygen rörande Finks anställningstider vid statens järnvägar torde ett, utfärdat av f. d. förste banmästaren H. Danielsson, kunna godtagas.

Finks anställning i statens tjänst torde sålunda kunna anses styrkt beträffande följande tider, nämligen:

- 15 januari 1886—15 december 1888,
- 10 januari 1889—20 december 1890,
- 15 januari—5 november 1892,
- 10 januari 1893—5 september 1894,
- 2 maj—2 juni 1921,
- 10 juni—30 november 1921,
- 19 juli—18 november 1926,
- 15 februari 1927—15 oktober 1931,

eller alltså — efter välvillig avrundning — 13 ½ år.

Enligt kungl. brevet den 18 december 1925 angående bemyndigande för järnvägsstyrelsen att bevilja gratifikationer till ett belopp av högst 500 kronor erfordras för att kunna komma i åtnjutande av gratifikation bland annat minst 20 års tjänstetid. Järnvägsstyrelsen har därför i yttrande till statskontoret den 29 februari 1932 över motionen II: 363 angående pension till järnvägs- och fortifikationsarbetaren J. A. Enbom (vilken tjänstetid med välvillig beräkning kunde uppskattas till omkring 18 år)¹ ansett sig endast kunna tillstyrka, att Enbom tillerkändes en pension, som, inklusive dyrtidstillägg, något understeg 500 kronor.

Därest pension över huvud taget anses böra tillerkännas Fink, synes densamma sålunda åtminstone icke böra överstiga vad järnvägsstyrelsen föreslagit för nyssnämnda Enbom.

Statskontoret har för egen del yttrat:

Såsom vattenfallsstyrelsen framhållit, är utredningen rörande K. O. Karlsson-Finks anställningstid i statstjänst otillfredsställande och har ansetts icke kunna föranleda till beviljande av pension; och enligt den av järnvägsstyrelsen avgivna promemorian kan Karlsson-Finks anställning i statstjänst anses styrkt allenast beträffande en tid av — efter välvillig avrundning — 13 ½ år. Tillräckliga skäl synas knappast i detta fall kunna anses föreligga för beredande av pension av statsmedel; och skulle någon sådan förmån ändå befinnas billigtvis böra beviljas, synes beloppet knappast böra bliva större än 384 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, uppgår den för Karlsson-Fink återopade anställningstid, som kan anses vara genom föreliggande utredning styrkt, till endast omkring 13 ½ år. Denna tid har synt utskottet vara alltför kort för att kunna motivera beviljande av pension av stats-

Utskottet.

¹ Se punkten 59.

medel. På grund härav och med framhållande att — såvitt utredningen visar — Karlsson-Fink under hela tiden mellan 1902 och 1921 icke alls arbetat i statsanställning, får utskottet avstyrka åtgärd i anledning av den föreliggande motionen.

I detta sammanhang har utskottet ansett sig böra beröra det sätt, varpå förevarande pensionsfråga, innan den bragtes under riksdagens prövning, handlagts av vederbörande lokala statsmyndighet. Av tillgängliga handlingar framgår att, sedan den av Karlsson-Fink gjorda ansökningen om pension under år 1931 varit föremål för beslut av vattenfallsstyrelsen — därvid styrelsen fann anställningstiden vara styrkt endast beträffande 8 år och på grund därav avtog ansökningen — driftchefen vid Porjus kraftverk, efter viss komplettering av utredningen i ärendet, hänvände sig till riksdagsman på orten med begäran om pensionsfrågans framläggande motionsvis. Detta förfaringssätt synes utskottet vara anmärkningsvärt. Såsom utskottet tidigare vid flera tillfällen framhållit, måste det med hänsyn till behovet av tillfredsställande utredning rörande de omständigheter, som äro av beskaffenhet att påverka frågor om beviljande av pension eller därmed jämförligt understöd, anses vara önskvärt, att ärenden om sådan förmån i fall, där densamma förutsätter beslut av statsmakterna, i första hand underkastas prövning av Kungl. Maj:t. Under alla förhållanden synes det vara uppenbart, att statsmyndigheter och statliga befattningshavare, vilka hava att i sådan egenskap taga ställning till frågor om pension eller understöd i dylika fall, böra därom ingiva till Kungl. Maj:t ställd framställning. Ett annat förfaringssätt synes utskottet varken överensstämmande med god ordning inom statsförvaltningen eller tillfredsställande med hänsyn till behovet av erforderlig utredning i pensionsfrågorna före ett ställningstagande från riksdagens sida.

På grund av vad i det föregående anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion II:258 icke må till någon riksdagen åtgärd föranleda.

59:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 363 hava herrar *Selberg* och *Hage* hemställt, »att järnvägs- och fortifikationsarbetaren *Johan Alfred Enbom* i Skatamark, Överluleå socken, måtte tillerkännas en årlig pension under sin återstående livstid av 850 kronor».

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Av till motionen hörande handlingar inhämtas, att *Enbom* är född den 7 maj 1870 och sålunda 62 år gammal, att han är ägare av en lägenhet i Skatamark, Överluleå socken av Norrbottens län, vilken lägenhet taxerats

Ang.
pension åt
järnvägs- och
fortifikations-
arbetaren *J.*
A. Enbom.

till 2,600 kronor och varå vilar en skuld av 1,300 kronor, samt att han har hustru, född 1885, och tre barn, födda åren 1914, 1918 och 1920. Enligt uppgifter, som lämnats dels i utdrag av arbetsböcker eller intyg av arbetsbefäl, dels ock i intyg av f. d. arbetskamrater eller arbetsförmän, har Enbom under olika delar av åren 1892—1898, 1900—1906, 1909—1916, 1918, 1921, 1922, 1924—1926, 1928 och 1930 arbetat för statens räkning vid olika arbetsföretag, huvudsakligen järnvägsbyggnader men under kortare tider jämväl fortifikationsarbeten samt arbeten för telegrafverkets räkning. Intygen, vilka beträffande tidsuppgifterna delvis äro ofullständiga, synas avse en anställningstid av, välvilligt räknat, 18 å 19 år, av vilken tid omkring hälften är styrkt genom officiella intyg.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

I anledning av remissen hava å järnvägsstyrelsens byggnadsbyrå verkställt efterforskningar rörande Enboms anställning vid statens järnvägsbyggnader. Resultatet härav har sammanfattats i en *promemoria*, av vilken framgår, att han enligt tillgängliga arbetarjournaler varit anställd vid nedannämnda byggnadsföretag under följande tidsperioder:

Statsbanan genom övre Norrland	9/12 1891—(avgångs-
	tid ej angiven)
År 1902 beslutade bangårdsanordningar i och invid	{16/4 1903— 1/10 1903
Stockholm	{25/4 1904—12/10 1904
	{13/4 1905—25/9 1905
Statsbanan Boden—Lapträsk	24/3 1906—(avgångs-
	tid ej angiven)
» »	27/2 1908— (d:o)
» »	1/6 1909—27/11 1909
» Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen ...	28/5 1910—(avgångs-
	tid ej angiven)
» »	16/5 1911—10/11 1911
» Älvsby—Piteå	8/1 1912—14/5 1912
» Gällivare—Porjus	17/5 1912—30/9 1912
» Älvsby—Piteå	12/7 1914— 6/10 1914

I promemorian har vidare omnämnts, att å för Enbom upplagda, å byggnadsbyrån förvarade registerkort vore antecknat, att han arbetat vid statens järnvägar, 25:e bansektionen (Boden), sammanlagt 25 månader under åren 1918—1920; vid bangårdsombyggnaden i Boden från och med den 1 oktober till och med den 28 november 1921 samt vid elektrifieringen Kiruna—Svartön från och med den 27 juni till och med den 4 november 1922.

Vissa i denna promemoria angivna anställningar avse anställningstider, vilka i de till motionen hörande handlingarna icke uppgivits eller icke genom officiella intyg styrkts.

Järnvägsstyrelsen har i sitt yttrande anfört följande:

Såsom framgår av såväl till motionen hörande arbetsbetyg och intyg som ock av den å styrelsens byggnadsbyrå upprättade promemorian rörande Enboms anställningstider vid statens järnvägar, har Enbom haft arbete för statens räkning — till största delen vid statens järnvägar — under åtskilliga år. Då emellertid tjänstetiden icke på långt när kan sägas vara styrkt i den omfattning, som erfordras för att Enbom skulle kunna vara berättigad att erhålla pension jämlikt kungörelsen den 8 november 1918 angående pensionering av bland andra förutvarande järnvägsarbetare, anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka, att Enbom, såsom motionärernas förslag innebär, likväl skulle tillerkännas en pension, till storleken jämförbar med den, som i nämnda kungörelse är bestämd för lägst 25 tjänstår. Styrelsen har däremot intet att erinra mot att Enbom tillerkännes ett visst mindre understöd; och får styrelsen i anslutning härtill tillstyrka, att Enbom tillerkännes ett årligt understöd med ett belopp, som, inklusive dyrtidstillägg, något understiger det gratifikationsbelopp, 500 kronor, vartill en ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar med minst 20 års anställningstid vid verket kan under vissa förutsättningar ifrågakomma enligt kungl. brevet den 18 december 1925 angående bemyndigande för styrelsen att, utan hinder av viss i instruktionen meddelad bestämmelse, bevilja gratifikationer.

Statskontoret har för egen del anfört, att statskontoret delade järnvägsstyrelsens uppfattning därom, att Enbom visserligen icke borde erhålla lika stor pension, som författningsenligt tillkomme en järnvägsbyggnadsarbetare vid Enboms levnadsålder och med 25 tjänstår men dock syntes böra beredas pension till något mindre belopp. Statskontoret ville framhålla, att pensionsbeloppet dock icke syntes böra sättas lägre än 384 kronor eller det belopp, som i allmänhet plägade beviljas medellös änka efter arbetare i statstjänst.

Utskottet.

Utskottet har, om ock med någon tvekan, funnit sig kunna tillstyrka, att Enbom i anledning av sin anställning i statsarbeten tillerkännes ett understöd från statens sida i form av årlig pension under sin återstående livstid. Med hänsyn till den korta tid, för vilken Enboms anställning blivit styrkt, har utskottet emellertid ansett pensionen icke böra bestämmas till högre belopp än 384 kronor årligen. Beloppet synes böra beviljas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med den 1 januari 1932.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 363, må medgiva, att förre järnvägs- och fortifikationsarbetaren Johan Alfred Enbom må från och med den 1 januari 1932 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

IV. Ecklesiastikdepartementet.

60:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i fyra med nummer 14—17 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 14 föreslagit riksdagen medgiva, att amanuensen hos Uppsala domkapitel *Ester Maria Heloise Edquist* må från och med dagen näst efter den, då hon efter uppnådd levnadsålder av 60 år avgår från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 2,580 kronor.

Ang.
pension åt
amanuensen
*Ester Maria
Heloise Ed-
quist.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ester Edquist, som är född den 26 november 1872, efter avslutade skolstudier vid högre elementarläroverk för flickor och en tids utövande av lärarinneverksamhet den 15 juni 1895 anställdes hos Uppsala domkapitel, i vars tjänst hon alltjämt kvarstår; att hon hos domkapitlet tjänstgjort såsom biträde från och med den 15 juni 1895 till och med den 30 april 1907, såsom extra ordinarie amanuens från och med den 1 maj 1907 till och med den 31 december 1921 samt såsom amanuens under tiden därefter; att Kungl. Maj:t den 4 augusti 1928 med avseende å bestämmelserna i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 261) angående antagande av befattningshavare vid domkapitlens expeditioner m. m. medgivit, att den omständigheten, att Ester Edquist icke avlagt sådana kunskapsprov, vilka äro föreskrivna för utövande av domarämbete, ej skulle utgöra hinder för domkapitlet i Uppsala att förordna henne till innehavare av amanuensbefattningen hos domkapitlet; att hon under senaste år åtnjutit lön enligt 16:e lönegraden 18:e löneklassen i den för extra ordinarie tjänstemän vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, gällande löneplanen; samt att hon under tiden 8 oktober—1 november 1928 efter förordnande uppehållit befattning såsom stiftsnotarie.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

61:o.

Ang.
pension åt
vaktmästaren
A. Johansson.

I punkten 15 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Skara *Alfred Johansson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Johansson*, som är född den 20 juli 1863, alltsedan höstterminen 1895 tjänstgjort vid förutnämnda läroverk; att han fullgjort sitt arbete med trohet, ordning och samvetsgrannhet och i sällspord grad gjort sig förtjänt av förtroende; att han enligt läkarintyg på grund av sjukdom (åderförkalkning med yrsel och huvudvärk samt allmän kraftnedsättning) numera med svårighet kan sköta sin tjänst; samt att hans avlöningsförmåner under åren 1926—1930 uppgått till 3,084 kronor för år, dyrtidstillägg inräknat, jämte fri bostad om 2 rum och kök till ett beräknat hyresvärde av 500 kronor.

I fråga om vidare utredning hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag står i överensstämmelse med vad riksdagen tidigare i åtskilliga liknande fall beslutit och har icke givit riksdagen anledning till erinran. Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

62:o.

Ang.
pensioner åt
extra befatt-
ningshavarna
vid Kungl.
biblioteket
L. Höjer och
Dagmar
Elisabet
Bergström.

Kungl. Maj:t har i punkten 16 av samma proposition föreslagit riksdagen medgiva, att extra befattningshavarna vid Kungl. biblioteket *Lenart Höjer* och *Dagmar Elisabet Bergström* må från och med dagen näst efter den, då de avgå från sina anställningar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pensioner till årliga belopp, Höjer av 1,284 kronor och *Dagmar Bergström* av 1,032 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Höjer*, som är född den 6 september 1862, erhållit anställning som extra, frivilligt biträde vid Kungl. biblioteket från början av år 1906; att han, då han ej avlagt erforderliga akademiska examina — han hade av hälsoskäl åtskilliga år tidigare avbrutit sina akademiska studier — icke kunnat vinna anställning som amanuens eller befordras till ordinarie tjänsteman; att han emellertid inom Kungl. biblioteket under hela sin tjänstetid i egenskap av läsesalsinspektör med för ordinarie tjänsteman föreskriven daglig tjänstgöringstid utövat den dagliga uppsikten över läsesalen och den däri studerande allmänheten

samt handhaft därmed förenade expeditionsgöromål; att Höjer på grund av bristande tillgång på avlöningsmedel till år 1922 icke uppburit annan avlöning än gratifikation vid skilda tillfällen; att han från och med år 1922 innehafvt tjänsteställning såsom extra befattningshavare och därvid åtnjutit avlöning i 9:e lönegraden av den för icke-ordinarie tjänstemän vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, gällande löneplanen; samt att han icke innehar annan statstjänst eller åtnjuter pension för sådan tjänst.

Beträffande *Dagmar Elisabet Bergström* inhämtas av handlingarna i ärendet, att hon, som är född den 27 februari 1863, alltsedan början av år 1909 tjänstgjort såsom biträde vid den detta år i biblioteket inrättade, på extra stat uppförda katalogiseringsavdelningen och att hon därefter oavbrutet varit verksam inom denna avdelning; att hon från och med år 1922 varit placerad i 4:e lönegraden och från och med budgetåret 1930/1931 i 7:e lönegraden av förut nämnda löneplan; att hon icke innehar annan statstjänst eller åtnjuter pension för sådan tjänst; samt att hon från Karlstads stifts lärares änke- och pupillkassa uppbär ett mindre årligt understöd å cirka 100 kronor.

I fråga om vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

63:o.

I punkten 17 av ifrågavarande proposition nr 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att portvakten i universitetshuset i Lund *Nils Jonsson Strand* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 660 kronor.

Ang.
pension åt
portvakten i
universitets-
huset i Lund
N. J:son
Strand.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Strand, som är född den 1 maj 1864, alltsedan den 1 september 1908 tjänstgjort som portvakt i universitetshuset i Lund; att denna befattning vid tiden för Strands antagande var uppförd å ordinarie stat med en avlöning i högsta lönegraden av 1,000 kronor, därav 750 kronor utgjorde lön; att avlöningen under tiden den 1 januari 1919—den 30 juni 1925 uppgick till högst 1,400 kronor, varav 1,050 kronor i lön; att 1925 års riksdag efter proposition av Kungl. Maj:t (prop. nr 115, sid. 303) uppfört befattningen å staten för universitetet i Lund med ett arvode av 1,800 kronor; samt att Strand för tiden den 1 september

1908—den 30 juni 1925 erlagt pensionsavgifter, vilka under räkenskapsåren 1919—1924/1925 efter ett pensionsunderlag av 1,050 kronor utgjort 31 kronor 50 öre om året; samt att han, därest tjänsten förblivit uppförd å ordinarie stat med nämnda pensionsunderlag, skulle hava ägt uppbära i pension 660 kronor $\left(\frac{22}{35} \times 1,050\right)$.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Under återopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

64:o.

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
läroverks-
adjunkten
C. H. Johans-
son.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 95, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i fem med nummer 1—5 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. adjunkten vid västra realskolan i Göteborg *Carl Herman Johansson* må, räknat från och med den 1 augusti 1930, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 480 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande:

Johansson, som är född den 31 augusti 1864, utnämndes den 25 november 1921 att från och med den 1 december 1921 vara adjunkt vid västra realskolan i Göteborg och innehade därefter nämnda befattning, med vilken var förenad undervisningsskyldighet huvudsakligen i kristendom, intill utgången av juli månad 1930 eller således under 8 år 8 månader. Under tiden före tillträdet av sagda befattning har han tjänstgjort såsom lärare vid olika statliga läroanstalter under sammanlagt 19 år 1½ månad. Härjämte har han *dels* under läsåret 1903/1904 varit anställd såsom föreståndare och lärare vid Borlänge samskola, som under nämnda läsår åtnjutit statsunderstöd, *dels ock* innehaft befattning såsom kyrkoherde under tiden från och med den 1 maj 1917 till och med den 30 november 1921. Av sistnämnda tid tjänstgjorde Johansson emellertid vid statlig läroanstalt från och med den 1 maj intill vårterminens slut år 1917, vilken tjänstgöring inräknats i nyss angivna tid av 19 år 1½ månad.

Genom statskontorets beslut den 3 juli 1930, vilket efter besvär av Johans-

son av kammarrätten genom utslag den 21 oktober 1930 lämnats utan ändring, har statskontoret förklarat Johansson berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten komme att äga rum, åtnjuta avkortad pension till ett belopp av 3,280 kronor årligen. Därvid har statskontoret — som funnit sig såsom tjänstår för erhållande av pension kunna tillgodoräkna Johansson varken den tid, varunder han varit anställd vid Borlänge samskola, eller den tid, varunder han icke innehaft annan än prästerlig befattning — beräknat Johanssons tjänstetid i statens tjänst till 27 tjänstår, vadan, då pensionsunderlaget utgjorde 4,000 kronor och för hel pension erfordrats 33 tjänstår, den Johansson tillkommande pensionen fastställts till belopp, motsvarande $\frac{27}{33}$ av pensionsunderlaget.

Skolöverstyrelsen och *statskontoret* hava i avgivna utlåtanden tillstyrkt, att åt Johansson måtte beviljas tilläggpension grundad på tillgodoräkande dels av den tid, varunder han bestritt tjänstgöring såsom kyrkoherde utan att därjämte innehava befattning, vilken enligt civila pensionslagen kunde tillgodoräknas honom, dels ock av två tredjedelar av den tid, under vilken han tjänstgjort vid Borlänge samskola.

Departementschefen, som funnit tilläggpension böra tillerkännas Johansson på grund av förenämnda tjänstgöring, har för sin del ansett, att tiden för Johanssons prästerliga tjänstgöring borde tillgodoräknas honom icke, på sätt ämbetsverkens förslag innebure, i sin helhet utan — liksom tjänstgöringen vid Borlänge samskola — allenast till två tredjedelar.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

I anslutning till vad riksdagen tidigare i jämförliga fall medgivit har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Johansson beredes tilläggpension i anledning av den tjänstgöring, som av honom fullgjorts dels i prästerlig befattning och dels såsom föreståndare och lärare vid statsunderstödd samskola. Med avseende å beräkningen av tilläggpensionens storlek delar utskottet den av departementschefen uttalade uppfattningen, att tiden för såväl den prästerliga tjänstgöringen som anställningen vid statsunderstödd enskild läroanstalt bör, såsom tidigare ägt rum beträffande utomstatlig tjänstgöring i allmänhet, tillgodoräknas allenast till två tredjedelar.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

65:o.

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
läroverksad-
junkten A. R.
Tingvall.

I punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. adjunkten vid högre allmänna läroverket i Borås *Axel Ragnar Tingvall* må, räknat från och med den 1 september 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,330 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Av utredningen i ärendet framgår, att *Tingvall*, som är född den 11 januari 1866, under tiden från och med den 19 januari 1893 till och med den 30 april 1897 innehaft icke-ordinarie prästerlig anställning, nämligen såsom vice komminister, vice pastor och pastorsadjunkt; att han därefter varit ordinarie komminister från och med den 1 maj 1897 till och med den 31 augusti 1913; att han vidare tjänstgjort som vice kyrkoadjunkt eller vice komminister från och med den 8 januari till och med den 18 februari 1915 samt från och med den 17 april till och med den 31 maj 1916 ävensom från och med den 21 augusti till och med den 31 oktober 1920; att han tjänstgjort såsom partiellt vikarierande adjunkt vid Stockholms norra latinläroverk från och med den 1 mars till och med den 7 juni 1909, såsom vikarierande adjunkt vid samma läroverk från och med den 1 november 1910 till och med den 8 juni 1911 samt såsom extralärare vid Linköpings högre allmänna läroverk läsåren 1911/1912 och 1912/1913; att han innehaft ordinarie befattning såsom adjunkt vid högre allmänna läroverket i Borås från och med höstterminen 1913 till och med den 14 augusti 1931, med vilken befattning varit förenad undervisningsskyldighet huvudsakligen i kristendom; att han genom beslut av statskontoret den 30 juli 1931 förklarats berättigad att från och med månaden näst efter den, då avgång från tjänsten komme att äga rum, åtnjuta en årlig pension av 2,550 kronor, motsvarande $\frac{21}{33}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 4,000 kronor; att därvid tillgodoräknats honom den tid av 21 år, under vilken han tjänstgjort vid allmänna läroverk, eller tiden från och med den 1 mars till och med den 7 juni 1909 samt från och med den 1 november 1910 till avgången ur tjänst, däri således inberäknade såväl ferier som lästerminer under vissa år, då *Tingvall* med tjänstledighet under lästerminerna från sin komministerbefattning bestritt tjänstgöring vid allmänna läroverk.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Motion I: 95.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren väckt motion nr 95, vari herr *Björnsson* hemställt, »att f. d.

adjunkten A. R. Tingvall i Borås må från och med månaden näst efter den, varunder han avgick från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära en tilläggspension av 1,450 kronor per år jämte dyrtidstillägg enligt härför stadgade grunder».

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisar utskottet till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att åt Tingvall skulle beredas tilläggspension, grundad på tillgodoräknande av två tredjedelar av tiden för hans prästerliga tjänstgöring såväl i ordinarie som i icke-ordinarie befattning. Då utskottet icke haft något att erinra emot detta förslag, får utskottet — med avstyrkande av motionen, i vad den avviker från Kungl. Maj:ts förslag — hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen I:95, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att f. d. adjunkten vid högre allmänna läroverket i Borås Axel Ragnar Tingvall må, räknat från och med den 1 september 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,330 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

66:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av ifrågavarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. adjunkten vid samrealskolan i Säffle *Johannes Emil Örtqvist* må, räknat från och med den 1 januari 1932, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 612 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

*Ang.
tilläggspension åt
f. d. adjunkten
J. E.
Örtqvist.*

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att Örtqvist, som är född den 16 september 1864, tjänstgjort såsom vikarierande adjunkt vid högre allmänna läroverket i Karlstad från och med den 23 mars till och med den 3 juni 1892, såsom extralärare vid nämnda skola från och med den 16 oktober till och med den 29 november 1892 samt såsom vikarierande adjunkt vid samma skola under vårterminen 1893 till och med den 11 maj; att han innehaft befattning såsom extralärare vid lägre allmänna läro-

verket i Åmål läsåret 1893/1894—1895/1896; att han hösten år 1899 grundat Säftele enskilda samskola, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1904 erhållit statsunderstöd från och med år 1905; att han från och med höstterminen 1899 till och med höstterminen 1912 tjänstgjort såsom föreståndare för nämnda skola, vilken med ingången av år 1913 ombildades till kommunal mellanskola; att han tjänstgjort såsom vikarierande ämneslärare och t. f. rektor för sistberörda skola under vårterminen 1913 samt såsom ordinarie ämneslärare och t. f. rektor därstädes läsåren 1913/1914—1927/1928; att han, sedan läroanstalten från och med den 1 juli 1928 ombildats till en statens samrealskola, utnämnts till adjunkt vid skolan och i denna egenskap kvarstått till dess han den 30 juli 1930 erhöll avsked; att han under tiden den 1 juli 1928—30 juni 1930 tillika innehåft förordnande såsom rektor vid samrealskolan och under tiden den 1 juli—11 augusti 1930 såsom vikarie uppehållit rektorsbefattningen; att Örtqvist, vilken i egenskap av ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola från och med höstterminen 1913 blivit delägare i statens pensionsanstalt, jämlikt mom. 12 i övergångsstadgandena under kap. IV i pensionsanstaltens reglemente den 31 december 1919, sådant sagda moment lyder enligt kungörelse den 29 juni 1928 (nr 257), i pensionshänseende tillhört statens pensionsanstalt även efter övergång till statstjänst; att, då han icke ägt adjunktskompetens, hans pensionsunderlag varit detsamma som det för manlig ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola gällande, eller 3,375 kronor; att pensionsanstalten vid prövning den 18 juli 1930 av den rätt till pension, som tillkomme Örtqvist, vilken den 16 september 1929 uppnått 65 levnadsår men erhållit tillstånd att kvarstå i tjänsten, tillgodoräknat honom hans tjänstgöring dels såsom vikarierande adjunkt eller extra lärare vid statsläroverk i olika perioder under tillhoppa omkring $3\frac{8}{12}$ år, dels såsom ordinarie ämneslärare vid kommunala mellanskolan i Säftele från och med läsåret 1913/1914 till och med den 30 juni 1928, således 15 år, och dels såsom adjunkt vid samrealskolan under följande 2 år, eller sammanlagt omkring $20\frac{8}{12}$ år, avjämnat till 20 tjänstår; att pensionen följaktligen bestämts till $\frac{20}{23}$ av 3,375 kronor eller sålunda 2,045 kronor 45 öre; samt att pensionsbrev utfärdats för honom, gällande från och med den 1 augusti 1930.

Skolöverstyrelsen har i avgivet utlåtande, efter erinran om vissa av riksdagen tidigare fattade beslut rörande tilläggs pensioner, grundade på tillgodoräknande i viss utsträckning av tjänstgöringstid vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, föreslagit, att åt Örtqvist måtte beviljas tilläggs pension av statsmedel med tillgodoräknande av två tredjedelar av den till $8\frac{1}{2}$ år uppgående tjänstetid, under vilken han tjänstgjort såsom föreståndare för Säftele enskilda samskola under den tid, densamma varit statsunderstödd, och såsom vikarierande ämneslärare vid samma skola efter dess ombildning till kommunal mellanskola, eller $5\frac{2}{3}$ år. Då pension jämlikt reglementet för statens pensionsanstalt hade kunnat be-

viljas Örtqvist för endast 20 år av den tid av 20 $\frac{8}{12}$ år, som Örtqvist intjänat för sådan pension, har skolöverstyrelsen härjämte föreslagit, att nyssnämnda $\frac{8}{12}$ år skulle inräknas i den tid, för vilken den ifrågasatta tilläggs-pensionen borde beräknas. Sistnämnda tid skulle, sålunda beräknad, komma att uppgå till 6 hela år.

I övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit och har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

67:o.

I punkten 4 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva,

dels att f. d. första lärarinnan vid samrealskolan i Trälleborg *Elin Sofia Hallengren* må, räknat från och med den 1 januari 1932, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — en tilläggs-pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 772 kronor för år,

*Ang.
tilläggs-
pension åt
f. d. första
lärarinnan
Elin Sofia
Hallengren.*

dels ock att pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) och dyrtidstillägg för *Elin Sofia Hallengren* må beräknas å ett sammanlagt belopp av 2,520 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Elin Hallengren*, som är född den 3 december 1869, innehade befattning såsom ämneslärarinna vid samskolan i Södertälje läsåren 1910—1920 och såsom första lärarinna vid samskolan i Trälleborg läsåren 1920—1930; att hon den 1 juli 1930 avgick från sin sistnämnda befattning; att statskontoret genom beslut den 26 juni 1930 beviljat henne avkortad pension med 1,710 kronor; att därvid, då hon ansetts innehava 19 tjänstår i statens tjänst, pensionen bestämts till $\frac{19}{30}$ av det för henne gällande pensionsunderlaget, 2,700 kronor; att *Elin Hallengren* före tillträddandet av statstjänst innehafte anställning såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring vid följande enskilda läroanstalter, nämligen under läsåren 1894—1896 vid elementarskolan för flickor i Ängelholm, under läsåren 1896—1907 vid högre elementarläroverket för kvinnlig ungdom i Halmstad, under läsåret 1907—1908 vid högre elementarskolan för flickor i Hälsingborg, under vårterminen 1909 vid *Anna Sandströms skola* i Stockholm och under läsåret 1909—1910 vid *Saltsjöbadens samskola*.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande över en av Hallengren gjord ansökning om tilläggspension anfört, bland annat, följande:

Överstyrelsen ville erinra därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen i vissa tidigare fall bifallit liknande ansökningar. Så hade 1931 års riksdag beviljat ämneslärarinnan vid högre lärarinneseminariet i Stockholm och den därmed förenade statens normalskola för flickor Anna Sofia Sondén och första lärarinnan vid samrealskolan i Åmål Lilly Emilia Högdahl tilläggspensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken var och en av dem bestritt tjänstgöring vid statsunderstödda enskilda läroanstalter. Av de enskilda läroanstalter, vid vilka Elin Hallengren tjänstgjort, hade skolorna i Ängelholm, Halmstad och Stockholm åtnjutit statsunderstöd de år, då sökanden tjänstgjorde vid skolorna, under det att Saltsjöbadens samskola läsåret 1909—1910 visserligen icke åtnjutit statsunderstöd men varit ställd under läroverksöverstyrelsens inseende. I fråga om Elin Hallengrens tjänstgöring vid nämnda läroanstalter ville överstyrelsen framhålla, att densamma måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och till stort gagn för hennes följande arbete i statens tjänst. Under sådana omständigheter syntes det överstyrelsen med billigheten överensstämmande, att även sökanden beviljades tilläggspension av statsmedel.

Tilläggspensionen syntes böra beräknas i överensstämmelse med det sätt, varpå nyssnämnda av 1931 års riksdag beviljade tilläggspensioner till ämneslärarinnorna Högdahl och Sondén beräknats. Under sådan förutsättning skulle tillgodoräknas sökanden intill $\frac{2}{3}$ av den till 15 år 20 veckor uppgående tid, under vilken hon tjänstgjort vid enskilda läroanstalter, som under nämnda tid varit statsunderstödda eller, vad beträffade Saltsjöbadens samskola, utan att åtnjuta statsunderstöd varit ställd under överstyrelsens inseende, eller 10 hela år.

Vid bifall härtill skulle Elin Hallengrens sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 29 år och hennes årliga pension komma att uppgå till $\frac{29}{30} \times 2,700$ kronor eller 2,610 kronor. Tilläggspensionen skulle alltså, enär den henne författningsenligt tillkommande pensionen uppginge till ett belopp av 1,710 kronor, utgöra 900 kronor. Av handlingarna framginge emellertid, att Elin Hallengren från svenska lärarinnornas pensionsförening åtnjöt en årlig pension av 90 kronor, och att av detta belopp 38 kronor utginge på grund av statsbidrag och för dettas erhållande erlagda pensionsavgifter och resten, 52 kronor, på grund av frivilligt inbetalade avgifter. Fråga kunde därför uppstå, huruvida med anledning härav någon minskning skulle göras i det nyss beräknade beloppet för den ifrågasatta tilläggspensionen. Då 1931 års riksdag beviljade tilläggspension till de förutnämnda lärarinnorna Högdahl och Sondén, hade sådant avdrag gjorts med anledning därav, att i annat fall för vardera av dem det sammanlagda pensionsbeloppet skulle hava överstigit det för henne gällande pensionsunderlaget. Vad nu Elin Hallengren beträffade, uppginge den till henne författningsenligt utgående pensionen, den nyss beräknade tilläggspensionen och hennes pension från svenska lärarinnornas pensionsförening till ett sammanlagt belopp av 2,700 kronor eller samma belopp som det för henne gällande pensionsunderlaget. Vidare vore i överensstämmelse med den praxis, som plägade tillämpas vid ärenden av ifrågavarande slag, förut angivna belopp för den ifrågasatta tilläggspensionen beräknat till endast $\frac{2}{3}$ av det belopp, som skulle hava utgått till henne, om hon under hela den tid, då hon tjänstgjort vid de en-

skilda läroanstalterna, inbetalat pensionsavgifter till statsverket. Då således härigenom beloppet av den för henne ifrågasatta tilläggs pensionen redan minskats med $\frac{1}{3}$ eller så stort belopp, som plägade anses grunda sig på av vederbörande sökande erlagda pensionsavgifter, syntes minst den del av den till henne från svenska lärarinnornas pensionsförening utgående pensionen, som grundade sig på de av henne frivilligt erlagda pensionsavgifterna, böra anses motsvara sagda tredjedel och icke avdragas från det belopp av 900 kronor, vartill tilläggs pensionen beräknats. Nyssnämnda belopp av 900 kronor syntes därför böra minskas med högst ett belopp av 38 kronor, eller till lägst 862 kronor.

Statskontoret, som avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har därvid anfört huvudsakligen följande:

Såsom av skolöverstyrelsen framhållits hade riksdagen i åtskilliga fall medgivit rätt för lärare att för erhållande av pension få tillgodoräkna sig $\frac{2}{3}$ av den tid, varunder tjänstgöring fullgjorts vid statsunderstödd enskild läroanstalt. Statskontoret funne skäligen, att jämväl sökanden beviljades dylik förmån i avseende å sin tjänstgöring vid skolorna i Ängelholm, Halmstad, Hälsingborg samt Stockholm, vilka läroanstalter åtnjutit statsunderstöd under den tid, sökanden varit anställd därstädes.

Skolöverstyrelsen hade emellertid föreslagit, att Elin Hallengren därjämte skulle i pensionshänseende få räkna sig tillgodo sin tjänstgöring vid Saltsjöbadens samskola under läsåret 1909—1910, ehuru nämnda läroanstalt, som visserligen alltsedan höstterminen 1906 stått under läroverksöverstyrelsens inseende, under ifrågavarande läsår icke varit statsunderstödd. Statskontoret ansåge sig därvid böra bringa i erinran ett av 1929 års riksdag (R. skr. nr 215, punkt 79) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om tilläggs pension åt vissa lärare och lärarinnor i ämnet gjort principuttalande. Med hänsyn till detta riksdagens uttalande funne statskontoret sig icke kunna biträda skolöverstyrelsens förslag i nu nämnt hänseende.

Av handlingarna i ärendet framginge vidare, att sökanden från svenska lärarinnornas pensionsförening uppbure en årlig pension av 90 kronor, varav 38 kronor utginge på grund av de statsbidrag, som föreningen erhållit, och återstoden, 52 kronor, på grund av frivilligt erlagda avgifter. I olikhet med vad skolöverstyrelsen i sådant avseende föreslagit ansåge statskontoret, att avdrag från tilläggs pensionen borde göras jämväl med sistnämnda belopp. Ett stöd härför ansåge sig statskontoret finna i vad 1931 års riksdag i sin skrivelse nr 202, punkt 71, anfört i anledning av ifrågasatt tilläggs pension åt ämneslärarinnan Sondén.

Med hänsyn till vad sålunda anförts funne statskontoret Elin Hallengren böra tillgodoräknas en tid av ytterligare 9 år. Sökandens pension skulle sålunda komma att uppgå till $\frac{28}{30}$ av 2,700 eller 2,520 kronor. Då, såsom förut omformäls, avdrag borde göras med hela det från svenska lärarinnornas pensionsförening utgående pensionsbeloppet, 90 kronor, skulle sökanden tillkommande tilläggs pension alltså utgöra 720 kronor (2,520 — 1,710 — 90 = 720).

För egen del har *departementschefen* yttrat följande:

»I överensstämmelse med vad som förekommit i tidigare liknande fall synes Elin Sofia Hallengren böra i pensionshänseende få räkna sig tillgodo två tredjedelar av sin tjänstgöring vid statsunderstödda enskilda lä-

roanstalter. Däremot anser jag i likhet med statskontoret skäl icke föreligga att tillgodoräkna sökanden hennes tjänstgöring vid Saltsjöbadens samskola, vilken skola icke åtnjöt statsunderstöd under det läsår, sökanden varit anställd därstädes.

Beträffande frågan, i vad mån från den med hänsyn till sålunda bestämt antal tjänstår uträknade tilläggspensionen avdrag bör göras för den pension, som av sökanden åtnjutes från svenska lärarinnornas pensionsförening, ansluter jag mig till skolöverstyrelsens förslag. Mellan nu ifrågavarande pensionsfråga och de av ämbetsverken omförmälda, vid 1931 års riksdag behandlade framställningarna om tilläggspension åt lärarinnorna Sondén och Högdahl, föreligger skiljaktighet så tillvida, att den sammanlagda tjänstetid, efter vilken för sistnämnda lärarinnor pension jämte tilläggspension beräknades, uppgick till för erhållande av hel pension föreskriven tjänstålder, under det att motsvarande tjänstetid för Elin Sofia Hallengren understiger vad som erfordras för hel pension. Även om icke någon som helst reduktion verkställdes med hänsyn till pensionen från pensionsföreningen, skulle på grund härav Hallengrens sammanlagda pensionsförmåner icke komma att överstiga ett belopp, motsvarande hel pension. Skolöverstyrelsens å detta förhållande grundade förslag om avdrag från tilläggspensionen med den del av pensionen från pensionsföreningen, som utgår på grund av statsbidrag och för statsbidrags utbekommande erlagda avgifter, synes mig motiverat och torde vara förenligt med den principiella ståndpunkt, varåt riksdagen givit uttryck i sin skrivelse angående tilläggspension åt de förenämnda lärarinnorna Sondén och Högdahl.

I enlighet med de av mig sålunda förordade beräkningsgrunderna bör tilläggspensionen åt Elin Sofia Hallengren bestämmas till (2,520 — 1,710 — 38 =) 772 kronor.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I anslutning till tidigare praxis vill utskottet tillstyrka, att åt Hallengren beredes tilläggspension, grundad på tillgodoräkande i av Kungl. Maj:ts föreslagen omfattning av tjänstgöring vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.

Med avseende å frågan, i vad mån avdrag från den sålunda beräknade tilläggspensionen bör göras för den pension, som tillkommer Hallengren från svenska lärarinnornas pensionsförening, har utskottet ansett sig kunna biträda departementschefens uppfattning därom, att ifrågavarande avdrag i detta fall bör begränsas till den del av nämnda pension, som svarar mot statsbidrag och för dessas erhållande obligatoriska pensionsavgifter. Såsom departementschefen framhållit, lärer ett sådant förfarande vara förenligt med den principiella ståndpunkt, varåt riksdagen år 1931 vid behandling av ett par liknande pensionsfrågor givit uttryck.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

68:o.

I punkten 5 av samma proposition nr 95 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. folkskolinspektören, filosofie doktorn *Knut Bernhard Kjellmark* må, räknat från och med den 1 november 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,030 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
folkskol-
inspektören
K. B. Kjell-
mark.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Kjellmark*, som är född den 29 oktober 1866, tjänstgjorde såsom vikarierande andre lärare vid Värmlands läns folkhögskola och den därmed förenade lantmannaskolan under läsåren 1899/1900 och 1900/1901; att han innehade befattning såsom andre lärare vid Jämtlands läns folkhögskola under tiden den 15 oktober 1901—den 31 december 1904; att han uppehöll förordnande såsom statens folkskolinspektör i Kronobergs län under åren 1905—1909; att han var anställd såsom Malmö stads folkskolinspektör under åren 1910—1916 samt från och med början av höstterminen 1911 jämsides med sistnämnda befattning tjänstgjorde såsom föreståndare för och lärare vid Malmö seminarium för utbildande av småskollärarinnor, lärarinnor vid mindre folkskola samt biträdande lärarinnor vid folkskola; att han uppehöll förordnande såsom statens folkskolinspektör i Smålands södra inspektionsområde under åren 1917 och 1918; att han den 11 oktober 1918 konstituerades och förordnades att från och med den 1 januari 1919 vara folkskolinspektör i nyssnämnda inspektionsområde, vilket konstitutorial av Kungl. Maj:t den 10 oktober 1919 förklarades från och med den 1 januari 1920 avse Sydsmålands inellersta inspektionsområde; att han genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 oktober 1931 beviljades avsked från och med den 30 i samma månad; att han av statskontoret förklarats berättigad att åtnjuta avkortad pension till belopp av 3,270 kronor årligen; att därvid såsom tjänstår tillgodoräknats honom allenast den tid, varunder han tjänstgjort såsom statens folkskolinspektör, eller alltså åren 1905—1909 samt tiden från och med ingången av år 1917; att sammanlagda tjänstetiden i stats-tjänst sålunda beräknats till 19 år 9 månader 29 dagar; samt att, då för hel pension erfordrats 25 tjänstår, hans pension alltså bestämts till $\frac{19}{25}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 4,300 kronor, eller alltså efter föreskriven avrundning 3,270 kronor.

Under erinran, att 1930 och 1931 års riksdagar med bifall till av Kungl. Maj:t gjorda framställningar beviljat folkskolinspektörerna *E. E. Svansson* och *N. J. Jonsson* tilläggs pensioner, grundade på tillgodoräknande av $\frac{2}{3}$ av viss tjänstgöring utom statens tjänst (R. skr. nr 369:1930, punkt 83, och 202:1931, punkt 66), har *skolöverstyrelsen* i nu förevarande ärende anfört i huvudsak följande:

Kjellmark, vilken vid avgången från sin folkskolinspektörstjänst hade att åberopa en sammanlagd tjänstgöring i statens tjänst av 19 år 9 månader 29 dagar, hade dessutom haft sin verksamhet förlagd till folkundervisningens område under en tid av omkring 12 år. Att denna hans verksamhet varit av direkt allmännyttig beskaffenhet, liksom att den varit till särskilt gagn för hans arbete såsom folkskolinspektör, syntes vara otvivelaktigt.

Därest Kjellmark finge tillgodoräkna sig $\frac{2}{3}$ av sin förutnämnda tjänstgöring utom statens tjänst, komme hans pensionsförmåner att uppbringas till samma belopp som hel tjänstepension för folkskolinspektör. Den tilläggspension, som skulle kunna tillerkännas Kjellmark, skulle alltså utgöra skillnaden mellan 4,300 kronor och 3,270 kronor eller 1,030 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Då den av Kjellmark bestridda lärartjänstgöringen torde få anses hava varit av väsentlig betydelse för hans lämplighet såsom folkskolinspektör, har utskottet — i anslutning jämväl till tidigare praxis i likartade fall — ansett skäl föreligga för medgivande åt honom av tilläggspension, grundad på tillgodoräkande i föreslagen omfattning av nämnda tjänstgöring utom statens tjänst.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

69:o.

*Ang.
pension åt
extraläraren
K. E. Meijen-
qvist.*

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1932 dagtecknad proposition nr 157, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i fyra med nummer 9—12 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 9 föreslagit riksdagen medgiva, att extraläraren vid högre allmänna läroverket i Gävle *Karl Edvard Meijenqvist* må, räknat från och med den 1 augusti 1932, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,728 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Meijenqvist, som är född den 15 juli 1867, avlade teologisk-filosofisk examen år 1890; att han från och med höstterminen 1906 till och med höstterminen 1931 med undantag av vårterminen 1911 tjänstgjort såsom vikarierande adjunkt, extralärare eller timplärare vid högre allmänna läroverken i Falun och Västervik, realskolan i Karlshamn och högre allmänna läroverket i Gävle, därav med

full tjänstgöring under sammanlagt 23 läsår; att han den 9 januari 1932 av skolöverstyrelsen förordnats att tills vidare under vårterminen 1932 vara extralärare vid högre allmänna läroverket i Gävle; att han under sin förenämnda tjänstgöring icke åtnjutit annan ledighet än sjukledighet under kortare tider; samt att han icke innehar annan statstjänst eller åtnjuter pension för sådan tjänst.

Riksdagen har tidigare i vissa fall, senast år 1930, beviljat pension till extra ordinarie lärare vid allmänt läroverk. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes jämväl extraläraren Meijenqvist. Mot vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

70:o.

Uti punkten 10 av förevarande proposition nr 157 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm *Carl Johan Carlsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

*Ang.
pension åt
förste vakt-
mästaren C. J.
Carlsson.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att Carlsson, som är född den 2 oktober 1857 och alltså uppnått en levnadsålder av 74 år, alltsedan den 1 oktober 1895 innehaft anställning såsom vaktmästare vid allmänt läroverk; att han beräknas komma att avgå från nu innehavande befattning vid högre allmänna läroverket å Östermalm med utgången av september månad 1932; att han för sin tjänstgöring erhållit de bästa vitsord; samt att hans löneförmåner under åren 1925—1931 uppgått till 2,640 kronor om året jämte dyrtidstillägg enligt de för statens befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder ävensom att han åtnjutit förmån av fri bostad (2 rum och kök) med värme och lyse, vilken förmån av taxeringsmyndigheterna uppskattats till ett värde av 800 kronor om året.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Med hänvisning till vad under punkten 61 anförts hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

71:o.

Ang.
pension åt
vaktmästaren
K. A. Hern-
lund.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 11 riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Strängnäs *Karl Alfred Hernlund* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten upp bära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hernlund, som är född den 4 juni 1864, sedan den 1 oktober 1904 utan avbrott tjänstgjort och fortfarande tjänstgör såsom vaktmästare vid folkskoleseminariet i Strängnäs; att han under hela anställningstiden jämte vaktmästargöromålen omhänderhaft eldningen vid seminariet; att han, såvitt det kunnat utrönas, aldrig åtnjutit annan tjänstledighet än för sjukdom; att han på ett i allo utmärkt sätt fullgjort sina åligganden; att hans avlöningsförmåner — förutom fri bostad om två rum och kök med bränsle och lyse jämte planteringsland — utgjort, fränsett dyrtidstillägg, 2,400 kronor under ett vart av åren 1922—1925 och 2,500 kronor under ett vart av åren 1926—1931; samt att vid beräkningen av Hernlunds kontanta avlöning från och med år 1922 tagits till utgångspunkt det avlöningsbelopp, 3,108 kronor för år, som tillkommer förste expeditionsvakt i nyreglerat verk, placerad i högsta löneklassen i 7:e lönegraden i ortsgrupp D, därvid från sistnämnda belopp, 3,108 kronor, dragits dels det beräknade värdet av naturaförmåner (600 kronor för år till och med år 1925 och 500 kronor för år under tiden därefter), dels ock ett belopp av 108 kronor, motsvarande pensionsavgift.

Av utredningen framgår vidare, att Hernlund på grund av indragning av folkskoleseminariet i Strängnäs beräknas komma att avgå från sin statsanställning den 1 juli 1932.

I avseende å vidare utredning hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

72:o.

Ang.
pension åt
städerskan
Ida Maria
Lindmark.

Uti punkten 12 av förevarande proposition nr 157 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan vid samrealskolan i Skellefteå *Ida Maria Lindmark* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin anställning vid skolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten upp bära en årlig pension av 660 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ida Maria Lindmark är född den 12 oktober 1867; att hon alltsedan läsåret 1900/1901 varit anställd såsom städerska vid statliga läroanstalter, till en början vid Skellefteå lägre allmänna läroverk och, efter denna läroanstalts ombildning först till samskola och senare till samrealskola, vid sistnämnda skolor; att hon på grund av sjukdom (tumör) och undergången svår operation varit ur stånd att tjänstgöra sedan den 19 oktober 1931; att hon enligt för henne utfärdat läkarintyg på grund av sin nämnda sjukdom är för all framtid oförmögen till arbete; att hon fullgjort sina åligganden på ett mönstergillt sätt och fört en hedrande vandel; att hennes tjänstgöring vid läroanstalten utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning; att hennes avlöningsförmåner från och med år 1920 utgjort arvode med 800 kronor för år, utan rätt att därå uppbära dyrtidstillägg, ävensom hyresbidrag med 200 kronor om året samt förmån av fri vedbrand och lyse, vilken förmån värderats till 200 kronor för år; att hon uppburit full avlöning till och med utgången av år 1931; samt att samrealskolans lärarkollegium å sammanträde den 12 januari 1932 beslutat bevilja henne en sjukhjälp med 600 kronor om året jämte förenämnda hyresbidrag och naturaförmåner, att utgå till den 1 juli 1932 eller den tidigare tidpunkt, från vilken hon kunde komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

73:o.

I en till riksdagen avlåten, den 4 mars 1932 dagtecknad proposition nr 232, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i två med nummer 2 och 3 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 2 föreslagit riksdagen medgiva, att adjunkten vid högre allmänna läroverket i Visby *Johan Aron Kjellander* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 3,280 kronor för år, med rätt att å sistnämnda belopp åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280); skolande dock tilläggspensionen upphöra att utgå, därest *Kjellander* kommer i åtnjutande av emeritilön såsom präst.

*Ang.
tilläggs-
pension åt
läroverks-
adjunkten
J. A.
Kjellander.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Kjellander, som är född den 14 mars 1867, alltifrån den 9 juni 1895 intill utgången av juli månad 1922 innehaft olika prästerliga anställningar, nämligen såsom ämbetsbiträde åt kyrkoherden i Turinge pastorat till och med den 27 augusti 1895, såsom vice komminister i Södertälje pastorat från och med den 28 augusti 1895 till och med den 14 juni 1896, såsom vice pastor i Husby-Oppunda pastorat från och med den 15 juni 1896 till och med den 30 april 1898, såsom ordinarie komminister i Österåkers församling från och med den 1 maj 1898 till och med den 30 november 1905 och i Torshälla stads- och landsförsamlingar från och med den 1 december 1905 till och med den 30 juni 1909, såsom ordinarie kyrkoherde i Vallby och Hammarby församlingar från och med den 1 juli 1909 till och med den 30 april 1919 och i Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby församlingar från och med den 1 maj 1919 till och med den 30 juni 1922 samt såsom vice pastor i sistnämnda församlingar under juli månad 1922; att han under läsåren 1917—1922 varit anställd såsom lärare vid olika läroanstalter, därav läsåret 1917—1918 såsom extralärare med full tjänstgöring vid realskolan i Södertälje och under läsåren 1918—1922 vid kommunala gymnasier; att Kjellander åtnjutit ledighet från vederbörande av honom innehavda prästerliga anställning under sammanlagt 2 år 22 dagar; att Kjellander sedan den 1 juli 1922 varit ordinarie adjunkt vid högre allmänna läroverket i Visby; att han uppbär avlöning enligt högsta lönegraden för adjunkt i den år 1918 för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken fastställda lönestaten; samt att han genom beslut av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1931 erhållit tillstånd att kvarstå vid sin adjunktstjänst tills vidare intill utgången av juni månad 1932.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet tillstyrkt, att åt Kjellander måtte beviljas tilläggspension, grundad på tillgodoräknande av två tredjedelar av den tid, varunder han fullgjort prästerlig tjänstgöring i ordinarie eller extra ordinarie anställning. Vid bifall härtill skulle Kjellanders årliga pension komma att uppgå till 3,280 kronor, därav 1,340 kronor utgörande författningsenligt utgående pensionsbelopp och 1,940 kronor tilläggspension.

I övrigt får utskottet beträffande utredningen i ärendet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär, att åt Kjellander skulle beredas tilläggspension, grundad på tillgodoräknande av två tredjedelar av den tid, varunder han fullgjort prästerlig tjänstgöring i ordinarie eller extra ordinarie anställning. Utskottet, som icke haft något att erinra mot detta förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

74:o.

I punkten 3 av förevarande proposition nr 232 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att folkskolinspektören *David Hjalmar Lindén* må från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten efter uppnådd levnadsålder av 65 år kommer att äga rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,370 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Ang.
tilläggs-
pension å folk-
skolinspek-
tören *D. H.*
Lindén.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Lindén*, som är född den 1 juni 1867, tjänstgjorde såsom extra ordinarie folkskollärare i Norrköping från och med den 7 september 1887 till och med den 31 december 1891 samt såsom ordinarie folkskollärare därstädes från och med den 1 januari 1892 till och med den 31 december 1914 med tjänstgöring från och med höstterminen 1908 till och med vårterminen 1914 vid folkskolans högre avdelning och under höstterminen 1914 vid Norrköpings högre folkskola; att han jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1914 var förordnad såsom folkskolinspektör i Närkes inspektionsområde från och med den 1 januari 1915 till och med den 31 december 1916 samt genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 november 1916 konstituerades och förordnades att från och med den 1 januari 1917 vara folkskolinspektör i samma inspektionsområde; att han genom beslut av statskontoret den 4 februari 1932 förklarats berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten såsom folkskolinspektör efter den 1 juni 1932 uppnådd levnadsålder av 65 år komme att äga rum, under sin återstående livstid åtnjuta avkortad pension till belopp av 2,930 kronor; att därvid såsom tjänstår tillgodoräknats honom den tid från och med den 1 januari 1915, varunder han uppehållit eller innehaft tjänst såsom folkskolinspektör, eller 17 år; samt att, då för hel pension erfordrats 25 tjänstår, hans pension bestämts till $\frac{17}{25}$ av det för honom jämlikt kungörelsen den 19 juni 1919 (nr 520) angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m. gällande pensionsunderlaget, 4,300 kronor, eller alltså efter föreskriven avrundning till förenämnda belopp, 2,930 kronor.

Under erinran, att 1930 och 1931 års riksdagar med bifall till av Kungl. Maj:t gjorda framställningar beviljat folkskolinspektörerna *E. E. Svänsson* och *N. J. Jonsson* tilläggs pensioner, grundade på tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring såsom folkskollärare, har *skolöverstyrelsen* i nu förevarande ärende anfört i huvudsak följande:

Lindén hade före tillträdet av folkskolinspektörstjänsten haft sin verksamhet förlagd till folkundervisningens område under en tid av något över 27 år. Att denna hans verksamhet varit av direkt allmännyttig beskaffenhet, liksom att den varit till särskilt gagn för hans arbete såsom folkskolinspektör, syntes vara otvivelaktigt.

Därest Lindén tillgodoräknades $\frac{2}{3}$ av sin förenämnda verksamhet utom statens tjänst, komme hans pensionsförmåner att uppbringas till samma belopp som hel tjänstepension för folkskolinspektör. Den tilläggspension, som sålunda skulle kunna tillerkännas Lindén, utgjorde alltså skillnaden mellan det för honom gällande pensionsunderlaget, 4,300 kronor, och det honom författningsenligt tillkommande pensionsbeloppet. Enligt överstyrelsens beräkning komme tilläggspensionen i enlighet härmed att uppgå till 1,370 kronor.

Vidkommande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med åberopande av vad som anförts under punkten 68 i det föregående hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

75:o.

Ang.
pension åt
portvakten
Albertina
Sofia
Andersson.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 233, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 8, avseende ecklesiastikdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att portvakten i ecklesiastikdepartementets lokal i Stockholm *Albertina Sofia Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar portvaktssysslan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Av en inom ecklesiastikdepartementet upprättad promemoria inhämtas, bland annat, följande:

Albertina Sofia Andersson, som är född den 8 juli 1863, blev år 1908 biträde åt dåvarande portvakten i ecklesiastikdepartementets nuvarande lokaler, vilken var anställd av hovförvaltningen. Förvaltningen av ifrågavarande fastighet övertogs år 1910 av byggnadsstyrelsen. År 1912 erhöll Albertina Sofia Andersson ensam portvaktssysslan, för vilken hon därefter under tiden till den 1 oktober 1919 av byggnadsstyrelsen åtnjöt ersättning, bestående av fri bostad om ett rum samt kontant avlöning, till en början med 300 kronor och sedermera med 500 kronor om året. Härjämte hade Albertina Sofia Andersson inkomst av städning åt 2 eller 3 kommittéer. Från och med den 1 oktober 1919 uppbär Albertina Sofia Andersson avlöning av ecklesiastikdepartementet. Enligt kontrakt den 3 oktober 1919 utgör hennes ersättning för portvaktssysslan kontant 500 kronor för år jämte fri bostad och två famnar björkved om året. Albertina Sofia Andersson är medellös samt

på grund av sjukdom (höggradig struma samt blodbrist och hjärtbesvär) för framtiden oförmögen att försörja sig med eget arbete.

Med avseende å utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

V. Jordbruksdepartementet.

76:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67, vilken beträffande jordbruksdepartementet innefattar förslag i tre med nummer 18—20 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 18 föreslagit riksdagen medgiva, att domänintendenten i Västmanlands län *Bengt Reinhold Wolffram* må, räknat från och med den 1 januari 1932, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 2,448 kronor.

*Ang.
pension åt
domänintenden-
ten B. R.
Wolffram.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Wolffram, som är född den 13 maj 1864, sedan år 1908 skött domänintendentsbefattningen i Västmanlands län och senast den 19 december 1930 av Kungl. Maj:t förordnats att tillsvidare under år 1931 uppehålla samma befattning med skyldighet för honom därjämte att tillsvidare utföra utarrenderings- och besiktningsförrättningar samt ombudsmannaskap vid syner å kronans jordbruksdomäner i Gävleborgs och Kopparbergs län; samt att med befattningen varit förenat ett årligt arvode, som sedan år 1919 utgått med 3,800 kronor.

I övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag ansluter sig till vad riksdagen tidigare i åtskilliga liknande fall beslutat. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig böra biträda förslaget och alltså hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

77:o.

Ang.
pension åt
domänintenden-
ten C. A.
N. F. Adler-
creutz.

I punkten 19 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att domänintendenten i Östergötlands län *Carl August Nicolas Fredrik Adlercreutz* må, räknat från och med den 1 januari 1932, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 2,448 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Adlercreutz, som är född den 27 maj 1863, från och med den 16 juni 1911 till och med den 31 december 1912 — med undantag av 14 dagar — efter särskilda förordnanden av Kungl. Maj:t uppehållit domänintendentsbefattningen i Östergötlands län under dåvarande domänintendents tjänstledighet för sjukdom; att han från och med den 1 januari 1913 oavbrutet skött ifrågavarande domänintendentsbefattning; samt att denna befattning varit förenad med ett arvode av för närvarande 4,500 kronor.

I avseende å vidare utredning åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Åberopande vad under nästföregående punkt anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

78:o.

Ang.
pension åt
extra rit-
biträdet
*Hilma Tony
Amalia Teng-
strand.*

Kungl. Maj:t har i punkten 20 av ifrågavarande proposition nr 67 föreslagit riksdagen medgiva, att extra ritbiträdet hos lantmäteristyrelsen fru *Hilma Tony Amalia Tengstrand*, född Örtengren, må, räknat från och med den 1 juli 1931, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att fru Tengstrand, som är född den 23 december 1873, från och med juli månad 1906 till och med april månad 1931 tjänstgjort som extra biträde hos lantmäteristyrelsen och därvid varit sysselsatt med kartritningsarbeten för styrelsens räkning; att hennes avlöning, som till en början utgjort omkring 50 kronor för månad, successivt ökats och för åren 1917—1930 i medeltal utgjort 1,883 kronor för år räknat; att hennes arbete städse varit prägladt av stor noggrannhet och plikttröhet; samt att hon enligt läkarintyg på grund av sjukdom

(svårartad muskel- och nervreumatism) sannolikt kommer att för framtiden vara oförmögen till arbete hos styrelsen.

I övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Under återopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

79:o.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 95 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 6, avseende jordbruksdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. överassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet *Pehr Karl Wilhelm Bolin* må, räknat från och med den 5 november 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningens enligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 228 kronor för år.

Ang.
tilläggs-
pension åt f. d.
överassistenten
*P. K. W.
Bolin.*

Av utredningen i ärendet framgår, att Bolin är född den 4 november 1865; att han från och med den 19 april 1900 intill utgången av år 1906 enligt förordnande av lantbruksakademien tjänstgjorde såsom föreståndare för centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsök; att han vid upprättandet den 1 januari 1907 av centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet förordnades att uppehålla överassistenttjänsten vid centralanstaltens avdelning för jordbruk och växtodling samt den 25 januari 1907 av Kungl. Maj:t utnämndes till ordinarie innehavare av samma tjänst; att han genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 oktober 1931 beviljades avsked från och med den 5 november samma år; att statskontoret den 15 oktober 1931 förklarade Bolin berättigad att från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten komme att äga rum, under återstående livstiden åtnjuta en avkortad pension till belopp av 5,496 kronor årligen; att vid bestämmandet av nämnda pensionsbelopp, som efter föreskriven avjämnning motsvarar $\frac{24}{25}$ av det för Bolin såsom överassistent gällande pensionsunderlaget, 5,724 kronor (lönegrad B 26), såsom tjänstår tillgodoräknats Bolin allenast tiden efter ingången av år 1907, då han tillträdde förordnande såsom överassistent; samt att Bolin hos Kungl. Maj:t gjort framställning om erhållande av pension, såsom om han innehaft befattning som avdelningsföreståndare vid centralanstalten, därvid han tillika anhållit att, därest sådan förmån ej skulle kunna beredas honom, han måtte få komma i åtnjutande av tilläggspen-

sion — utöver honom tillagd avkortad pension såsom överassistent — till belopp motsvarande skillnaden mellan denna avkortade pension och hel pension för överassistent.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet anfört, att, såvitt statskontoret kunde finna, sådana omständigheter icke blivit i ärendet förebragta, att Kungl. Maj:t skulle kunna utan risk för vittgående konsekvenser av betänklig art bereda Bolin pension, såsom om han innehåft befattning såsom avdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Beträffande framställningen i vad den avsåge utverkande av sådan tilläggspension åt Bolin, att han komme i åtnjutande av hel pension såsom överassistent, har statskontoret anfört, bland annat, följande:

Tiden den 19 april 1900—den 31 december 1906, varunder Bolin varit föreståndare för centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsök, hade icke författningenslignat kunnat tillgodoräknas honom i pensionshänseende. Det ville dock synas statskontoret, som om här föreläge ett fall, där riksdagens medgivande borde utverkas till åtnjutande av en tilläggspension såsom plögade äga rum i fall, där vederbörande före statsanställningen utövat för statstjänsten betydelsefull verksamhet och särskilt där den institution, vid vilken verksamheten utövats, övertagits av staten och vederbörande då övergått i statens tjänst. Den statliga centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet syntes kunna betraktas såsom en direkt fortsättning av den hushållningssällskapens försöksverksamhet, vid vilken Bolin under åren närmast före 1907 varit anställd.

På grund härav och då allenast ett år fattades i den tid av 25 år, som skulle hava erfordrats för tillerkännande av hel pension åt Bolin, syntes skillnadsbeloppet, 228 kronor, böra utverkas såsom tilläggspension åt honom.

Departementschefen har anslutit sig till den av statskontoret sålunda uttalade uppfattningen.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Motion
II: 432.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning väckt motion nr 432, vari herrar *Larson* i Tönnersa och *Hedlund* i Häste hemställt, »att riksdagen måtte besluta medgiva, att f. d. överassistenten P. K. W. Bolin må, räknat från och med den 5 november 1931, under sin återstående livstid få uppbära pension, såsom om han innehåft befattning som avdelningsföreståndare vid centralanstalten».

I motionen har framhållits, att det kanske mest vägande skälet för att Bolin skulle komma i åtnjutande av pension, uppgående till samma belopp som en avdelningsföreståndarpension, syntes ligga i det förhållandet, att Bolin före sin överflyttning till tjänst vid den nuvarande centralanstalten hade organiserat och under sju år varit ledare för centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsöksverksamhet, vilken verksamhet därefter inkorporerats med den nya centralanstalten och där

kommit att i enlighet med den av Kungl. Maj:t fastställda planen utgöra jordbruksavdelningens huvudsakliga uppgift, samt att det varit särskilda omständigheter, vilka icke hade avseende å Bolins kompetens eller hans arbetsresultat, som gjort, att han icke allt framgent förblivit ledare för samma verksamhet, i vilket fall han väl också hade fått intaga tjänsteställning som avdelningsföreståndare och då jämväl hade fått nu uppbära pension såsom sådan.

I fråga om motiveringen i övrigt hänvisas till motionen.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Vad beträffar det motionsvis framställda yrkandet måste utskottet ställa sig avvisande till detsamma. Ett bifall till ifrågavarande yrkande skulle innebära avsteg från den princip, på vilken pensioneringen av statstjänstemän allmänt vilar, nämligen att pensionsförmånen avväges i viss relation till lönen å innehavd befattning, och ett beslut i enlighet med motionärernas förslag skulle därför — såsom även statskontoret i sitt ovannämnda utlåtande framhållit — vara ägnat att medföra konsekvenser av betänklig art.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å omfördämda motion II: 432, må medgiva, att f. d. överassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet Pehr Karl Wilhelm Bolin må, räknat från och med den 5 november 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningens enligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 228 kronor för år.

80:o.

I en till riksdagen avlåten, den 4 mars 1932 dagtecknad proposition nr 232 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 4, avseende jordbruksdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att statsgeologen *Herman Oskar Hedström* må från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten efter uppnådd levnadsålder av 65 år kommer att äga rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningens enligt tillkommande pension — tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 324 kronor för år.

*Ang.
tilläggs-
pension åt stats-
geologen H. O.
Hedström.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hedström, som är född den 4 april 1867, under åren 1890—1898 tjänstgjorde såsom extrageolog vid Sveriges geologiska undersökning under sammanlagt 1 år 2 månader 19 dagar; att han under åren 1895 och 1896 på uppdrag av och med anslag från nämnda ämbetsverk utförde vissa speciella geologiska undersökningar under omkring 2 månader; att han, efter att från och med den 1 januari 1899 hava vunnit stadigvarande anställning vid ämbetsverket, förordnades den 1 juni 1899 att uppehålla en geologbefattning och den 30 juli 1901 att vara geolog därstädes; att han vid ämbetsverkets uppförande från och med år 1910 på ordinarie stat erhöll fullmakt såsom geolog; att han, sedan ny stat fastställts för verket, den 31 december 1914 utnämndes och förordnades att vara statsgeolog, vilken befattning för närvarande är placerad i 26:e lönegraden i gällande löneplan för ordinarie tjänstemän vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen; att han under sin anställning vid ämbetsverket, förutom semester och sjukledighet, med Kungl. Maj:ts medgivande åtnjutit ledighet från sin tjänst från och med den 1 oktober 1918 till utgången av år 1919 eller under en tid av 1 år 3 månader för verkställande av praktiskt-geologiska undersökningar åt Ölands cementaktiebolag och Holmstorps aktiebolag rörande Sveriges kalkstens- och alunskiffertillgångar m. m.; att han således efter avdrag av sistnämnda tid, vid den beräknade avgången ur tjänst den 4 april 1932 tjänstgjort vid Sveriges geologiska undersökning eller arbetat för dess räkning sammanlagt 33 år 4 månader 23 dagar; att statskontoret genom beslut den 18 februari 1932 förklarar Hedström berättigad att från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten efter den 4 april 1932 uppnådd levnadsålder av 65 år komme att äga rum, åtnjuta avkortad pension till belopp av 5,400 kronor årligen; att statskontoret därvid såsom tjänstår för erhållande av pension tillgodoräknat Hedström nyssnämnda tid av 33 år 4 månader 23 dagar samt i enlighet därmed och då för hel pension erfordrats 35 tjänstår bestämt pensionen till $\frac{33}{35}$ av pensionsunderlaget, 5,724 kronor; att Hedström, förutom nyss omförmälda, under åren 1918 och 1919 under tjänstledighet från statsgeologbefattningen utförda praktiskt-geologiska undersökningar, verkställt dylika undersökningar, bland annat, under åren 1891 och 1892 för Kopparbergs läns hushållnings-sällskaps räkning; samt att Hedström tjänstgjort såsom amanuens i mineralogi och geologi vid Stockholms högskola från och med höstterminen 1893 till och med höstterminen 1894.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet i huvudsak anført följande:

Skillnaden mellan den tid, som kunnat författningsenligt tillgodoräknas Hedström för pension, och de 35 tjänstår, som erfordrades för hel pension, utgjorde 1 år 7 månader 7 dagar. Denna skillnad hade medfört en ned-sättning av pensionsbeloppet med 324 kronor. Med hänsyn till att Sveriges geologiska undersökning i ärendet framhållit, att de rön, som gjorts

under de av Hedström åren 1918 och 1919 under tjänstledighet från sagda ämbetsverk verkställda praktiskt-geologiska undersökningarna, varit ämbetsverkets egen verksamhet på området till nytta och jämväl i övrigt till det allmännas gagn, och då han tillika under 1½ läsår åren 1893 och 1894 varit anställd såsom amanuens i mineralogi och geologi vid Stockholms högskola, syntes dessa tidsperioder å tillhopa 2 år 9 månader böra få räknas honom till godo med $\frac{2}{3}$ eller med 1 år 10 månader för en tilläggspension till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen belöpte sig till 5,724 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Sl:o.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 233, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 9, avseende jordbruksdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att stalldrängen vid Ultuna egendom *Fredrik Theodor Hjelm* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 780 kronor.

*Ang.
pension åt
stalldrängen
vid Ultuna
egendom
F. T. Hjelm.*

Av handlingarna i ärendet} inhämtas, att Hjelm, som är född den 11 december 1869, varit anställd såsom fodermarsk och stalldräng vid Ultuna egendom sedan år 1905; att hans avlöningsförmåner under åren 1927—1931 utgjort i medeltal för år räknat omkring 1,060 kronor kontant avlöning jämte naturaförmåner, värderade till sammanlagt omkring 575 kronor, eller tillhopa omkring 1,635 kronor; att han fullgjort sina tjänståligganden med nit och plikttrohet samt fört en hedrande vandel; att han förutom en del lösöre icke äger några tillgångar; samt att hans arbetsförmåga på grund av ledgångs- och muskelreumatism i benen och ryggen är så nedsatt, att han endast till någon del kan sköta sin tjänst.

I övrigt återopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

VI. Handelsdepartementet.

82:o.

Ang.
pension åt
förra extra
läraren vid
navigationsskolan i Göte-
borg J. E. L.
Selander.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 67 har Kungl. Maj:ts, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 21, avseende handelsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att förra extra läraren vid navigationsskolan i Göteborg *Johan Enoch Ludvig Selander* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnat sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Selander, som är född den 2 oktober 1866, från och med höstterminen 1903 till och med vårterminen 1931 eller sålunda under 28 läsår i följd tjänstgjort såsom extra lärare vid olika navigationsskolor, nämligen läsåren 1903/1904—1911/1912 vid navigationsskolan i Stockholm, läsåren 1912/1913 och 1913/1914 vid navigationsskolan i Härnösand samt läsåren 1914/1915—1930/1931 vid navigationsskolan i Göteborg; att han huvudsakligen bestritt undervisning i matematik och författningskunskap; att hans undervisningsskyldighet vid navigationsskolan i Stockholm med omkring 2 lektionstimmar i veckan understigit lägsta undervisningstid för ordinarie lärare men att hans undervisningsskyldighet därefter beträffande timantal i medeltal för vecka och läsår icke understigit vissa ordinarie lärares och under åtskilliga läsår (höstterminen 1921—vårterminen 1926 samt höstterminen 1929—vårterminen 1931) överstigit det högsta timantalet för ordinarie lärare; att Selander från och med höstterminen 1912 i medeltal för varje läsår i arvode åtnjutit 3,546 kronor (förutom tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg efter för oreglerade verk gällande grunder); att arvodet, inklusive tillfällig löneförbättring, uppgått till 4,880 kronor under vart och ett av läsåren 1921/1922—1925/1926, 3,700 kronor under läsåret 1926/1927, 4,000 kronor under läsåret 1927/1928, 3,877 kronor under läsåret 1928/1929 samt 4,880 kronor under vardera läsåret 1929/1930 och 1930/1931; att Selander i samband med den av 1931 års riksdag beslutade omorganisationen av navigationsskolorna blivit uppsagd från sin befattning med utgången av juli månad 1931; att Selander före anställningen vid navigationssko-

lorna under tio år tjänstgjort vid marinen samt avlagt underofficerssamt styrmans- och sjökaptensexamen; samt att han under åren 1904 och 1905 under sammanlagt 7 1/2 månader uppehållit förordnanden såsom post-expeditör vid centralpostkontoret i Stockholm.

I fråga om vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Då Selanders tjänstgöringsskyldighet såsom extra lärare vid navigationsskolor uppgått till ett timantal per vecka, som ungefär motsvarat den ordinarie lärare åliggande undervisningsskyldigheten, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes honom. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit får utskottet hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

83:o.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 233 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 10, avseende handelsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetsförmannen vid lotsverket *Nils Fredrik Lindström* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnat sin anställning vid lotsverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,116 kronor.

*Ang.
pension åt
förre arbets-
förmannen
N. F. Lind-
ström.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindström, som är född den 6 april 1863, från och med den 12 september 1888 till och med den 6 maj 1891 eller sålunda under 2 år 7 månader 24 dagar var daglönare vid flottans varv i Karlskrona; att han i egenskap av murare, förman och arbetsledare tjänstgjorde under fortifikationsbefälhavaren i Karlskrona under en tid av sammanlagt 16 år 4 månader 16 dagar under åren 1891—1898, 1900—1906 och 1909—1912; att han var anställd såsom självständig arbetsledare under fyringenjören för hus- och vattenbyggnadsärendena hos lotsstyrelsen under en tid av sammanlagt 8 år 7 månader 12 dagar under åren 1921—1931; att hans arbetsinkomst utgjort under åren 1921—1930 i medeltal omkring 3,200 kronor för år samt under år 1931, under vilket år han arbetat för lotsverkets räkning under omkring 7 1/2 månader, 3,378 kronor eller 450 kronor för månad; samt att Lindström härjämte enligt betings- eller kontraktsavtal åren 1900—1908 under en tid av 3 år 8 månader 15 dagar utfört vissa byggnadsarbeten för flottans varv i Karlskrona ävensom såsom entreprenör utfört liknande arbeten under åren 1907 och

1908 för Karlskrona fortifikationsförvaltning samt under åren 1914 och 1915 för dåvarande Karlskrona grenadjärregemente.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 25 april 1932.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Lindgren, Johansson* i Östersund, *Johansson* i Friggeråker, *Ström* i Lidköping, *Stendahl, Lindström* och *Bengtsson*;

från andra kammaren: herrar *Winkler, Bäcklund, Lovén, Svensson* i Betingetorp, *Wikström, Höglund* i Göteborg, *Ryberg* och *Carlsson* i Solberga.

Reservation

vid punkten 33 (ang. pension åt tvätterskan Selma Alexandra Bergqvist och skomakeriarbetaren K. E. Lindersson):

av herrar *Johansson* i Östersund, *Bäcklund* och *Höglund* i Göteborg, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet tillstyrker, att pension beviljas här avsedda anställningshavare. Vad angår pensionsförmånernas storlek finner utskottet det av Kungl. Maj:t för Lindersson föreslagna beloppet vara väl avvägt. I fråga om Bergqvist har utskottet — under erinran att riksdagen tidigare i vissa fall vid motsvarande anställningstid beviljat anställningshavare av ifrågavarande kategori pension till det i motionen II: 453 för Bergqvist föreslagna beloppet av 720 kronor — ansett sig böra tillstyrka, att pensionen för Bergqvist bestämmes till sistnämnda belopp.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning och den i ämnet väckta motionen II: 453, må medgiva, att tvätterskan vid Upplands regementes tvättinrättning Selma Alexandra Bergqvist, född Lundin, och skomakeriarbetaren vid samma regementes intendenturverkstäder Karl Erik Lindersson må från och med månaden näst efter den, varunder de avgå från sina anställningar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner, Selma Alexandra Bergqvist till belopp av 720 kronor och Lindersson till belopp av 792 kronor.»